

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyenlő részletekben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 789. Kiadóhivatal 700.

A titkok titka.

Budapest, november 3.

Voltaképpen mi az a titok, melyre joggal lehet kíváncsi a közvélemény? Nem fölösleges és nem ok nélkül való ennek a kérdésnek feszegetése, mert két nap óta valami sajtózsonglörködést látunk, melyet az „itt a vörös, ott a vörös, hol a vörös” nevű játék módjára azért rendeznek, hogy a közönség a sok titok között veszítse el a fejét s ne találja ki, hogy hol van az igazi titok.

Tessék csak idefigyelni.

Ugy-e, az utolsó hét egy gladiatori harc hete volt s a világ figyelme az iránt volt felköltve, hogy vajjon tudja-e a magyar kormány a készfizetések ügyét rendezni s ha nem, ő bukik-e meg, vagy az osztrák kormány? Ez volt a hét egyetlen izgató kérdése. S erre hétfőn este megjött a diadalmas felelet, hogy nem bukik egyik kormány sem, mert sikerült a készfizetések kérdését mindkét fél melegezésére megoldani. Tehát rendben van és hozsánna a kitűnő férfiaknak, akik meg tudták a készfizetéseket oldani úgy, hogy mindenki meg legyen elégedve.

S ez szerint hétfő este óta csak egyetlen titok volt: mi az a megoldás, mely a készfizetések felvételét minden érdekelt fél melegezésére oldja meg? Hétfő este óta csak ezt az egyetlen titkot kellett volna megfejteni. De elmúlt hétfő, el kedd, el szerda is. És ahelyett,

hogy a kormány az egyetlen feleletre váró titkot elárulta volna: egyszerre minden rotációsra járó kormány-szócso más titkokról kezdett suttogni. Hogy a Wekerle-kormány titkos egyezményben lemondott a készfizetésekről, lemondott az önálló bankról, lemondott az önálló vámterületről, sőt a kormány legnagyobb ágyuja, a német ágyu, ma estére még elsüti azt a fenyegetést is, hogy az ellenzék ne foszogesse nagyon a titkokat, mert vesztere fogja megtudni, hogy abban a bizonyos titkos egyezményben még *egyéb matéria is van*. S miután sikerült nyilatkozatra bírni Wekerle Sándort és sikerült nyilatkozatra bírni Kossuth Ferenczet is, akik ugyan más és más formában, de egyben feltétlenül egyezően jelentik ki, hogy a koalíció kormánya se készfizetést, se önálló bankot, se önálló vámterületet nem ejtett el: a végén mégis olyan konfuzió támadt a sok összehordott titok körül, hogy most már ember legyen, aki az „itt a vörös, ott a vörös, hol a vörös” játékból kitalálja, hol van hát valóban a vörös?

Ezért illő a sok titok özönéből kihalászni, hogy hol a titkok titka? Mert engedelmet kérünk, hogy jogászi nyelven fejezzük ki magunkat: föltéve, de meg nem engedve, hogy a Wekerle-kormány bizonyos nyílt megállapodások mellett titkos egyezményeket is kötött, mért fontos ez éppen most, ebben a minutumban? Ha a koalíció kormánya

eladta és nem szállította a hazát: az most már csak történelem s a történelem ráér a Wekerle-kormányt öt percczel később is pellengérré állítani. A mult kormány állítólagos bűneit, ha azok rábizonyulnak, mindig ráér a nemzet megbüntetni. De most nem a mult kormányról van szó. Most nem az a leg-sürgősebb, hogy a Wekerle-kormány mikor, mit és mennyiben ejtett el. Most az az egyetlen kérdés: hogyan rendezte ez a mai kormány a készfizetések ügyét? Méltán vagyunk erre a titokra kíváncsiak, nemcsak azért, mert végre is érdekes volna tudni, hogy annyi hiábavaló és meddő tárgyalás után a királyi parancs minő világosságot gyújtott egyszerre a két kormány agyában, hanem azért is, mert elvégre a készfizetések helyes megoldása Magyarországnak elsőrangú gazdasági érdeke és annyi vere-ség után első és egyetlen állítólagos vívmánya. Ha valamire, akkor e pillanatban mégis csak arra lehetünk legkiváncsiabbak, hogy mit ért el tehát a készfizetések kérdésében a mostani kormány?

Ezt az egyetlen titkot azonban, mely aktuális, a titok-kártyák szédületes keverésével el akarják tüntetni a közvélemény szeme elől. Keverik-kavarják a történelmi titkokat, amelyek vagy igazak, vagy nem, de semmiesetre sem legsürgősebbek s az egész zsonglörjátéknak nincs és nem is lehet más célja, mint megtévesztés, elrejtőzés, szem-

Tisztító vihar.

Irta: Timár Szaniszló.

(Utánnoválás tíz.)

— Milyen türethetetlen itt minden! Valóban, akit az istenek büntetni akarnak, vagy akit a gonosz szellemek elátkoztak, annak ilyen sorsot juttattak, mint amilyen az enyém.

A fiatal asszony, aki imigyen kifakadt, véletlenül bepillantott a tükörbe. Maga is el volt bájolva szépségétől. Gesztenyeszínű haja összhangban volt arczának fehérségével. Szép, nagy, villogó szemeit hosszú szempillák árnyalták. Csak ajkainak vonaglását szüntette be, mert mikor a tükörbe pillantott, észrevette, hogy az ajkvonaglás rosszul áll neki.

Barátnője, aki látogatóban volt nála, mosolyogva hallgatta a panaszos kitörést.

— Nem tudom megérteni kétségbeesésedet — válaszolt végre. — Hisz mindened megvan, amit földi halandó kíván. Előkelő vagy, gazdag vagy, szép vagy. Férfjed nagytekintélyű államférfi s ha felszólal, egy egész ország hallgat rá. Szavát majdnem kinyilatkoztatásnak tartják. És szeret is téged. Egy intésre szolgasereg áll készen. Egész életed csupa kényelem és fényezés. Miért panaszkodól tehát?

Éppen ez a kényelem és ez a fény az, ami untat. Irigylem a cselédeimet, akik egész hé-

ten át lótnak-futnak, hogy vasárnap néhány óráig mulathassanak. Irigylem a napszámos feleségét, akit gond és bánat emészt és minden falatért meg kell viaskodnia. Nekem minden úgy hullik az ölembé magától. Még a kezemet sem kell kinyujtanom érte. Rendelkezésemre áll minden: a természet, a társaság, a szerelem, a jóllét, a luxus. Milyen más volna, ha egy esipetnyit is meg kellene birkózni érte.

— Csak akkor látnád, mit jelent ez, ha ilyen helyzetbe kerülnél.

— Nohát, én ilyen helyzetbe fogok kerülni. Amit megtagadott tőlem a végzet, azt magam fogom előlédzni.

— Hogy érted ezt?

— Neked megmagyarázom. A legfőbb földi jó — azt mondják — a szerelem. De mit ér a szerelem is, ha az is készen jó elém és nem kell harezolni érte. Én unom ezt a esőndes boldogságot. Keserűség után vágyódom. Ma bejelentem az uramnak, hogy elválllok tőle.

— Megörültél? Hát nem szereted a férjedet?

— Nem tudom. De sohasem éreztem olyasvalamit, amit a szerelem nyugtalanságának neveznek. Nem voltam rá féltékeny. Talán azért, mert nem adott okot rá. Talán azért, mert természettől nem vagyok féltékeny. De a szerelem vihara nem ért utól soha és ez a lelki tespedés megöl engem.

— És azt hiszed, a férjed egyszerűen

beleegyezik a válásba, mert most ez a szeszélyed? — kérdezte barátnője bámulva.

— Mi lesz aztán, nem tudom. De várok valami nagy vihart. Valami tisztító zivatart, mely kiragad engem ebből a fojtó egáfermaságból. S ha az utczára kerülök aztán, azt sem bánom.

Szép téli délután volt. A fiatal asszony nem minden szivdobogás nélkül várta a férjét. Az államférfi, mielőtt a klubba ment, mindig ott költötte el uzsonnáját a feleségénél. Figyelmes ember volt, aki tudta, mivel tartozik a világnak és mivel tartozik a feleségének. Soha, semmiféle kötelességet el nem mulasztott.

Mosolyogva lépett be és kezét esőkölt a hölgynek. Azután leült egy aranyozott karosszékre. A komornyik már hozta a forró teát. A férj átvette az ezüst tálcáról a csészét és szüresölni kezdte a finom folyadékot. Az asszony megvárta, amíg a komornyik távozik. Azután, anélkül, hogy szempillái megrázdul-tak volna, egyenesen a tárgyra tért.

— Tudod-e, Mihály, hogy mi elvállunk?

A férfi letette a csészét az asztalkára, megtörülte a száját és kissé meglepődötten nézett a feleségére.

— Megvallom, ezt nem tudtam.

— Hát vedd tudomásul.

Az államférfi lehunyta a szemeit, mintha gondolatokba merült volna. Percznyi csend

fényvesztés s amit a magyar elmesség úgy fejez ki, hogy „másról beszél Bodóné, ha a bor árát kéri.” Mikor a kormánynak arról kellene beszámolnia, hogy mi a készfizetések dolgában a megállapodás és mikor a mostani tapasztalatok alapján a közvéleménynek még azt is kutatnia kellene, hogy vajjon a publikum számára való megállapodáson felül micsoda titkos egyezmény jött még létre a két kormány között: akkor a magyar kormány nemcsak a valószínű titkos egyezményt rejti homályba, hanem meghagyja titoknak még a nyilvánosság elé való megállapodást is. Hát mi ez, ha nem kártyapaklizás? Olvassuk a Wekerle és Kossuth nyilatkozatait, de igazság szerint ma nem ezek a nyilatkozatok érdekelnek bennünket. Ha van takargatni valójuk, vagy ha nincsen: az ő dolguk, hogy elintézzék és megoltalmazzák a reputációjukat. De akár volt a koalíciós kormánynak a Beck-kormányval titkos egyezménye, akár nem s akár volt abban lemondás, akár nem, az országnak most nem ez a fontos, hanem az, ami a bőrére megy, ami aktuális s amitől szabadabb mozgása vagy újabb lekötöttsége függ: hogy ugyanis ez a kormány vivott-e ki valamit, hogy ez a kormány nem mondott-e le, nyílt vagy titkos egyezményben, az ország fontos gazdasági érdekeiről? Ez a titkok titka. Erre kell választ sürgetni. Ez a holnap ügye. S míg a holnap ügye titok, a tegnap ügyét előránczolgálni csak közönséges porhintésnek, taktikai fogásnak tekinthetjük. Ha a kormány azt felelhetné, hogy kivonta a készfizetések fölvetését, akkor nem folyamodnék ahoz a gyanúsításhoz, hogy az előző kormány már le is mondott róla. Ez világos. Amit a kormány titkolódzása mellett és taktikája szerint a készfizetések ügyéről nem lehet állítani.

A titkos egyezmény.

— Wekerle és Kossuth politikája. —

Kavarodás a készfizetés körül.

Budapest, november 3.

A kormány sajtója, miután Khuen és Lukács bécsi „diadaláról” nem számolhat be, napok óta azzal a bírral izgatja a közvéleményt, hogy a Wekerle-kabinet annak idején az osztrák miniszterelnökkel, Beck báróval olyan titkos egyezményt kötött, amelyben a készfizetések elejtésére kötelezte volna magát. A „Pester Lloyd” még azzal is tetézi a „leplezést”, hogy ez a titkos protokollum más egyéb nagy horderejű kérdésekről is gondoskodott. Ezekkel a tendenciózus közleményekkel szemben áll immár a két legérdekeltbb államférfiúnak, Wekerlének és Kossuthnak a nyilatkozata, amely a koalíciós kabinet nevében a leghatározottabban megegyeztetve azt a különben is be nem bizonyított állítást, mint ha a Wekerle-kormány elejtette volna a készfizetések ügyét. Sőt éppen ellenkezőleg. A volt miniszterelnök adatszerűen igazolja, hogy a koalíció vezetési a titkos egyezményben s minden egyéb állásfoglalásukban is, egészen a távozásukig, a leghatározottabban kardoskodtak a készfizetés fölvetése mellett.

Ami a „P. L.” czélzását illeti, erre is szívesen kitérünk. Abban a titkos egyezményben csakugyan volt szó egyébről is, mint a bankról és a készfizetésről. Kitűnő forrástól származó értesülésünk szerint ez a protokollum két eshetőség bekövetkezésével számolt, amikor a bankprivilegium meghosszabbítását nem tette függővé a készfizetések megkezdésétől; a két alternatíva pedig a következő:

1. A készfizetések kérdése kapcsolódik eladdig, amíg a helyzet alakulása szerint Wekerlének a közös bank fenntartására vonatkozó törekvéseiről ki nem derül, hogy annak megvan a parlamentáris többsége; ha ez az eshetőség bekövetkezik, akkor ismét aktuális

válí a készfizetések felvétele, a melyhez Wekerle feltétlenül ragaszkodik.

2. Amennyiben azonban Kossuth álláspontja, amely az önálló magyar nemzeti bank felállításában csucsosodott ki, győzedelmessé nék, akkor a készfizetések kérdését többé tárgyalás alá vonni nem kell, mert a közös banknak abba beleszólása nem lehet, hogy az önálló magyar bank miként rendezkedik be a készfizetések dolgában.

Ez a két pont természetesen nem szószentíri szövege az egyezmény idevágó részének, de ez a lényege. Amint ebből látható, a koalíciós kabinet hatvanhetesi nem ejtették el a készfizetést, a függetlenségi miniszterek pedig kétségbevonhatatlanul harcoltak az önálló bankért. Ez az igazság. Hogy a Khuen-kormány a tények elferdítésével mégis az elődjét támadja s tünteti föl oly színben, mintha elveit elárulta volna, ez, úgy tetszik, az új rendszer fegyverei közé tartozik. Ahányszor Khuenék az ország érdekeit föladják, magukról azzal akarják a figyelmet elterelni, hogy az ország érdekeit körömszakadtig védő koalíciót igyekeznek befeketíteni. Wekerle és Kossuth kijelentései mellett közöljük Széll Kálmán nyilatkozatát is, amelyben ő kifejti, hogy az ő megállapodása az akkori osztrák kormánnyal szintén a kötelező készfizetést stipulálta. Tehát sem Wekerle, sem Széll, még kevésbé Kossuth volt az, aki a készfizetést elejtette, ellenben Lukácsra már több joggal háramlik a vád s valószínű, hogy a munkapárti sajtó-kampány csak azért indult meg, hogy megtéveszse a politikai világot. Csakhogy ez a manőver nem sikerülhet, mert mindenki tudja, hogy Wekerle mindvégig kötötte magát a valuta-törvény végrehajtásához, Kossuthról és a többi függetlenségi miniszterről pedig közismert, hogy ők az önálló bank elve mellett szilárdan megmaradtak s ez volt a válság egyik főokozója is. Minden egyéb állítás a tények czélzatos meghamisítása, ami különben ki fog derülni a parlamentben, ha bekövetkezik a kormány sajtójá-

állt be. Azután talán szinlett, talán természetesen nyugalommal válaszolt:

- Tudomásul veszem.
- Helyes.
- Mikor akarsz elválni?
- A legrövidebb idő alatt, melyet a törvény megenged. Reményem, nem fogsz akadályokat gördíteni szándékom elé.
- Ne félj. Mit tételezel föl rólam? Válni akarsz. Tehát válunk. Ami engem illet, helyzetem olyan, hogy nem szeretném, ha különös zajjal menne végbe ez az elválás. Szeretném elkerülni a botrányt...
- Én nem törődöm sem zajjal, sem botrányval. Sőt jobb szeretném, ha botrányjal járna.
- Az államférfi fölkel. Nyugalmas magatartása egy perczre sem változott. Csöngetett. A komornyik belépett.
- Az automobil álljon elő!
- Azután, a komornyik távoztával, megint a feleségéhez fordult.
- Amint tetszik, Ibolya. Nekem sincs mit tartanom a botránytól. Közéleti szereplésemnek semmi köze családi ügyeimhez. És nem eszerint fognak engem megítélni. Még ma beszélni fogok az ügyvéddel. Majd a klubba rendelem.

Az asszonyka hallotta az automobil dübörgését. Fülelt, hogy mikor mulik és enyészik el egészen a hang. Azután lehanyatlott a puha dívánra és végigsimította fehér homlokát.

— Tehát megkezdődött — sóhajtott könnyebbülten, — most elválok és lássuk, hogyan alakul azután az élet.

Sokáig ült mozdulatlanul. A téli napsugár bearanyozta a szobát. Minden tárgy csillogott és fénylett. Az asszonyka végigjáratta a szeméit a ragyogó butorokon, a pompás festményeken. Egyszerre érezte, hogy szíve hevesen dobog és türelmetlenül veri bordáit. Nem tudott megszabadulni egy gondolattól.

— Nem is kérdezte, miért akarok válni, — gondolta magában, — úgy rémlik, mint ha az én válási szándékom kapóra jött volna neki. Ah!... mit jelent ez? Hisz ez az ember engem nem szeret! Ha a férj oly könnyen beleegyezik a válasba, ez csak azért lehet, mert más szeret. Én csak türelmes lény voltam ebben a házban. És azért nem előzött meg az elválási ajánlattal, mert tartott a botránytól. De ki lehet az a másik nő?... Ki lehet az az átkozott, aki annyira elfordította tőlem Mihály szívét, hogy az első szóra, anélkül, hogy indokot kívánt volna, beleegyezett a válasba?...

Az asszony végigjáratta gondolatait női ismeretségén keresve azt, akire gyanuja lehet. És abban az arányban növekedett nyugtalan-sága, amily arányban senkit sem talált, aki tápot adhatott volna gyanujának. S egyszerre, anélkül, hogy észrevette volna, benne volt az érzések zajongó hullámaiban. Szemeiből omlottak a könnyek. Késébe volt esve, anélkül, hogy tisztában lett volna azzal, hogy miért? Nem tudta felfogni, hogy egy férj, aki

állítólag szereti a feleségét, hogyan válhatik el ily stoikus nyugalommal az asszonyától. A hiúsága volt-e érintve, vagy a szerelme?... Csak most jött rá igazán, hogy szereti a férjét és nélküle nem tudna élni.

Néhány óra hosszán végigdött így az érzések hullámaiban, várva, hogy megint hazatér a férje. De az nem tért haza. Mikor türelmetlensége a végső fokot érte el, befutott az előszobába, kiküldte onnan az inast és a telefonhoz állt. Fölhívta a klubot, ahol férje volt és a jelentkező klubszolgával a telefonhoz hívatta a férjét.

— Halló, ki beszél? — kérdezte a férfi hang.

- Ibolya, a feleséged.
- Mivel szolgálhatok, asszonyom?
- Meggondoltam a dolgot. Nem válok el.
- Késő, asszonyom. Már elintéztém a dolgot az ügyvéddel.
- De miért oly sietve, az ég szerelmére?
- Én sem kérdeztem, miért akar válni. Ön se kérdezzen semmit. Mi ezentul egymástól semmit sem kérdezőnk.

Az asszony megsemmisülve tántorgott vissza a szobájába. Már nem volt fényes az. A nap régen leáldozott már s minden sötétségbe borult.

— Kivántam a tisztító vihart, — kiáltott és zokogva borult a dívánra — most itt van. Ah, bár soha se kivántam volna! Most lássuk, hogyan lehet visszahódítani a férjemet, akit balgán és meggondolatlanul eltaszítottam magamtól.

nak az az izetlen fenyegetése, hogy ott is szóvá fogják tenni a titkos egyezményt.

A „P. L.” ellenétet konstatál Wekerle és Kossuth tegnap tett nyilatkozatai között. Ezt az ellentétet ugyan hiába kerestük, de ha volna is, ez nem lenne csoda, hiszen a két politikus kezdettől ellentétbe helyezkedett egymással a bankkérdés dolgában s ez a nézeteltérés bizonyára még ma is fennáll. Wekerle közös bankos, Kossuth önálló bankos volt s éppen a fölfogásoknak ez a különbözősége vezetett az előző kormány lemondására s a kilenczhónapos krízisé. Ez csak nem tagadható le. Abból a titkos egyezményből pedig kár a hatalom jelenlegi kezelőinek himet varrniok, mert olyan egyezmény soha nem létezett, amely a készfizetéseket elejtette volna. Hogy egyáltalán volt egy titkos egyezmény, ebben sincs semmi különös, mivel nem képzelhető két kormány között olyan tárgyalás, amelynek embrionális stádiumában valamely, nyivánosságra nem számítható protokolluma ne lett volna. Ellenben az a parlamentáris annalesében teljesen egyedül álló körülmény, hogy egy kormány, ha sikerüket nem tud fölmutatni, az előző titkos irataiban kotorászva minden ódiumpot elnevelnek a nyakába próbálna varrni. Az ilyen eljárás jóbiszemének aligha nevezhető.

Héderváry utja.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök holnap reggel Hédervárra utazik, ahonnan szombat reggel ismét Budapestre érkezik vissza, hogy a képviselőház ülésén részt vegyen. Vasárnap este a miniszterelnök felutazik Bécsbe, hogy a magyar delegáció plenáris ülésén jelen legyen.

Tisza megjött Hollandiából.

Gróf Tisza István Hollandiából, ahol családjával együtt több héten át tartózkodott, visszaérkezett Budapestre és ma este megjelent a nemzeti munkapárt körében. Holnap gróf Tisza gesztói birtokára utazik, ahonnan hétfőn Bécsbe megy, hogy a magyar delegáció plenáris tárgyalásain részt vegyen.

A nemzeti munkapárt gratulát.

A nemzeti munkapártban ma este is nagy számmal voltak fent a párt tagjai. Hosszabb időt töltöttek fent a körben gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter, gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter, Székely Ferencz igazságügyminiszter, Hazai Samu honvédelmi miniszter, Jeszenszky Sándor, Rohonyi Gyula, Kazy József, Kálmán Gusztáv államtitkárok, Láng Lajos, a delegáció elnöke, gróf Tisza István és még mások. A párt tagjai gróf Héderváryt és Hieronymit aláírással üdvözölték holnapi névnapjuk alkalmából. A miniszterelnök és a pénzügyminiszter az est folyamán hosszasan táncoskoztak.

Este nyolcz óra után a párt tagjai a Hungária-szállóba mentek pártvacsorára, amelyet már a multkorú rendes pártvacsorai napról a miniszterelnök és kereskedelmi miniszter névnapjára való tekintettel mára tettek át. A pártvacsorán nagy számmal vettek részt a pártnak jelenleg Budapestben időző tagjai. A miniszterelnököt és a kereskedelmi minisztert névnapjuk alkalmából személyesen is nagy szeretettel üdvözölték és kifejezték előttük legjobb kívánságaikat.

Wekerle Sándor nyilatkozata.

Wekerle Sándor volt miniszterelnök egy hírlapíró előtt a koalíciós kormányának az osztrák kormányval a készfizetések tárgyában folytatott tárgyalásairól a következőket mondta:

Amikor mi tárgyaltuk a kiegyezést a Beck-kormányval, a kiegyezési tárgyalásokba a bankkérdést is bevontuk és pedig olyformán, hogy a közös bank privilégiuma 1917-ig bizonyos módosítá-

sokkal meghosszabbították s hogy a készfizetések megkezdése iránt — miután az osztrák kormány a beterjesztett törvényjavaslatot visszavonta — egy újabb törvényjavaslat terjesztetik az országgyűlés elé. Ez újabb javaslatnak szövege is megállapított. Lényeges tartalma ugyanaz volt, mint a Széll-Körber által előterjesztett javaslaté, tudniillik, hogy ha bizonyos előfeltételek meglesznek; a készfizetések időpontjának megállapítása iránt is kell majd kérni a törvényhozásoknak fölhatalmazását. Most rátérek a titkos egyezményre. Miután az osztrák miniszterek olyformán nyilatkoztak, hogy ha a kiegyezési javaslatokat a bankra és a készfizetésre vonatkozó megállapodással együttesen terjesztik a Reichsrath elé, akkor az egész kiegyezésnek elfogadása nehézségekbe ütköznék, kívánatukra (és nem a magyar kormány kívánatára!) az erre vonatkozó megállapodást titokban tartottuk és csak arra a nyilatkozatra szorítottunk, amelyet úgy az osztrák, mint a magyar miniszterelnök egyetértően megállapítva tettek a kiegyezési javaslatok előterjesztésekor a magyar képviselőházban, illetőleg a bécsi Reichsrathban. Ezekből tehát kitűnik az, hogy valótlan az, mintha a készfizetések meg nem kezdése iránt jött volna létre titkos megállapodás, mert ellenkezőleg, a titkos megállapodás is a készfizetések megkezdésének kötelezettségét állapította meg. Az igaz, hogy a bank privilégiumának meghosszabbítása nem tételt függővé a készfizetések megkezdésétől, de maga a kötelezettség határozottan megállapított. Egyébként az egész megállapodás irrelevánsá vált azért, hogy a kiegyezési tárgyalások utolsó napján az egész bankkérdést kikapcsoltuk s nemcsak a magyar törvényhozásnak, hanem a magyar kormány minden egyes tagjának szabad álláspontját föntartottuk az osztrák kormány világos hozzájárulásával. A titkos megállapodás éppen úgy, mint a többi összes kiegyezési matéria, egy együttes füzetbe foglalva, megvan minden egyes miniszterium irattárában és a referensek iratai között. Később azonban az osztrák kormányköröknek, illetve a mostani kormánynak álláspontja lényegileg változott. Elvi álláspontot foglalt a készfizetés ellen, amennyiben azoknak kötelező kimondását fölöslegesnek és szükségtelennek mondotta. Ily körülmények között a lemondott magyar kormány is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a készfizetés kötelező megkezdésének nemcsak újabb elvi kimondását, hanem időhatárhoz kötött, határozott dekrétálását kívánta s ezt a követelést nemcsak az osztrák kormánynak hozta tudomására és változatlanul ezen az alapon tárgyalta vele, hanem minden követ megmozdított felsőbb helyen is, hogy célját elérje és az őszi kampány megnyitja előtt ő felsége elnöklésével tartott koronatanácsban, amelyen megmaradásának föltételei tárgyalattak, a készfizetés kérdésében elfoglalt ezt az álláspontját szintén egyik föltételként érvényesítette.

Kossuth Ferencz a készfizetésről.

Wekerle Sándor fönti fejtegetéseivel egyidejűleg Kossuth Ferencz kijelentette több hírlapíró előtt, hogy a koalíciós miniszterium sem az önálló vámtaruletet, sem az önálló bankot, sem pedig a készfizetést, amint ezt a saját organumai hangoztatják, el nem ejtette, erre vonatkozó titkos egyezményről tudomása nincs s az ezzel ellenkező minden híresztelés valótlan. A „Pester Lloyd” mai estilapja szembe állítja a két volt kormányférfiu nyilatkozatát s ezekben határozott ellentétet fedez föl, miután kizártnak jelzi, hogy Kossuth ne tudott volna a titkos jegyzőkönyvről. Lapíróink további kommentárjában bizonyos fenyegető modorban végül azt veti oda, hogy a titkos egyezmény nemcsak a bankkérdésről és a készfizetéséről intézkedett, hanem más fontos anyagokat is fölölelt. Tudósítónk ma fölkeresie a volt kereskedelmi minisztert, hogy a mesterségesen fölfújtt szenzációról véleményét kikérje. A függetlenségi párt illusztris vezére a következő nagyérdemű fölvilágosítókat adta az ügyre vonatkozóan:

— A „Pester Lloyd”-nak erős párt-szenvedély által sugalmazott cikkére vonatkozólag — mondotta — csak annyit jegyzek meg, hogy Wekerle volt miniszter-

elnök nyilatkozata s az enyém közt semmi eltérés nincs. Mert én arra nézve, hogy volt-e titkos protokoll, vagy nem, — nem nyilatkoztam, nem létem szokásom, min lemondott miniszternek, ilyen kormányzati ügyekben nyilatkozni. Én azt jelentettem ki, hogy olyan titkos protokoll, amelyben a Wekerle-kormány a készfizetéseket feladta volna, nem létezik. Ezt az állításomat a legteljesebb mértékben fentartom. Egyébiránt, ámbár nincsen szándékom e tárgyról bármely részletet megemlíteni, arra még is rámutatok, hogy a kérdéses egyezmény a bankra és készfizetésekre nézve nem végleges, hanem eventuais volt. Még pedig olyan eventualitást kontemplált, amely, ha az én politikám érvényesült volna, nem következhetett volna be.

Széll Kálmán egyezménye.

Széll Kálmán volt miniszterelnök a Körber osztrák miniszterelnökkel kötött egyezményéről így nyilatkozott:

— A készfizetések megkezdése iránt miniszterelnökségem idején teljes megállapodásra jutottam az osztrák kormányval és a kiegyezés megkötését a többi diadalra vitt követelésém mellett egyenesen a készfizetések megkezdéséhez is kötöttem. A megfelelő törvényjavaslatot Lukács László, aki kabintem pénzügyminisztere volt, terjesztette a parlament elé s ha az akkori obstrukció meg nem hiúsítja a kiegyezési törvényjavaslatot egész komplexumának elfogadását, a készfizetést az Osztrák-Magyar Bankkal réges-régen megkezdettém volna. A megállapodás, ha a készfizetések megkezdésének terminusát nem is szögeztük le naptárilag, kristálytisza volt. Három feltételt kötöttem ki. Ha nincs 1. európai háború, 2. európai gazdasági válság, vagy 3. a monarchiát érintő gazdasági válság, — akkor a készfizetést a jegybanknak meg kell kezdenie. Egyik eset sem következett be és mi akadály sem volt annak, hogy a készfizetést életbe léptessük. Ámde hiába volt a nagy vívmány: az ellenzék magatartása megakadályozta a javaslatok megszavazását.

A közös bank mellett.

A Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége Mándy Lajos ny. miniszteri tanácsos elnöklésével ma tartott igazgatósági és választmányi ülésében behatóan foglalkozott az Osztrák-Magyar Bank szabadalma meghosszabbításának és a készfizetések kötelező felvételének napirenden levő kérdésével. Az igazgatóság és a választmány, támaszkodva a szövetség tavalyi közgyűlésének idevágó egyhangú határozatára, javasolni fogja az e hó 20-án tartandó közgyűlésnek, hogy az Osztrák-Magyar Bank szabadalmának oly időre leendő meghosszabbítása mellett foglaljon állást, amely idő közgazdasági és hiteléletünk nyugodt továbbfejlődését biztosítani alkalmas. A bankszabadalom meghosszabbításával kapcsolatosan a jegybank aranyban való fizetésének kötelezettsége akként állapítandó meg, hogy a kötelező készfizetés a megfelelő tárgyi előfeltételek beálltával azonnal és minden oly feltételtől függetlenül bekövetkezzék, amely a közgazdasági és hitelviszonyok keretén kívül esik. Javasolni fogja az igazgatóság és a választmány, hogy a közgyűlés ilyen értelemben a kormányhoz emlékiratot terjesszen föl, s ebben egyuttal megjelölje azokat a követelményeket is, amelyek Magyarország közgazdasági és hiteléletének fejlesztése céljából a bankszabadalom megújításánál szem előtt tartandók lennének.

Az új szabor.

Zágrábból jelentik, hogy a horvát országgyűlést november 21-ére hívják össze. Közben megindulnak a tárgyalások a pártok között. Az eszéki csoport meg akarja kísérelni a közvetítést a bán és a koalíció között, minthogy azonban a bánnak most saját pártja is van, mely számára a legértelmesebb az országgyűlés jelenlegi pártjai között, ennek a véleményét is meg fogják kérdezni. A horvát ország-

gyűlés 88 tagja közül 65 horvát, 22 szerb, 1 német, foglalkozását illetőleg 33 ügyvéd, 13 pap, ezenfelül van köztük 5 egyetemi tanár, 5 hírlapíró, 8 föld-birtokos, két gyógyszerész, három orvos. Az országgyűlésnek egy tagja zsidó.

A pártok állása ez idő szerint a következő:

a bán pártjának száma	19
önálló szerb	16
a koalícióé	18
(de ebbe beleszámítják a két párt-kivülít is)	
a Frank-féle keresztény-szocia-	
lista-párt	16
Starcevic Mile pártja	9
a parasztpárt	9

Összesen 87

Egyik parasztpárti képviselőnek két mandátuma van, tehát egy újabb választás egészíti majd ki a választott képviselők számát.

A bán és a horvát koalíció.

Tomasics Miklós bán ma folytatta Zágrábban párthíveivel az egységes kormánypárt programjának megállapítására vonatkozó tanácskozásokat. E tanácskozások eredménye elé mindenütt feszült várakozással tekintenek. Különösen a koalíció körében várják nagy kíváncsisággal, hogy a bán híveinek csoportja mikor teszi meg a kezdő lépéseket a kilátásba helyezett tárgyalások megtartására. A horvát közvélemény körében *elégülletlenséget kelt*, hogy a koalíciónak önálló szerb pártja döntő befolyást kíván a tárgyalások vezetésére gyakorolni, mivel attól tartanak, hogy ez a horvátok és szerbek közti régi ellentétet ismét felújíthatná. A koalícióval folytatandó tanácskozások legfontosabb tárgya lesz a magyar képviselőházba küldendő delegátusok megválasztásának ügye, mert a bánal való együttműködés előfeltétele az, hogy a magyar országgyűlésre küldött horvát képviselők mindenben a bánal egyetértve járjanak el. A „Pökrét” ma kifejté, hogy ha a bánal sikerül a vasúti pragmatikát a magyar országgyűlésen napirendre tűzteni, azonnal nagy többségre számíthat a saborban.

A tanácskozásról félhivatolatosan a következőket jelentik: Ma délután négy órakor dr. *Tomasics* Miklós horvát bánál értekezletet tartottak a párt-kötetlőkhöz nem tartozó kormánytámogató képviselők, számszerint tizennyolcan, akik egységes kormánypárt alakítását kívánják. A bánon kívül jelen voltak: gróf *Pejašević* Tivadar volt horvát bán, *Chavrak* Levin és dr. *Amrus* osztályfőnökök, *Nikolics* Miron és *Gruics* Mihály szerb-orthodox püspökök, *Brankovics* Demeter archimandrita, továbbá a bán híveiként megválasztott horvát képviselők. A szerb képviselők még ez értekezlet előtt folytattak megbeszélést a bánal, amelynek során a különös szerb óhajátokat és követeléseket tárgyalták. Ezt a megbeszélést holnap folytatni fogják. Mindkét értekezleten a tanácskozás teljesen harmonikusan folyt és az összes szóhozott kérdésekben megállapodás jött létre. Az értekezletek eredményeiről holnap kommunikikét adnak ki.

Budapest, november 3.

Návay Temesvárott. Návay Lajos, a képviselőház alelnöke közbejött akadályok miatt táviratilag lemondotta temesvári utját és azt a jövő hétre halasztotta.

A fumei állapotok. A fumei reprezentancia mai ülésén a napirend előtt *Zanella* Richárd szóváltotta azt az újságcikket, mely szerint *Wickenburg* Márk gróf kormányzóhelyettes kijelentette volna, hogy a kormányzó beiktatását nem tartja szükségesnek. A helyettespolgármester *Zanellának* válaszul kijelentette, hogy neki ez ügyről tudomása nincs, mindazonáltal kérdést fog ez ügyben intézni *Wickenburg* gróf kormányzóhelyetteshez. A közgyűlés ezután áttért a napirend tárgyalására. A tanács ismertette a fizetésemelés ügyét, ugyancsak a városnak és a belügyminisztériumnak álláspontját. A belügyminisztérium a tanács előterjesztése ellenére a fizetésemelés összegének csak felét engedni kifizetni. Ajánlja, hogy a vitás kérdésben a közigazgatási bírósághoz forduljon a város.

Zanella hosszasan foglalkozik a kérdéssel, melynek során helyesli, hogy az ügyet a közigazgatási bíróságra bizza a város. Továbbá elfogadták a tanács javaslatát és elrendelte, hogy a tisztviselői fizetésemelések teljes összegükben folyósíttassanak.

A delegáció ülései. A magyar delegáció kedden este, november 3-án délután négy órakor tartja első ülését. Minthogy az osztrák delegáció ugyanakkor tartandó plenáris ülésén a külügyi költségvetést tárgyalja, a magyar delegációban elsőnek a *hadügyi költségvetést* tárgyalják.

Weisskirchner audienciája. Az uralkodó ma délután egy órakor hosszabb különkihallgatáson fogadta dr. *Weisskirchner* osztrák kereskedelmi minisztert.

Bienert fogad. Báró *Bienert* miniszterelnök és neje e hó 10-én a delegáció ülésére alkalmából a miniszterelnökség palotájában routot adnak, amelyre a magyar és osztrák delegációk kivül a közös, valamint a magyar és osztrák miniszterek, ugyancsak a delegáción résztvevő közös miniszteriumi előadók vesznek részt.

A kmet-megváltás. Szerajevóból jelentik: Sok jel arra mutat, hogy az a merev ellentét, mely a kmet-megváltás kérdésben a szerbek és muzulmánok között fennállott, szűnőfélben van. A szerbek körében mindinkább terjed a meggyőződés, hogy egyáltalában nem lehet érdekük, hogy a muzulmánok Boszniahól kivándoroljanak és azért már most is bizalmas tanácskozások folynak, mikép lehetne az agrár-kérdés megoldására nézve oly modus vivendi találni, amely a mohamedánok érzékenységét nem sértené és a kmetmegváltás folyamatát nem gátolná. Azt hiszik, hogy a magyar és osztrák kormányok határozott állásfoglalása szintén hozzájárult ahhoz, hogy a szerbek engedékenyebb hurokat pengessenek. Nincs kiírva, hogy még a bosnyák tartománygyűlés összeülése előtt tanácskozások lesznek a muzulmánok és szerbek között az agrár kérdés kölcsönösen kielégítő megoldása érdekében.

A második országos középiskolai tanárkongresszus. November 7-én és 8-án tartják meg Budapestén a Nemzeti Múzeum dísztermében a II. országos középiskolai tanárkongresszust. A jelentkezőkből következőre, ennek a kongresszusnak a keretei, habár szorgalmi időben tartják, túl fognak terjedni a két évvel ezelőtt rendezett első tanárkongresszus keretein. A tanárság örömmel látja, hogy a hivatalosnak jelzett vasárnapi kommuniké, amelynek eddig a kultuszminisztériumban gazdája sem akadt, hatását teljesen eltévesztette. A legilletékesebb állami tisztviselői körökben is, ahol a tárgyilagos ítéletet más befolyások nem zavarják, nyiltan elismerik, hogy a tanárságot — úgy mint világszerte, Magyarországon is — méltányos elbánás illeti, főleg ami a szolgálati időre vonatkozik. A fizetés dolgában a tanárság helyzete éppen nem mondható kényesnek, mert hisz a tanárok előtt a haladásnak minden más útja el van zárva. Nem is kell a statisztikában jártasnak lenni, hogy konstátálható legyen az a tény, hogy az egyetemi képesítést kívánó pályák között egyetlen egy sines, amely oly kevés haladást biztosítana, mint éppen a tanári pálya. A kongresszus vezetősége nemcsak a rendes tanárok, hanem a tornatanárok, az igazgatók és főigazgatók jogos kívánságait is a kongresszus elé akarja terjeszteni. A vezetőség reményli, hogy — amár nagyon sok vidéki intézet részéről igen elkeseredett levél érkezett — sikerülni fog a kongresszust azon a magas színvonalon tartani, amelyről az a válasz is tanuskodik, amelyet a tanárok a minisztérium kommunikéjére adtak. A tanárok, mint mindig, ezúttal is kizárólag elveikért kívánnak harcolni, igazakért, amelyek az iskola igazai is és nem harcolnak egyének ellen. A kongresszus előkészítő bizottsága permanenciájában van a Tanáregyesület helyiségében (VIII. Eszterházy-utca 14. sz.), ahol a vidékről érkező tanárok a továbbiakra nézve bővebb értesítést nyernek. Az előkészítő bizottság vasárnap délután bizalmas értekezletet tart.

KÜLFÖLD.

A galicziai tartománygyűlés. Lembergől jelentik, hogy a mai ülésen befejezték a választójogi reformbizottság jelentése dolgában folyt vitát. Dr. *Glombinsky* előadó kijelentette, hogy a felette hosszú vita resuméje összegezéséről lemond. Biztosította a házat, hogy a választójogi reformbizottság a ruthének által sürgetett terminusmegállapítás nélkül is lehetőleg rövid időn belül a tartománygyűlés elé terjeszti majd a javaslatot. Felkéri tehát a ruthén képviselőket, ne nehezítsék meg a választójogi reform létrejöttét. A szavazásnál elfogadják azt az indítványt, mely utasítja a választójogi bizottságot, hogy javaslatát még a jelen tartománygyűlés ülészaka elé terjeszse. Dr. *Levitzky* ezért azt indítványozta, hogy rekeszszék be a mai ülést és a napirenden álló ügyek tárgyalásába ne menjenek bele. A javaslatot a ruthének szavazatai ellenében a többi szavazatokkal elvetik. A szavazás eredményét a ruthének *hamba*-kiáltásokkal fogadják. Az ukrainai képviselők lármázással fütytyel, a padok ütésével meg akarják zavarni a tárgyalást. A többi ruthén képviselők nyugodtak, a lármában nem vesznek részt, ellenben szólásra emelkednek és a fűlsiketítő zaj dacára obstrukciós beszédeket mondanak. Az ukrainai képviselők azonban ezt nem akarják. A szónokok elő állanak, dobolnak, fütyülnek, hogy a beszédeket ne értsék. *Staruch* képviselő teljesen összerombolt egy asztalt. Mindazonáltal a bizottsági előadók felolvassák referátumukat és több képviselő indokolja módosító indítványát, mire megejtik a szavazást. Mindezen határozathozatal után *Levitzky* képviselő tiltakozik az ilyen határozathozatal ellen. A zaj déli 12 órától dél után 5 óráig tartott, amikor a tartománygyűlés ülését félbeszakítják. Bár az ukrainai képviselők csak *Levitzky* tiltakozó beszédei alatt voltak csendben, a napirendnek mégis 13 pontját elintézték.

Schumayert megválasztották. Bécsben ma este lett vége a pótválasztásnak a Lipótvárosban. *Schumayer* szociáldemokratát 1000 szónyi többséggel választották meg *Preyer* keresztényszocialista ellen. Az igazgatóság oly nagy a keresztényszociálista táborban, hogy ántetéstől tartanak.

A román miniszterelnök a huskivitelről. Turna Szeverinben tegnap nagy ünnepség közt folyt le a végleges vágóhid alapkövetétele. *Bratianu* miniszterelnök ez alkalommal beszédet mondott, melyben kiemelte, hogy nagy öröme szolgál, hogy az áldatlan vámbáboru végre megszűnt és hogy gazdasági téren sikerül teljes egyetértésben élni a szomszédos monarchiával. A felállítandó vágóhid mindkét országra nézve nagy jelentőséggel bír, mint a békes egyetértés közvetítője.

Spanyolországban minden csendes. Párisból jelentik: A tegnapi nap folyamán ideérkezett jelentés szerint, egész Spanyolországban mindenütt nyugalom van, Sabadel kivételével, ahol az általános sztrájk tovább tart. Zavargások sehol sem voltak. A spanyol kormány számos távirati kérdés-kövést kapott Párisból, Londonból és más városokból, hogy mi igaz abból a hírből, hogy *Barcelonában* és *Madridban* forradalmi jellegű zavargások törtek ki. *Canalejas* miniszterelnök a kérdéskövésekre táviratilag azonnal azt felelte, hogy ez a hír alaptalan koholmány. A rendet seholsem zavarták meg. Az ország teljesen nyugodt. A berlini *Lokalanzeiger*nek jelentik a spanyol határról, hogy még most sem lehet biztosat tudni, mi igaz a forradalmi hírekből. Gyanítják, hogy *Ferrer* követőinek egy csoportja a portugál határ mentén agít a *Canalejas*-kormány ellen és ebből keletkezett külföldön a forradalom híre. A londoni *Daily Mail* jelentést kapott Madridból, hogy *Cataloniában* kiűrt az általános sztrájk és nagy a veszedelem emiatt. Részletes jelentések még nem jöttek.

Az új Briand-kormány. Párisi jelentés szerint ma délelőtt a következő miniszteri lista volt forgalomban: Miniszterelnök: *Briand*. Hadügyminiszter: *Brun* tábornok. Tengerészeti miniszter: *Lapeyrière* admirális. Pénzügyminiszter: *Klotz*. Igazságügy-miniszter: *Mony* vagy *Raynaud*. Kereskedelmi mi-

niszter: *Laffere*. Földművelésügyi miniszter: *Jean Dupuy*. Közoktatásügyi miniszter: *Doumergue*. Még nem bizonyos, vajjon *Millerand* megmarad-e a kabinetben. *Briand* tegnap sokáig tanácskozott *Brissonnal*, a kamara elnökével, azután meglátogatta a visszalépő kabinet tagjait. A belügyminisztériumban *Puch*, *Raymond*, *Clemenceau* és *Klotz* képviselők látogatását fogadta, akikkel az új kabinet megalakításáról tanácskozott. Este jelentést tett *Fallières* elnöknek a tárgyalás állásáról. *Briand* reméli, hogy ma estig befejezi a kabinetalakítást. A disszidens radikálisok, mint előrelátható volt, megkísérelték, hogy *Briand*nak, aki kabinetalakítási kísérleteit tegnap megkezdte, nehézségeket támaszszanak. Le akarják beszélni az új kabinet támogatásáról *Lafferest*, akit *Briand* azért akar meghívni a kabinetbe, hogy ezzel a régi *Combes*-pártiakat is megnyerje. *Briand* azon igyekszik, hogy lehetőleg radikális kabinetet alakítson és törekvését a vasutasok sztrájkja alkalmával kifejezésre jutott ama közhangulatra alapítja, amely szerint a közszolgálatot sztrájkok által nem szabad veszélyeztetni.

A kamara és a szenátus ma délután összeült a miniszterválasgra való tekintettel azonban elnapolták ülésüket.

A kabinet ma délig még nem alakult meg. A délben közkezen forgott miniszteri listában új név nem volt, de a tárcák szétosztása némileg módosult. *Dechand* közoktatásügyi miniszternek engedték, de ez a hír nem sok hitelt talált. A listáról hiányzik *Millerand* neve, akivel *Briand* még tárgyal.

Késő éjszakai jelentés szerint: Ha *Millerand* átveszi a közmunkaügyi tárcát, a következőképpen alakul meg az új kormány: Miniszterelnökség és belügy: *Briand*. Igazságügy: *Theodor Cicard*. Külügy: *Pichon*. Hadügy: *Brun* tábornok. Tengerészet: *Lapéyrere* tengernagy. Közoktatásügy: *Faure*. Pénzügy: *Klotz*. Kereskedelem: *Jean Dupuy*. Földművelés: *Rainand* vagy *Laffere*. Gyarmatügy: *Laffere* vagy *Rainand*. Szociális gondoskodás *Huech*. *Millerand* kijelentette, hogy hajlandó tárcát vállalni, ha az új kormány programja az állami alkalmazottak koalíziós jogát nem eszorbítja. Mivel *Briand* e feltételt nem fogadja el, azt hiszik, hogy *Millerand* nem lép a kormányba és *Laffere* veszi át a közmunkaügyi tárcát.

Szerbia. Belgrádból jelentik: A hivatalos lap közli a belügyminisztérium hirdetését, amely közli, hogy a belgrádi osztrák-magyar követség értesítése szerint a magyar kormány a Szerbia és Magyarország közti forgalomban megszüntette az utlevélkényszert. Az utlevelek azonban a szerb állampolgároknak igazoló okmányokul fognak szolgálni. A szkupstina elnöke a tegnapi ülésen *Agatonovics* nacionálisistát *Dragovics* radikális elleni tetteleges fellépése miatt rendreutasította. Több lap jelentése szerint *Pasics* miniszterelnök legközelebb visszalép, hogy átvegye az államtanács elnökségét. A „Beogradske Novine” szerint a pénzügyminiszter a szkupstinának törvényjavaslatot fog előterjesztani 300.000 dinár rendkívüli bizalmas célokra szolgáló hitel megszavazása dolgában. A szkupstinában tegnap történt verekedésnek, mint éjjel jelentik, ma az utcán volt folytatása. *Agatonovics* képviselő *Dragovicsot*, mikor a szállodából kijövet autómobilra akart ülni, kutyakorbácsal megverte, erre *Dragovics* bottal ütötte *Agatonovicsot*. A söfför és a szálloda személyzete választotta szét a verekedőket.

Spanyolország Marokkó ellen. A Daily Telegraph távirata szerint Spanyolország a riffektől 130 millió frank hadi kárpótlást követel és mivel a marokkói törzsek vonakodnak fizetni, félt, hogy újabb hadjárat lesz. A marokkói szultán azt vitatja, hogy ő és népe nem volt oka a háborúnak. Spanyolországban pedig hatalmas katonai párt agít egy új marokkói expedíció mellett.

Az üldözött Franco. A *Matin* jelenti Lisszabonból: A *Franco* ellen indított büntető eljárásból a kormány távol áll, azt azonban nem gátolhatta. Az üldözés egy magánember indítványára történik, akit 1908. évben állítólag *Franco* kezdeményezésére

vetettek börtönre és most él avval a jogával, mely szerint minden portugál állampolgárt, aki bárminő büntett által, még ha politikai volt is az, megkárosítottnak érzi magát, fel van jogosítva arra, hogy a bűnösök ellen pört indíthasson.

A letartóztatott *Franco* volt diktátor azt mondja, hogy nyugodtan néz a vizsgálat elébe, biztosan számít felmentésére s aztán örökre elhagyja hazáját.

A drágaság ellen.

Budapest, november 3.

A lakásuzsora és a husrágaság ellen folyó akció lassanként a főváros minden körét megmozgatja. Ma a Magyar Építőművészek Szövetsége egy előadással kapcsolatban a husrágasággal foglalkozott, a husrágaság ellen megindult mozgalom vezetői pedig nagyban készülnek a november közepére tervezett nagygyűlésre. Bécsben ma a kereskedelmi és iparkamarák elnökségei intervenciáltak az osztrák kormánynál a husrágaság ügyében.

A polgári nagygyűlés.

Az a mozgalom, amelyet a fővárosi törvényhatóságának bizottsági tagjai szerveznek az általános élelmiszer-drágaság, különösen a husrágaság megtörésére, mindinkább nagyobb méreteket ölt. A szervező-bizottság, amely tudvalevőleg november első felében polgári nagygyűlést hív egybe, szombaton, november hó 5-én este félhat órakor az Újvárosi háza közgyűlési termében tartja legközelebbi előkészítő értekezletét, amelyre meghívták az összes ipartestületeket, társaságcsoporthatásokat és politikai köröket, azonkívül a bizottsági tagokat. Ezt a meghívót a következő törvényhatósági bizottsági tagok írták alá:

Bayer Antal, dr. Bródy Samu, dr. Eulenberg Salamon, Erlich G. Gusztáv, dr. Felek Béla, Gál Károly, Gelléri Mór, dr. Glücksthal Samu, dr. György István, dr. Havas Rezső, Hecht Ernő, Hock János, Hüvös József, Krantz Károly, dr. Lendl Adolf, dr. Messinger Simon, dr. Morzsányi Károly, Müller József, dr. Neuschlosz Kornél, Palotay Rezső, Pető Sándor, dr. Preuer Hugó, Radocza János, dr. Rózsavölgyi Manó, dr. Schreyer Jakab, dr. Stern József, dr. Szébeny Antal, Szcákás Antal, Springer Ferencz, Simonovics Béla, Szilágyi Károly, Taubner Vilmos, Vázsonyi Vilmos, dr. Waigand József és Wolfner József.

A szervező-bizottság *Lánczy* Leó, a Kereskedelmi és Iparkamara elnökét kérte fel az értekezlet vezetésére, aki erre készséggel vállalkozott. Mint értesülünk, az értekezleten jelen lesz *Bárczy* István polgármester, míg az OMKE-t *Sándor* Pál orsz. képviselő, az Országos Iparegyesületet *Gelléri* Mór kir. tanácsos fogja képviselni.

A szervező bizottság ezután is felkéri a testületeket, hogy képviselőiket küldjék el a szombati előkészítő értekezletre, vagy jelentsék be részvételüket a szervező bizottság irodájába. (Liszt Ferencz-tér 4.)

Az osztrákok akciója.

Bécsben a kereskedelmi és iparkamarák elnökségeinek küldöttsége tisztelgett ma a miniszterelnöknél, a kereskedelmi miniszternél, valamint a földművelésügyi minisztérium vezetőjénél, hogy a husrágaság és drágaság ügyében segítséget kérjen. Kifejtették, hogy a fennálló viszonyok javulása csak úgy várható, ha elejtik azt az eddigi rendszert, mely esetről esetre engedi meg a tengerentuli hus behozatalt, ha a Szerbiával kötött kereskedelmi szerződést mihamarább aktiválják és előmarha behozatalára megnyitják a határt. Ezzel szemben a miniszterek kijelentették, hogy Ausztria a tengerentuli hus behozatala tekintetében kötve van a magyar kormány hozzájárulásához és a magyar országgyűléstől függ. Mindazonáltal kicsiny javulás is elérhető volna, ha a Turn-Szeverinben felállított vágóhidat karbahoznák. A kormány mindent el fog követni, hogy hatalmas belföldi állattenyésztést teremtsen és hizlalási, valamint tenyésztési célokra megengedi a marhabehozatalt. A kül-

döttség kifejtette, hogy haladéktalanul segíteni kell és e tekintetben a tengerentuli husbehozatalra vonatkozó engedmények közigazgatási úton való megadása volna a célszerű.

Élőállatok beengedése.

A miniszterelnök a nála járt fővárosi küldöttségnek, amely a husrágaság enyhítését kérte tőle, tudvalevőleg azt a választ adta, hogy az élőállatok beengedése az Ausztriában érvényben lévő felhatalmazási törvénynél fogva lehetetlen. A Mészárosok és Hentesek Lapja most megjelent számában kimerítően foglalkozik a miniszterelnök válaszával és kimutatja, hogy a miniszterelnök részéről e tekintetben hangoztatott nehézségek egyáltalában nem forognak fenn. Az osztrák felhatalmazási törvényben oly terjedelmű beviteli tilalom, aminőről a miniszterelnök szólt, nem is foglaltatik. Az idézett osztrák törvénynek az a bizonyos szakasza, amelyre a miniszterelnök hivatkozott, eredeti szövegében így hangzik:

„Arra az esetre, ha Szerbiával, Bulgáriával, Görögországgal és Montenegróval kereskedelmi szerződések jönnek létre, a kormány felhatalmazatik, hogy ezeket a szerződéseket ideiglenesen életbeléptesse, amennyiben élőállatok beocsátására szerződéses kötelezettség — kivéve Bocche di Cattaro — nem vállaltatik.”

Ez egészen mást jelent — ugymond a cikk — mint amiről a miniszterelnök ur beszélt. Az osztrák felhatalmazási törvényben egyáltalán nincs szó arról, hogy Szerbiából vagy a többi Balkán államból egyáltalán nem volna szabad vagy lehetséges élőállatok behozni. De igenis kimondatott az, hogy a hátralevő Balkán szerződések ideiglenesen csak akkor léptethetők életbe, ha az osztrák kormány élőállatok beocsátására — kivéve a Bocche di Cattaro-ban szükségesekre — kötelezettséget nem vállal. Mivel nem a szerb vagy más balkáni kereskedelmi szerződés ideiglenes életbeléptetéséről van most szó: egészen világos és szembeeső, hogy az osztrák felhatalmazási törvénynek még Ausztriában sincs semmi köze ahhoz, vajjon a szerb kereskedelmi szerződés megengedő-e vagy sem az élőállatbehozatalt.

A lakásuzsora ellen.

A Magyar Építőművészek Szövetsége ma este egyetemes ülést tartott a lakásdrágaság kérdésével kapcsolatban. Az ülést *Vidor* Emil alelnök nyitotta meg és indítványára az egyetemes ülés ifj. *Lechner* Ödön elhalálozása alkalmával részvételének jegyzőkönyvében adott kifejezést és erről a gyászoló családot átíratilag értesíti. Utána *Komor* Marcell titkár terjesztette elő jelentését, amelyet az ülés egyhangulag elfogadott. Ezután *Vágó* József tartott előadást a lakásnyomorúság okairól. Előadásában rámutatott arra, hogy Budapest a lakásnyomorúság és házközsora városa. Az az emberbaráti intézkedés, amelyet *Bárczy* István dr. polgármester nemes buzgalomban indított meg, még a legakutabb sebeket sem volt képes betapasztani. Néhány száz család hajlékot kapott ugyan a városi kislakásokban, de százezrek tovább nyomorognak. Mindezen bajok előidézője a budapesti építési szabályzat, amely 1870-ben készült, amikor a törvényhozás ideiglenesen megbizta a fővárosi közmunkák tanácsát, hogy a törvény elkészülteig az építkezés módjára utbaigazításokat adjon. Ez a szabályzat okozza a lakásdrágaságot és túlszűfoltagságot, mert felesleges szerkezetű követeléseivel az építkezést 30—40 százalékkal megrágítja. *Bárczy* István dr. polgármester ezen dolgok szándására ankétet hívott egybe, amely a tárgyalásokon pontról-pontra menve az egész szabályzatot megvitatta. Az előadó ezután azokat a szempontokat terjeszti elő, amelyek figyelembevételét tartja szükségesnek az új építési szabályrendelet megalkotásánál. Végül határozati javaslatot nyújtott be, amelyben indítványozza, hogy a szövetség az építési szabályzat megalkotásánál érvényesítse álláspontját az illetékes fórumoknál.

Rodin.

— Hetvenedik születésnapjára. —

Holnap, november 4-én, éri meg hetvenedik születésnapját Auguste Rodin, nemcsak Franciaország, hanem az egész művelt világ legnagyobb élő szobrászművésze.

Es nem mint valami félkegyelmű aggyasztán, aki túlélt a hírnevét, művészetét, önmagát, hanem testi, szellemi és alkotó erejének teljében. Annyi új ötletben, inspirációban gazdagítja minden rávirradó nap, hogy egy második hetven év se lenne elegendő — még ha száz kézzel született volna is, — hogy valamennyit agyagba gyurja, márványból kifragja, bronzba öntesse.

Nálunk igazán csak a sokat megvitott Balzac-szobor által lett híressé, ezenkívül talán még a fenséges „Gondolkodó”-ját ismerik, vagy legalább — emlegetik. Pedig annyi a remekműve, — ide nem számítva nagy sereg különz-alkotását, — hogy azokkal egy nagy muzeumot lehetne megtölteni.

Kevés művészt magasztaltak olyan szeretlenül és kevésnek jutott ki a gyűlölködő gónes annyi sebző nyíla, mint a „Csók” alkotójának. Sokan csak excentrikus, reklámművészek tartják, aki nagyszerűen tudja „adminisztrálni” a népszerűségét. Bámulói ellenben oltárt emelnek neki és kritika nélkül tömjénezik.

Párisban aránylag sokkal kevesebb a Rodin-imádó, mint egész Európában, vagy akár Amerikában, ahol a legnagyobb meggyőződés hangján mondják „The artist we know and like the best in France is Rodin”. Hazájában ő sem igazi próféta. Irigylük hírességét melyet drágán fizetett meg egészsége, pénz-áldozatok szellemi nyugalma árán. És szinte kéjelegnek, ahányszor a balsors üldözi.

Pedig a mester élete ugyancsak gazdag a fájdalmas csapásokban, csalódásokban üldözésekben. Mintegy husz év előtt érte az első gyalázatos rágalom. Ekkor állította ki „Az ébredő”-t, ezt a gyönyörű szoborművét, mely most a párisi Luxembourg-kertet díszíti. Ráfogták, hogy azért olyan tökéletes az ébredő férfi alakja, mert az élő modellen mintázta a gipszöntvényt.

Folytatták a hajszát, amikor a Pantheon számára alkotott Hugo Viktor-szobor mintáját a szoborbizottság elutasította. A már említett Balzac-szobor-botrány, melyet fentebb említettem, egy álló évig foglalkoztatta a Rodin-ellenes és Rodin-baráti köröket. S a gyűlölködés annyira fajult, hogy még az előlegül kapott 10.000 frankot is visszakövetelték. A mester türelmesen, nemes büszkeséggel viselte az igazságtalan üldözéseket. Csak az energiáját lohasztotta egy időre az eféle támadás. Könnyen csüggedett. De csakhamar lerázta lelkének béklyóit, s ujult erővel, mintegy megifjodva látott ismét munkához, hogy egy új remekművel békítse ki — vagy is inkább: főzze le — agyarkodó ellenségeit.

Egyik látogatójának elmondta az élete. — jobban mondva — a kialakulása történetét.

— Örömtelen volt a gyermekésem s ifjúkorom — mondta Rodin mester. — Munkásember fiaként magamnak kellett a megélhetésemről gondoskodni. Komolyságom és nehézségemnek ez a magyarázata. A megpróbáltatások vittek rá, hogy az erőmet mérlegeljem. Amikor Carrier-Belleuse-höz beálltam, rámulatra ragadt e művész virtuozitása. Különbösen még most is nagyon kellemesen gondolok rá. Játszva eszelt ki nagyszerű terveket, melyek azonban a megvalósulás közben egészen eltörpültek. Nála jutottam ama meg-hogy egy új stílust eszeltek ki, holott csak egy aki a külső látványhoz tartja magát és olyan, aki a dolgok mélyéig hatol. Az előbbieket az iskola hagyományaihoz alkalmazkodnak; ezek a tanulmányok, a jó készütségi tanítványok. A másik csoport aggodalmaskodva vonja kérdőre a természetet. Én az ő ügytelenségüket többre becsülöm a „minta”-k kifogástalanságánál. És ezért gyűlölöm a művészetben a hivatalos tanítást.

Majd, hosszabb elmerengés után, így folytatta:

— Van még egy harmadik fajta alkotó. Ezek a hamis föltalálók, akik azt képzelik, hogy egy új stílust eszeltek ki, holott csak egy már meglévő stílust, szerencsétlen átídomitásokkal, elcsufítottak. Ezt újabban „modern style”-nek nevezik. Ez kísért most a művészetek minden ágában.

Rodin-t nem könnyű megtalálni. Ha a meudoni nyaralójában keresik, — ahová hálni jár — bizonyosan a Rue de l'Université-beli műtermében van. De mire oda érünk, már a pompás Biron palotába rejtőzött, melynek földszintjén szintén berendezett egy műtermet. . . . Azon a helyen, ahol a legújabb időkig, a Sacré Coeur zárda híres nőnevelő intézete volt.

Ott időzik legszívesebben, s ott dolgozik legkönnyebben. Ana szerencséseknek, akik bejuthatnak hozzá, érdekesen beszél módzéről:

— Szokásom, — mondta egy alkalommal — hogy minden szegény ördögöt befogadok modellnek. Csak a hivatásos modelleket kergetem el, mert ezek már modorosak. Csak azt kívánom modelljeimtől, hogy ne tudjanak — pózolni. A többi mellékes. Elméletem: a természetben semmi se rút. E közhelynek nincs értelme. Egy napon egy hetvenöt éves, kiéhezett vén olasz asszony kopogtatott be hozzám. Megparancsoltam, hogy vetkőzzék le és feküdjék a szőnyegre. És ez a nyomorult, a sorstól és a kortól agyonnyargatott test szívfacsaróan szép volt.

Műtermének egyik sarkában állt a vén olasz nő szobra. Valóságos csontváz! Fonyadt, petyhüdt mellét, elgémberedett lábszárait egy különös szépség. „az iszonyu” szépsége, az apokalypszis szépsége ragyogta be.

Rodin mester holnap tölti be hetvenedik életévét. Ezt a nagy művészt, honának büszkeségét az „Institut” nem tüntette ki a „halhatatlanok” karosszékeivel. Olykor talán sajnó a szíve, ha e méltatlanságra gondol. De annál nagyobb büszkeség és elégtétel hatja át, ha eszébe juttatják, hogy ő művészetének próféta, . . . ha nem is odahaza.

TÁVIRATOK.

A görög hadsereg főparancsnoka.

Athén, november 3. Smolenski tábornok lemondott a hadsereg főparancsnoki állásáról, mert meg van bántva, hogy nem őt nevezték ki hadügyminiszterré. Annak a hírek kaposán, hogy a trónörökös lesz ismét a hadsereg főparancsnoka, Venizelos kijelenti, hogy a kormány erről nem dönthetett, mert ez a nemzetgyűlés feladata.

Szasszanow a csár előtt.

Darmstadt, november 3. Szasszanow orosz helyettes külügyminisztert Miklós orosz csár Wolfsgarten kastélyban kihallgatáson fogadta.

Az orosz tüzérség.

Pétervár, november 3. A hadügyminiszter a jövő évi költségvetésnek a dumában való tárgyalása alkalmából nyilatkozatokat tett, amelyek szerint az orosz tábori tüzérségnek új ágyúkkal való ellátása már nagyjából megtörtént. A költségek 161 millió rubelt tesznek ki, tíz millióval kevesebbet az előiránzzal.

Abdul Aziz Európában.

Lisszabon, november 3. Abdul Azis Szzevillából ideérkezett és hajón Antwerpenbe és Brüsszelbe fog menni.

Ostromállapot Hondurasban.

Washington, november 3. Hondurasban Walagarió tábornok és társainak lázadása következtében kihírdették az ostromállapotot. Hivatalos jelentések szerint az amatai kikötőt elzárták.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork:

	nov. 3.	nov. 2.	nov. 1.
Buza helyben	94 $\frac{1}{2}$	95 $\frac{3}{4}$	96
decemberre	95 $\frac{3}{4}$	96 $\frac{3}{4}$	97

	101 $\frac{1}{8}$	102 $\frac{5}{8}$	102 $\frac{3}{4}$
májusra	—	—	101 $\frac{1}{2}$
júliusra	—	—	101 $\frac{1}{2}$
Tengeri decemberre	55 $\frac{3}{4}$	55 $\frac{1}{4}$	56 $\frac{3}{8}$
májusra	56 $\frac{7}{8}$	56 $\frac{3}{8}$	57 $\frac{1}{4}$

Chicago.

Buza decemberre	87 $\frac{1}{2}$	89 $\frac{1}{2}$	89 $\frac{1}{4}$
májusra	94 $\frac{1}{2}$	95 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{1}{2}$
Tengeri decemberre	46 $\frac{3}{4}$	47	46 $\frac{3}{4}$

Newyork, november 3. Gyapot Newyorkban, helyben 14.55 (14.55). Gyapot decemberre 14.46 (15.35). Gyapot február 14.40 (15.27). Gyapot New-Orleansban, helyben 14 $\frac{1}{4}$ (14 $\frac{1}{4}$). Petroleum Stand white Newyorkban 7.40 (7.40). Petroleum Stand white Philadelphában 7.40 (7.40). Petroleum Refined in Cases 8.90 (8.90). Petroleum Credit Blancs att Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 12.15 (12.35). Zsir Roche és Brothers 12.60 (12.70).

Chicago, november 3. Zsir novemberre 12.25 (12.25). Szalonna short clear 10.87 (—). Sertéshus január 17.10 (17.—).

Néhány szó

a

készízetésekről.

A kíváncsi: Mostanában az újságok másról beszélnek, mint készízetésekről, készízetés felvételéről. Tudja maga, miféle csodabogár ez?

A másik: Tudom hát. Az ember elsejtené be-megy a hivatalába, ott már borítékban készen fekszik a fizetése és akkor ezt a készízetést fölveszi.

A kíváncsi: Öregem, nem volt maga mostanában súlyos beteg?

A másik: Ugy látszik, magának nem valami nagyon tetszik az én magyarázatom. Bevallom kérem, hogy ez a dolog most jutott az eszembe. De azért tudom, hogy mit jelent: készízetés felvétele.

A kíváncsi: Hát mit jelent?

A másik: Azt jelenti, hogy az ember már másodikán kész a fizetésével és fölvesz némi előleget.

A kíváncsi: Ne bomoljon, hallja! A készízetések felvétele, az valami komoly politikai ügy, amiért a magyarok barrikádokat fognak emelni és lövöldözni fognak Bécsbe.

A másik: Szépen fognak.

A kíváncsi: Az annyit jelent, hogy a közös bank nem akar fizetni.

A másik: Pörölgék be.

A kíváncsi: De kár, hogy a totalizátor a butaságra nem fizet kvótát. Maga tízre legalább négy-ötvenötvenet kapna. Hiszen a közös bank akar fizetni.

A másik: Maga mondta, hogy nem akar.

A kíváncsi: Akar, de nem aranyban,

A másik: Hát vegye el bankóba.

A kíváncsi: Ki?

A másik: Maga.

A kíváncsi: Nekem nem jár semmi.

A másik: Akkor mit fáj magának, hogy aranyban vagy bankóban fizete a közös bank?

A kíváncsi (összeesapja a kezét): Tot.: 10:680. Én még ilyen buta embert nem láttam soha . . . Nemzeti ügy ez és maga olyan közönyösen nyilatkozik, mintha egy rövid szivarról volna szó.

A másik: Ez jó, most még magának áll feljebb. Mit csináltam én öt percz előtt?

A kíváncsi (bután): Ment nyugodtan az utcán.

A másik: Maga pedig megfog és nyaggat a készízetésekkel. Akartam én beszélni készízetésekről? Tudja maga, hogy én most hova megyek? Megyek a szabómhoz, a suszteremhez, megyek öt bankba, három szövethozatba, megyek négy uzorához. Mindenütt részletfizetésem vannak és mindenütt azt kérem, hogy várjanak januárig a részlettel és maga készízetésekről beszél nekem? Tot.: 10:840.

Ray.

Az „EGYETÉRTÉS”

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Jörg Friehs.

— Párisi levelezőnkől. —

Páris, november 4.

Két évvel ezelőtt találkoztam vele először. Velencében történt.

Egy verőfényes, őszi reggelen, mikor az illuziórontó turisták zaja még nem lepte el az „Academia“ termeit, hogy prózai zibongásával szertéje mindazokat a szép, színes álmokat, amelyeket a „Scuola della Carità“ remekeinek szemlélete közben, mintegy elbűvölve szövegetünk, mikor a nagy termék márványoszlopai között még csak a reggeli napsugár aranyos kék tün- czoltatták a porszemeket, elhelyezkedtem egy homályosabb sarokban s Tintoretto „Hülden asz- szonyát“ csodálva, magam elé idéztem egy egész ragyogó processziót, amelyben felvonultak előt- tem aranyos köntöseikben a félelmes Dandolok, az ármányos Contarinik, az orgyilkos Renzik s a dús gazdag Carlettok, elmesélve egyenként csil- logó életüknek s sötét bűneiknek történetét.

Körülbelül egy fél óráig merenghettem eb- ben az ábrándos látományban, mikor az ellenkező sarokból hirtelen egy másik szemlélő alakja tűnt elém. Egy szőke fűrtös, sápadtképu s exaltált te- kintetű fiatal ember volt, aki az enyémmel ha- sonló álmodozásban dőlt hátra székében, szeméit ugyanarra a pompás Tintoretto-ra fűggesztve, amelyet eddig én csodáltam.

Halvány arcában volt valami diszharmoni- kus szomorú vonás, amely az első tekintetre megragadta figyelmemet. Valami olyan szomorú- ság ült ezen az arcon, amelynek forrása vala- honnan mélyebből látszott fakadni, mint a pró- zai élet apró sebei. Ilyen diszharmonikus melan- kóliát rendszeren azokon a lényeken észlelhetünk, akik valami különös belső sugallattól hivatva, különbeknek érzik magukat többi embertársaik- nál, de akik nem elég erősek arra, hogy ezt a sejtett, titkosan érzett fölényt határozottan ér- vényesíteni is tudják. Ez a fájdalmas expresszió ellenálthatatlanul vonzotta kíváncsiságomat.

Lassanként érkezni kezdtek a kopogós cipőjű német turisták s a Baedekert hangosan olvasó angol utazók. Személyökben megjelent a durva realitás s a színes álmoknak vége volt.

A kijárat felé indultam s még mielőtt el- érhettem volna a lépcsőket, észrevettem, hogy ő is felkel helyéről. Az Academia előtt együtt szálltunk be a vaporettoba. Nem tudtam meg- állni, hogy meg ne szólítsam. Tintoretto-tól kezd- tünk beszélni s nemsokára megállapodtunk abban, hogy Rafael tulságosan szegény maestro Jacopo Robusti mellett.

Két napig állandóan együtt röttük azután Venezia festőien piszkos sikátorait s együtt ka- landoztuk be zöldhabu vizütaik, valami elrejtett kápolnát keresve, vagy valami mohlepte márvány után kutatva.

Ezalatt megtudtam, hogy az én halvány- arcu fiatal emherem messze Finnországból, a bi- deg ködök honából jön, ahol a Strömstaeng pá- lyadíjjal koszorúzta egy verskötetét s elkülölte a boldogabb, melegebb s csillogó napsugaru or- szágok életét megnézni.

A harmadik nap elváltunk.

Ő Nápoly felé vette útját, én pedig Firenzé- nek indultam.

A Ponte-Vecchio kőgő arkádjai alatt sétálva másnap, elgondoltam, hogy az ébredeni kezdő északi nemzetek nagy zsenii között nemsokára az én melankólikus tekintetű fiatal barátom nevét is olvasni fogom.

II.

Néhány hónappal ezelőtt újra találkoztam vele, Párisban.

A poéták és festők romantikus negyedében, a Quartier du Montparnasse-ban van egy vidám ze- néjű kávéház, a l'Avenue, amelybe összegyűlnek éjjelenként a környék művészei. Ide jártak hajdan Beaudelaire s Manet, itt itta absinth-jét Verlaine s itt volt az a törzsasztal, amelynél Oscar Wilde esténként elmesélte csillogó „Poemes en Prose“-ait.

Itt láttam viszont egy este az én finn költő- met. Amint vermouthja fölé hajolva fáradt szemel- vel a falak hirdetéseit nézte, meredten, sápadt arca még szomorubbna látszott, mint először. De ez a szomorúság most az egyszer nem volt diszhar- monikus. Rendszeren fürteit földaldról takaró kalapja gyűrött volt és színehagyott. Felöltöje, amelyet állig begombolt, foltos volt és kifeslett. Régóta nem tisztított cipője lyukas volt és szétállt.

A gyűrött kalap s a feslett kabát pusztá gon- datlanságnak is lehet jele; de a rongyos cipők — mint mondja Anatole, Manette Salomonban — azok mindig a sötét nyomor kétségtelen tanujel- ei.

Mikor asztalához léptem s köszöntöttem, elő- szőr alig ismert meg. Vagy talán nem is akart megismerni. — Nyomorának jelei feszélyezhették s bizonyára félt, hogy sajnálkozni fogok rajta. Is az kétségtelen, hogy az őszes érzelmi megnyilvánu- lások közt a szánkozást tüjük el legkevésbé emb- bertársainktól. A gyűlölet hozzá képest serkentő eszköz, amely életet s megtorlásra ösztönöz. — De a szánalom, az öl. A szánalom elgyöngíti gyöngés- günkét. — Hogy elejét vegye kérdéseimnek, ő maga kezdett el beszélni. Rekedt, tompa hangon, amelyen átszűrődött az erős, mérges, de vigasztalóztó italok illata s amelyet meg-megszakított a roncsolt tüdő zilálása, elmondta, hogy haza kellett volna mennie már régen ködös finn honába, ahol nevét ismerik s ahol megbecsülnék — de ahol nincs meleg nap- sugár s ahol a hó és a hideg, nyirkos köd, mint valami ólomlepel, rásúlyosodik a lélekre . . .

Az élet pompázó napsütését hajszolja, bejárta Algirt s Spanyolországot, majd mikor anyagi for- rásai kiapadtak, eljött ide Párisba, ahol senki se hal éhen s ahol még nyomorogni is könnyebb, mint másutt . . .

Első találkozásunkról kezdtem neki beszélni. Bágyadt, fénytelen szeméi erre felosillantak egy pillanatra.

— Igazán örülök, hogy viszontláttam magát. Ez önkénytelenül is feleleveníti előttem az itáliai szép napok letűnt képét. Mostani nyomorúságom- ban pedig ugyszólván kizárólag a szebb idők em- léke tart fenn. Mert higgye el nekem, hogy Dan- ténak annyit ezített sorai, amit a nyomorúságról szólva Francesco di Rimini-nek ad a szájába:

Nessun maggior dolore
Che de ricordarsi al tempo felice

Nella miseria . . .

teljesen hamisak. Nemesak hogy nem fájdalmas a „boldog idők“-re való visszaemlékezés, hanem épp ellenkezőleg, ezeknek a jobb időknek az emléke az egyetlen kincsünk akkor, mikor a sötét nyomor órái elérkeznek s ezek az emlékek azok, amelyek erőt adnak a küzdéshez s reményt a jövőhöz. A mult szép emlékei nélkül már rég elvesztettem volna a nyomorúságban minden erőmet. Mert a nyomor borzalmas valami. Ha a nélkülözés az volna csak, amit a szentimentális könyvekben találunk: egy nádviskó hideg földpadozatával s kényelmetlen falevel-ágyával, vagy egy hideg, üres szoba egyet- len székekkel s egy vizes kanocsóval — úgy teljesen bele tudnék törődni. De mikor a nyomor egy ocs- mány, bűzös pinzelakást jelent, piszkos fekhelyé- vel, amelyen a takarót egy czafrangos télikabát helyettesíti s az ablaküveget egy olajos papír és ahol az asztalon egy törött olajmécse világítja meg a kéziratokba burkolt undorító ételmaradékokat: egy- szóval, mikor a nyomor a piszkot jelenti — akkor az elviselhetetlen. És midőn a nyomor eléri a tető- pontját, mikor a lélek deprimáltsága közepett már csak az érzékek funkcionálnak, akkor nem azon igyekezünk többé, hogy egy pár soust talál- junk kenyérre, hanem azon, hogy néhány fillért teremtsünk elő, bárhonnan is — a mindenre fele- dést hozó absinthra.

Mikor hazafelé tartva a Luxembourg-kert su- sógó fái mellett elhaladtam, elgondoltam, hogy sze- gény finn barátom nevét nemsokára a Morgue csendes lakói között fogom feltalálni.

III.

Egy ködös, esős novemberi reggelen, ahogy a rue Jacob nyirkos kövezetén haladtam a Szajna felé, a Charité-kórház nehéz kapui egyszerre csak

nyikorogva járultak szét, hogy utat engedjenek egy rozszant, egylovás, fekete kocsinak. A nyomoru járművet, amely a bagueux-i szegények-temetője felé tartott, senki sem követte s koporsóján nem volt koszoru.

Jörg Friehs-t, az én sápadt arcu finn költőmet temették.

Havas Zoltán.

UIDONSÁGOK.

Apacs-világ Ujpesten.

* * *

Nem nagy a distanczia az ujpesti hatos- gyártók és az ujpesti apacsok közt. Legalább időben nem. De talán felfogásban mégis. S ba a különbséget nézzük, eléggé mulatságos, noha mégis szomorú és mindenesetre jellemző eredményekre jutunk.

Mert azok az imposztorok, istentől elru- gaszkodott gonosztevők, akik hamis hatosokat gyártottak és gyártmányukat forgalommá téve, azokkal elárasztották az országot, szépen el- vonultak földalatti odukba és nagy titokban dolgoztak. Kerülték, ahogyan kerülhették a napvilágot és istentelen respektussal viseltet- tek a rendőrség iránt. Rettegték bizony, hogy rajtuk ütnek. Volt sejtelmük róla, hogy mi a következménye a pénzhamisításnak.

És itt rejlik a dolognak szomorúan jel- lemző része. Van mulatságos oldala is. Azon- ban mulasson rajta, aki mulatni tud.

Mert akkor, amikor az ujpesti hatosokat gyártották, Ujpest rendőrsége még nem volt összekapcsolva a budapesti államrendőrséggel. Ujpesten csak olyan rendőrsége volt, miat akármilyen, az isten háta mögött levő falu- nak. Hogy az emberi giz-gaz, gyom és vad el- szaporodott itt, a főváros közelében, az szinte természetes. De azért félték minden néven nevezendő rendőrségtől.

Azóta az ujpesti és budapesti rendőrség egy és ugyanaz a rendőrség lett. És mégis óriási a különbség. Most ugyanis semmiféle giz-gaz nép nem fél már a rendőrségtől. Talán ujpesti hatosokat már nem gyártanak. De minden egyebet tesznek, amit az isten megtiltott, sőt amit a világi törvények meg- tiltottak. És mindent nyíltan követnek el, nem kerülve a nyilvánosságot.

Ott van az a két imposztor, vagy szörnye- teg, akiről a napi krónika szól.

Mindkettő hosszú idő óta kísértetjáró réme minden néven nevezendő italmérő bolt- nak, vendéglőnek, kocsmának. Ugy ösmerik őket ottan, mint ahogyan annak idejében ösmerték az ujpesti hatosokat. Bementek va- lamelyik vendéglőbe és telezabálták magukat finom ételekkel. Itak hozzá annyi bort, amennyi beléjük fért. És amikor fizetésre ke- rült a sor, elővettek a zsebökből egy — revól- vert. A halálra rémült vendéglős, kocsmáros, vagy italmérő örült, ha ép bórral menekülhe- tett. De ritkán menekült csak úgy: egysze- riően. A gonosztevők megsarcolták őket éppen úgy, mint annak idején, Ráday érája előtt a Bakonyban megsarcolták a haramiák az utasokat.

És így a legvidámabban élték a világukat az ujpesti apacsok. Dolgozniok nem kellett; nem is tudták; nem is akartak. Már akkor lekényerezték őket pénzzel, ha megjelentek. Nagyobb urak voltak, mint a főispán.

Most azután megszorítottak egy vendég- löst a saját borpinczejében. Az egyik kapott egy pofont a házmestertől, aki a vendéglőssel együtt volt a pinczében. Az apacs elsütötte a fegyverét, de a golyó nem tett kárt. Erre a megszorított emberek könyörgésre fogták a dolgot. Az apacsok szíve csak akkor lágyult meg, amikor négy koronát kaptak. De boszút esküdtek a pofonért, amit a pinczében kaptak.

Boszujukat nyilván azért nem büthették: mindjárt a pinczében, mert nem volt több golyójuk a fegyverben.

Ellenben másnap megindultak a házmester keresésére. Egész délután keresték revól- verrel és késsel a kezökben. Mindenkinék megmondták, hogy mi a szándékuk: meg

akarták gyilkolni a szerencsétlen házamestert, aki bujdosott előlük. Mikor már mindenkit agyonremítettek és halálra üldöztek, valaminek mentő eszméje támadt. A lángeszű egyének észbe jutott, hogy rendőrség is van. Még pedig budapesti államrendőrség. És csak akkor eszméltek a többiek is: talán csakugyan segíthetne a rendőrség! Hívták is a rendőrséget, mely végre ártalmatlanná tette a garázdálkodókat.

De mekkora bizalmuk lehet az újpestieknek a rendőrséghez, ha ennyi garázdálkodás eltűrése után jutott csak észbe valakinek, hogy a rendőrséghez is lehet segítségért fordulni. Lehet, hogy a rendőrségtől jobban félnek Újpesten, mint az apacsoktól.

Ez az, ami malatságos is, szomorú is, jellemző is ebben az esetben. Csak az a kérdés: mi a rajta a rendőrség is és dicőségének tartja-e ezt?

(t.)

NAPIREND. Naptár: péntek, november 4. — Róm. kath.: Borr Károly. — Prot.: Károly. — Görög-ország: október 22. Abere. pk. — Zsidó: Marcheván 2. — A nap két reggel 6 óra 48 perczkor, délután 4 óra 37 perczkor. — A hold két este 9 óra 13 perczkor, nyugszik délután 5 óra 39 perczkor.

A kereskedelmiügyi miniszter fogad délután 4-kor. A földművelésügyi miniszter fogad déli fél 1-kor. A kereskedelmiügyi államtitkár fogad déli 12-2.

A főváros pénzügyi bizottságának ülése délelőtt 10 órakor. Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) 10-2. Belépődíj, keddi kivételével, egy korona. — Uránia műkiállítás (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen. — Háziipari Szövetség kiállítás (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum régi képtára 9-2. — Iparművészeti Múzeum 9-1. — Kéz- és iparművészeti Múzeum 9-6. — Mezőgazdasági Múzeum 10-1.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3-7. — Egyetemi Könyvtár 9-8. — Fővárosi Könyvtár 9-2. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9-12 és 6-8. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9-2. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9-4. — Statisztikai Könyvtár 9-2. — Technológiai Könyvtár 9-1 és 6-8.

Nyitvalevő képtárak: Glatz-képtár a Nemzeti Szalonban 9-5. Belépődíj 1 korona. — Hollós-Felisképzés a Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában. Nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. — Szépművészeti Múzeum modern képtára 10-2. — Történelmi Képtár 10-2.

— **A király üdvözlő levele.** Dr. Gruscha bécsi bíboros-hercegének ma ünnepli 90-ik születésnapját s ezen alkalomból a király a következő levelet intézte kedves öreg hívéhez:

Kedves dr. Gruscha bíboros hercege: A Mindenható kegyelme megengedte önnek befejeznie kilencvenedik évét oly életnek, amely magasabb pap hivatása iránt tanusított hűségével és nem kevésbé házam iránt viseltetett megingadhatatlan odaadással tűnik ki. Halás elismeréssel maradandóan eredményes működéséről ezen, önre oly nagy jelentőségű időpontban a legmelegebben óhajtom, hogy továbbra is jól érezze magát és azt a reményt fejezem ki, hogy az ön ímája és példája a jövőben is az érsekességnek és Ausztria egész katolikus egyházának példára fog szolgálni. Bécs, 1910. október 30. *Ferencz József s. k.*

— **A trónörökös az Andrássy-családdal.** Gróf Andrássy Károly haláláról a trónörökös is meglehetősen részvétellel emlékezett meg. Gróf Andrássy Géza, az elhunyt fiatal gróf öccsét, a krasznahorkai temetés előtt kapta meg *Ferencz Ferdinánd* trónörökös kondoleáló táviratát, amelyben a trónörökös a maga és felesége nevében igen meglehetősen részvételnélküli küldött a gyászoló Andrássy-családdal.

— **Kamarasság.** A király pelsőti Hámos Béla 2. sz. bonyólgályozezredbeli századosnak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— **A szerb trónörökös betegségről.** A szerb trónörökös állapotáról, mint Belgrádból jelentik, ma délelőtt a következő bulletint adták ki: A trónörökös az éjjel jól aludt. Reggel könnyebb izadás állott be. Szubjektív állapot jó, hőmérsék 38,4, érverés 83, légzés 24.

— **Miniszteri kinevezések.** A földművelésügyi miniszter *Balla Emil* ösztöndíjas gyakornokot két év tartamára a budapesti m. kir. állatorvosi főiskola XI. fizetési osztályba tanárságáig. — *Friedl Gusztáv* okleveles vegyész-nézőköt, a kísérleti ügyosztályt egyesített tisztviselőjévé, ideiglenes minőségű fizetéstelen segédvegyészszé nevezte ki.

— **Kitüntetések.** A király Andreászy Antal és Simon Dezső közigazgatási bírósági ítélt bíráknak nyugdíjaztatásuk alkalmából a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

A király *Csátó Gábornak*, Kisküküllő vármegye alispánjának jeles szolgálatai elismerésül a harmadosztályú vaskorona-rendet díjmentesen, *Szólósy Etelének*, a hercegovina-boszniai országos biztosító intézet ügyvezető igazgatójának, mint az Első Magyar Általános Biztosító Társaság brassói fiókintézetének főnökének a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **Haldoklik az ex-szultán.** Az alatinivilla falai között a végén járja *Abdul Hamid* ex-szultán. A kérelhetetlen zsarnoknak neri azok az összeesküvők voltak a legzsigorubb bírái, akik véres trónjáról lebuktatták a zsarnok szultánt. A saját lelkiismeretében könyörtelenebb bíróra talált *Abdul Hamid*. A lelkiismereti furdalások, mint jelentették is, előbb az örületbe, most pedig a halálba kergetik az ex-szultánt. Szalonikiból az újabb táviratok mindinkább lemondó híreket közölnek az ex-szultán felől. Mert most már rohamban jönnek az idegkrízisek és közel van a *katasztrófa*. Az orvosokat és ápolókat nagyon kinozza *Abdul Hamid*, mert gyilkos merénylőket lát bennünk. A tegnapi konziliumon az orvosok egyike hallótükröt akart tenni *Abdul Hamid* fülébe, hogy megérttesse magát vele, mert a volt szultán erősen nagyot hall, már *majdnem siket*, *Abdul Hamid*, mint az örült védekezett ez ellen, toporzékolt, átkozódott és egyre azt kiáltotta, hogy mindenki meg van veszegetve körülötte és életére törnek. Az Alatinivillában egyébként feltűnően nagy a sürgős-forgás. Egyre jönnek-mennek az orvosok és bár a volt szultán környezete titkolódik, a ma megtartott orvosi konziliumról annyit nyilvánosságra hoztak, hogy *Abdul Hamid* vizeletében vértességek vannak, a köbösége, a köhögés erős, de az étvágy kielégítő. Az orvosok elrendelték, hogy az ex-szultán egyenesen fűtött szobákban tartózkodjék. Az éjszakákat *álmatlanul tölti Abdul Hamid*, sűrűn *felriad és nyugtalanul járkal*. Ma szolgálival megmasszírozta magát s aztán szeretett volna a kertben sétálni, mert szép volt az idő, de környezete nem engedte. Az ex-szultán erősen szédül. Az ex-szultán környezete már a legrosszabbra is el van készülve, azt hiszik, hogy *Abdul Hamid* napjai meg vannak számlálva; sőt egy Belgrádon át érkezett híradás már az örjöngő ex-szultán utolsó óráit jelenti be. A belgrádi Trgovinski Glasznak ugyanis azt táviratozták Szalonikiból, hogy *Abdul Hamid* halálát minden órában várják. Az ex-szultán napok óta teljesen *apatikus* fekszik. Szalonikiben már többször híre kelt, hogy a volt szultán meghalt. Az Alatinivillát szigorúan őrzik.

— **Géna fejedelmi látogatói.** Génaüvől jelentik: A német trónörökös és felesége ma a rendes délelőtti vonattal Génaüvőbe érkezett. A fejedelmi pár teljes inkognitóban utazik. A pályaudvaron nem volt semmiféle hivatalos fogadtatás, csak a német konzul jelent meg, aki a hercegasszonynak a német kolónia nevében gyönyörű rózsacsokrot nyújtott át. A pályaudvarról nyitott automobilon egyenesen a kikötőbe mentek, ahol a Prinz Ludwig gözös várakozott rájuk. A közönség felismerte a fejedelmi vendégeket és lelkes ovációkkal kísérte az utvonalon. A trónörökös és felesége, mikor a gözös elhagyta a kikötőt, szívélyesen integettek a parton összesereglett éljenző tömegnek.

— **Egy új fejedelmi udvartartás.** Napoleon Viktor herceg és Klementina hercegnő házasságával kapcsolatosan a berlini „Kreuzzeitung” azt írja, hogy a hercegi pár részére Brüsszelben fényes udvartartást fognak berendezi, olyant, amilyen az új házasságnak jelenlegi rangjuknak megfelelően egyáltalán nem járna. A belga udvari szokások szerint csupán a királynéknak van főudvarmester-nője (grande maîtresse), míg a királyi ház hercegnőinek csak udvarhölgyei vannak. Klementina hercegnőnek is csak udvarhölgyei vannak, férjhezmenése után azonban olyan udvartartást fog kapni, amely teljesen olyan lesz, mint *Erzsébet* belga királynő udvartartása. Főudvarmester-nője egy *Murat* hercegnő lesz. Ebből és még hasonló intézkedésekből azt következtetik, hogy *Napoleon Viktor* az a szándéka, hogy Belgiumban fényes udvartartást rendez be és ezzel nagyobb mértékben vonja majd magára honfitársai figyelmét, mint eddig.

— **Báró Barkóczy és az apácák.** Gonosz idők járnak báró *Barkóczy* Sándorra, aki a kultusz-minisztériumban a legszélsőbb fekete klerikalizmust képviseli. Nem minden keserűség nélkül való tehát az eset, amikor a legfőbb patrónus *Barkóczy*nak éppen az apácákkal kellett összekülönböznie. Pedig így alakult ki az eset a Sacre-Coeur-zárdában, ahová a legelőkelőbb budapesti kisasszonyok járnak. Ide jár a báró *Barkóczy* kisleánya is. Az iskola szabályai szerint a növendékek csak hetenkint egyszer látogathatják szüleiket. Mindössze két kivétel volt: *Zsófia* főhercegnő, *József* főherceg leánya, aki bejár az intézetbe és *Barkóczy* báró leánya. Így volt ez mindaddig, amíg a régi igazgatónő vezette az intézetet. Az új főnök, egy gróf, szakított a régi rendszerrel és *Zsófia* főhercegnő kivételével minden protekcióját megszüntetett. Báró *Barkóczy* protestált ez ellen.

— **Majd megmutatom!** — szölt és kiment a zárdába.

— Itt — szemtanúk állítása szerint — rendkívül heves összecsapkozás támadt a báró és a főnök között. Természetesen *Barkóczy*nak nem volt igaza. A vége az lett, hogy *Barkóczy* kivette a leányát az intézetből. Gonosz idők járnak báró *Barkóczy* Sándorra.

— **Tél a Tátrában.** Még csak november elején vagyunk, máris beállott a tél a Tátrában. Mint Ujtátrafüredről jelentik, egész éjjel erősen havazott. Vastag fehér hólepel borítja az egész Tátra vidékét. A jó sors kiváltságosai maholnap megkezdhetik a tátrahegyi gyönyörű téli sportokat.

— **Egy Andrássy gróf balesete.** Az *Andrássy* grófok betléri uradalmában fekszik az egyik legbiresebb, legnagyobb vadaskert is, sőt sok ezernyi hold ösrengetegben falkástól bolyonganak a különféle vadak. A betléri vadaskertély erdőjében érte különös baleset ifjú gróf *Andrássy Manó*, *Andrássy Géza* belső titkos tanácsos fiát, akinek tragikus végű fivérét, *Károly* gróft a napokban temették el nagy részvét mellett. *Manó* gróf a betléri vadaskertben sétálgatott többet magával. Fegyver nem is volt a társaság egyik tagjánál sem, amikor a sűrűből kiugrott egy szarvas. Nekiszegett aggasztásával fellökte a gróft és fel is hasította a fiatal gróf lábcsontját. A családot megrémítette a különös baleset, úgy hogy dr. *Bartha Gábor* budapesti orvostanárt táviratilag hívták le Betlérbe. A tudós professzor megnyugtatta az aggódó szülőket. A seb hamarosan begyógyul. Nérmérgezésről sem tarthatnak.

— **Szocialista hercegnő.** Berlinből jelentik: A szocializmus lapjai hirt adnak róla, hogy *Paulina* württembergi hercegnő, a Borszlóban minap elhunyt *Willing* egészségügyi tanácsos özvegye, a szocializmus párt lelkes híve. Eddig csak úgy ismerték a hercegnőt, hogy rajong minden szabad gondolatért, de csak kevesen tudták róla, hogy szervezett tagja a szocializmus pártjának. *Willing* egészségügyi tanácsos temetésére a borszlói szocializmus pártja tömegesen mentek el.

— **A porvizes szultán.** Berlinből érkezik ez az érdekes hír: *Kottbuschban* a törvényszék most döntött második fokon abban a porvben, amelyet a szultán *Zöllner* tőkepenzes örökösei ellen indított 100,000 márka erejű, amely összegét *Zöllner* Konstantinápolyban létesítendő felekezeti-külföldi és nemzetközi templom javára hagyományozott. Tavaly decemberben volt az első tárgyalás és első fokon a bíróság helyet adott a keresetnek, ma pedig a második fórumon a törvényszék elutasította keresetével a szultánt és a török birodalmat, azzal okolva meg az ítéletet, hogy annak idején a porosz király nem hagyta jóvá az örökhagyó rendelkezését, amely külföldi államnak vagyoni előnyt juttatott. A pört még *Abdul Hamid* indította meg és a mostani szultán átvette.

— **A milliós lapkiadó öngyilkossága.** New-yorknak óriási szenzációja van. *Jonens*, a „New-york Herald” és több más nagyobb lap kiadója tegnap este palotájának huszonnegyedik emeletéről az utcára vetette magát. A borzalmas öngyilkosság oka még nincs tisztázva. Hír szerint az öreg ember halálosan beleszeretett egyik szép gépirókisasszonyba, de ez nem viszonzta érzelmeit.

— **A Pálos barátok bünbarlangja.** A czensztochovai Pálos kolostor titkaiból napról-napra újabb botrányokat és szodomai bűnöket derít nyilvánosságra a megindított vizsgálat. Valóságos bünbarlang volt ez a híres lengyel kolostor, ahová századok óta a legnagyobb veszedelmek idején is annyi hit-tel zárandokoltak a buzgó katolikus lengyelek. A „lengyel“ Mária kegyhelyét csufosan megfertőztették a méltatlan, a fertőbe bukott fehér kármzás Pálos-szerzetesek, a több milliónyi vagyon és kincsek tolvajkezü pusztítói. A pétervári jelentések szerint most A. W. Petrow, a közoktatási minisztérium amaz osztályának főnöke, amelynek hatáskörébe tartoznak az idegen egyházfelekezetek, ment Czensztochauba vizsgálatot tartani a pálosrendi kolostorban. Máskor a kolostorba szigorúan tilos bárkinek is bemennie, most a kormány kiküldöttjét akadály nélkül bebo-csátották. Hallatlan dolgokat beszél Petrow a tapasztaltokról. Meglepte a bámulatos fényű-zés a szerzetesek czelláiban. Minden egyes szerzetesnek két tágas és pompásan berende-zett szobája van és egész szolgaszemélyzet áll rendelkezésére. Most csak tizenkilenc szerze-tes lakik a kolostorban s mégis 40 inast tar-tanak. Ez a fényűzés 1907. óta kapott lábra, amikor páter Ravman került a kolostor élére. Azelőtt is jómódban és bőségben éltek a czensztochovai szerzetesek, de azóta valóság-gal dőzsöltek. A vizsgálat kiderítette, hogy a kolostor pénztári könyveit hanyagul vezet-tek, sürűn fordulnak elő benne javítások és vakarások, a bevételeket nem vezették be a pénztári könyvekbe s noha a kolostor sza-bályzata szerint a kincstárnoknak kellett volna átadni minden befolyó adományt, egyes szerzetesek egymás közt felosztották a kolos-tor jövedelmeit s czellájukban tartották a pénzt.

— **Kétszáz ezer bányász sztrájkja.** A délwalesi bányászsztrájk sokkal nagyobb méreteket öltött, mint az először közölt hírek jelentették. A leg-újabb londoni jelentések szerint oly rohamosan terjed ez a sztrájk, hogy ha a vállalatok egy-egy napon belül nem teljesítik a követeléseket, akkor 200.000 bányász be fogja szüntetni a munkát. Maguk a sztrájkvezérek nem tartják alkalmasnak az időt a bérharczra s mindent elkövetnek, hogy ne legyen általános a bányászsztrájk, de fárado-zásuk előreláthatólag hiábavaló lesz.

— **A kolera.** A belügyminisztériumhoz ma a következő koleragyanus megbetegedésekről érke-zett jelentés: Zsablya (Bácsmegeye) egy eset, Pé-terréve (Bácsmegeye) egy eset és Dormánd (Heves-megeye) három eset. — A trienti tengerészeti ható-ság jelenti: Miután Tripoliszban koleraesetek fordul-tak elő, az ezen kikötőből származó árukat az idevágó intézkedések szerint fogják kezelni. — Rómából jelentik, hogy a legutóbbi huszonnégy órában Ceserta tartományban egy kolera megbete-gedés és három haláleset. Lecce kerületben három megbetegedés és két haláleset és Róma kerületben egy haláleset történt.

Az egészségügyi hatóságnak az idegen kon-zulátusokhoz intézett közlése szerint október 28-tól november 1-éig a Konstantinápolyban és környé-kén elhelyezett hadgyakorlati csapatok között 80 kolera megbetegedés történt, melyek közül tizenegy halálos kimenetelű volt.

Konstantinápolyban ma éjjel két ember meg halt kolerában.

— **Az égő gőzmalom áldozatai.** A Baja szoms-zedságában fekvő Bács-Bodokon a Tomanovics-féle gőzmalom az éjjel kigyuladt és porrá égett. A bajai tűzoltóságot hajtányon vitték ki vasúti munkások a színhelyre éjjel 2 órakor, azonban ekkor már az egész malom lángokban állt és megmentésére gondolni sem lehetett. A lakosság nagy buzgalommal igyekezett a tüzet eloltani, miközben a segítő polgárság közül a leomló tetfal kettőt, a malom munkásaiból pedig hármat élet-veszélyesen megsebesített. A sebesültek a halálra vivődnek. A kár mintegy 100,000 koronát tesz, mely biztosítás utján megtérül.

— **Gyújtogatás boszúból.** Bán faluban az este kilenc órakor tűz ütött ki, mely éjfélig pusztított. Elégett két ház és igen sok gabona. A kár több mint 60.000 korona, mely biztosítva volt. Azt hi-zszik, hogy a tüzet egy béres boszúból gyújtotta fel. A csendőrség nyomozza a tettest.

— **Orosz hivatalnokok bünös szövete.** Az orosz hivatalnokok fosztogatásairól sok épületes dolgot összeirtak már. A varsói rendőrség most is nagyarányú csalásokra jött rá Különféle szak-hoz beosztott hivatalnokok szöveteztek egy tit-kos bandába. Birósági hivatalnokok is nagyon so-kan bent voltak ebben a bandában. Okmánybélye-geket szedegettek le hivatalos beadványokról, de postatisztviselőket is bevontak az üzletbe és el-használt levélbélyegeket ragasztottak a feladott levelekre, a jó bélyegeket pedig leszedték. A banda tagjait sikerült kézrekeríteni s közel 2 millió-értékű bélyeget koboztak el az egyenruhás czinko-soktól.

— **Tüntető lakók a rendőrség előtt.** A dagály-utezai Lepsik-házak lakói nagy macskazenét ren-deztek augusztus 31-én Relle Mátyás háztulajdo-nosnak. A rendőrség ma délelőttre idézte be a har-mincz tüntetőt. Ezek azzal védekeztek, hogy csak a házbéruzsora elleni jogos felháborodásuknak adtak kifejezést a macskazenével. Porubszky rendőrfogal-mazó a tüntetőket egyenként 10 korona pénzbünté-tésre ítélte, de az ítéletet a büntetőnovella első pa-ragrafusá alapján felfüggesztette, miután a véde-kezőt alaposnak találta.

Nagy képes karácsonyi melléklet

**Felkérjük olvasóinkat, hogy a
mult hó végén lejárt előfizeté-
seiket idejekorán ujtsák meg,
:: mert az ::**

EGYETERTÉS

karácsonyi ajándékát

**csak állandó előfizetőink kap-
ják. Karácsonyi meglepetésünk
igen dlszes kiállítású, művészi**

nagy képes melléklet

**lesz, amelyet már előre az
ujságpiacz szenzáció-
:: jának jelezhetünk. ::**

— **Nagy szerencsétlenség a Moldván.** A cseh-országi Bavlé községnél nagy szerencsétlenség történt a Moldván. Harmincz paraszt út akart kelni a folyón és hiába figyelmeztette őket a révész, hogy egyszerre ne szálljanak valamennyien kompra, mégis mind rátódultak. A folyó közepén bekövetkezett a nagy szerencsétlenség, a tulteher alatt felbillent a komp, úgy, hogy alig néhányan menekültek meg a parasztok közül.

— **Nyomdászok mulatsága.** A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egyesülete kebelében működő Gutenberg Műkedvelő Társaság az „Exkize“ szerkesztősége közreműködésével *matiné*t rendez vasárnap, november 6-án, délelőtt 10 órakor a Gutenberg-Otthonban, amely alkalommal közre-működnek: Bródy Sándor, a „Tanító” szerzője, Törzs Jenő, Forray Rózi, a Magyar Színház tagjai, Papp Janesi, Boros Géza, a Nagy Endre-kabaré tagjai, Beliczai Böske, a Folie Caprice tagja és Klu-ger Marezi. Belépődíj 50 fillér.

— **Egy főhadnagy gyilkossága.** Szegeden borzalmas és megdöbbentő gyilkosságot kö-vetett el részegségében egy különben is ga-rázdaságairól híres honvédfőhadnagy. A fő-hadnagy szíven lötte a bátyja szeretőjét, aki-vel korábban maga is viszonyt folytatott. A véres és megdöbbentő esetről következőket je-lentik: Muzsnai János 5. honvédegyalozred-beli hadnagyot az őszszel főhadnagyi minő-ségben a nagybecskereki zászlóaljhoz helyez-ték át garázda természete miatt. Szegeden Muzsnai megismerkedett Gabrielli Rózsa, ti-zennyolezéves volt adótitizt leányával, ki ma-samódsággal foglalkozott. Mikor Muzsnait át-helyezték, a leány Muzsnai bátyjával, Aladár postatisztiztellel kezdett viszonyt. Muzsnai főhad-nagy szerdán este Szegedre érkezett, hol a pá-lyaudvaron bátyja és a leány várták. Innen mindhárman Muzsnai Aladár lakásába men-tek és ott másnap délig ittak és ebédre Mixich György kávémérőt, házigazdájukat is behívták. Déli 1 órakor Muzsnai hivatalba ment és Gabrielli Rózi Mixich előtt kérte a főhadnagyot, távozzék el a lakásból, mert bátyja tud régi viszonyokról és nagyon fél-tékeny. A főhadnagy kinevette a lányt és nem akart elmenni, ellenben Mixich távozott és fél-négy órakor a szobából revolverlövést hal-lottak. Muzsnai főhadnagy kinyitotta az ajtót, elrohant, majd a szomszédos bérkocsiallomá-son beült egy kocsiba és elhajtattott. A lövésre csakhamar a szobába rohantak, hol Gabrielli Rózi arcra bukva, szívenlőve halva feküdt. A leány bluzám a gombok le voltak szakgat-va és azt hiszik, hogy a főhadnaggyal előbb dulakodtak. A főhadnagy az állomáshoz ve-zető uton kiszállott a kocsiból, dülöngve in-dult tovább, míg arcra bukott. Így talált rá egy rendőr, ki a honvédlaktanyába vitte, hol letartóztatták. Muzsnai nevetve beszélte, hogy agyonlőtt egy leányt, mert el akarta találni a szívét. A leány holttestét a kórházba szállították.

— **Betyárvilág Ujpesten.** Vitális vére csörge-dezik Kutrás János és Haás Lajos ereiben. A két halászegény erőszakosságaival állandó rémület-ben tartotta Ujpest békés polgárait. Bejárták a kocsmákat és pálinkaméréseket. Ittak, ettek és végül nem fizettek. Mikor leültek, az asztalra re-olvert raktak maguk elé. Nem akadt kocsmáros, aki erőlyesen mert volna fellépni ellenük. Ha ked-vük támadt, megszarolták a vendégeket, adót ve-tettek ki rájuk, de ellentállni senki nem mert. Tegnapelőtt Kutrás bement Neufeld Bódog Váczi-utca 3. szám alatti vendéglőjébe. A gazda a pinczében volt és Kutrás elővette revolveret és utána ment. A vendéglős azonban nem volt egye-dül, vele volt Chlavai Simon házmester is, aki mikor meglátta Kutrás, kiutasította, erre Kutrás pofonütötte a házmestert. Chlavai egy kannát vágott a halász fejéhez. Erre Kutrás lött. A golyó nem találta a házmestert, ellenben meg-sebezte Neufeld arcát. A vendéglős halálosan megrémült s összetett kézzel könyörgött kegye-lemért. Kutrás négy koronát követelt a kocsmá-rostól s megígérte, hogy nem lö többet. A ven-déglős átadta a pénzt.

— **Jól van — mondta Kutrás — veled vé-gezttem, de a házmestert megölöm.**

Neufeld újra könyörgőre fogta a dolgot. Kérte a csirkefogót, hogy ne bántsa a házmestert, akinek hat kis gyereke van. Tegnap este Kutrás és Haas megjelent a Váczi-utca 3. szám alatt. Mindkettő revolvert tartott a kezében és a ház-mestert keresték. Chlavai megijedt és elbujt. Erre a két gazfizkő ákutatta az egész házat. Neu-feldtől elvittek egy üveg pálinkát. A házmestert azonban nem találták, mire lesbe álltak az utcán. Közben valakinek sikerült a rendőrségre telefo-nozni, ahonnan négy rendőr ment ki és letartóztatás után a főkapitányságra vitték őket. Magán-laksértés, zsarolás, életveszélyes fenyegetés és szándékos emberölés kísérletének vétsége címén folyik ellenük az eljárás.

— **Keztyüsök sztrájkja.** A keztyüs ipartestület és a keztyüsök országos szövetsége tegnap tárgyalta a munkások bérjavítás iránti kérelmét. A mesterek némi javítást ajánlottak fel, a munkások keresel-tek és ennek következtében sztrájkba léptek.

— **Eltették a kalocsai érseket.** Várossy Gyula kalocsai érseket ma temették el egyháza előkelőségeinek nagy részvétele mellett. A gyászszertartás reggel 8 órakor kezdődött az érseki palota házi kápolnájában. *Csernoch* János esanádi megyés püspök fényes segédlettel beszentelte a holttestet. A beszentelés alkalmával a kápolnában csak a fungáló papság, a püspökök és gróf *Zichy* János vallás- és közoktatásügyi miniszter foglalhattak helyet. A beszentelés után a holttestet óriás menet kíséretében átvitték az apácák templomába, ahol rekviem volt, melyet *Csernoch* püspök tartott. A rekviemen jelen voltak gróf *Zichy* János kultuszminiszter, *Prohászka* Ottokár székesfehérvári, *Boromisza* Tibor szatmári megyés püspökök, *Kohl* Medárd felszentelt püspök a bíboros berezegprimás képviselőjében, *Felser* Antal felszentelt püspök, nagyváradai káptalani helynök, a kalocsai káptalan összes tagjai s az esztergomi, a székesfehérvári, a nagyváradai, pécsi és esanádi káptalan küldöttjei. A rekviem után az abszolúció következett, melyet a pontifikáló *Csernoch* püspökön kívül *Prohászka* Ottokár, *Boromisza* Tibor, *Kohl* Medárd és *Felser* Antal végezték. Ezután az egyházmegyei papok vették vállukra a koporsót és az impozáns gyászmenet megindult a székesegyház új kriptája felé, melyet az elhunyt építtetett. A kriptába tegnap este helyezték át a régebben elhunyt kalocsai érsek földi maradványait. Tizenegy volt érsek holttestét helyezték el az új kriptában. Ezt a szertartást *Kleiner* Lajos érseki helynök végezte. A sorban Várossy Gyula a tizenkettedik. Koporsóját még egyszer beszentelték és elhelyezték az üregben, melynek szájára nagy márványlap került a következő felirattal: Julius Várossy de Veszprém, Archiepiscopus — Sedit. 1905—1910.

— **Koleragyanus hajók a Dunán.** A Dunagőzhajózási Társaság „Grán” nevű gőzöse tegnap este érkezett meg Budapestre, két uszályhajót vontatva maga után. A Gőzös a Duna budai partján, a Lánchíd mellett, a két teherhajó pedig a Battyány-térrel szemben, a Duna közepén vetett horgonyt. Ma reggel a Dunagőzhajózási Társaság igazgatósága táviratot kapott a bécsi dunai kapitányságtól, amelyben értesíti, hogy a „Grán” és két uszályhajója a bécsi dunai kikötőben érintkezett a 6577-es számú uszályhajóval, amelynek egyik matrózát tegnap este koleragyanus tünetek között Bécsben kórházba szállították. A Dunagőzhajózási Társaság igazgatósága azonnal értesítette a budai révkapitányságot, amely a hajókat elkülönítette, vesztéggár alá helyezte és kitűzette rájuk a sárga lobogót. A Dunagőzhajózási Társaság budai révkapitányságánál lévő *Brerovszky* Béla főtiszt szertartást bár a távirat szerint még nem állapították meg a 6577-es számú hajó matrózáról a kolerát, azért megtették minden szükséges óvintézkedést az esetleges veszedelem elhárítására. Most várják a bécsi révkapitányság további értesítését. A vontatógőzös és a két uszályhajó ötnapi vesztéggár alatt marad. A két sárgalobogós hajó nagy igazgatóságot okozott a Dunagőzjáró-közösség sorában, akik közül többen — ismerve a sárga lobogó jelentőségét — szívesen távoztak a veszedelmes közelségből. Kiseb furcsa és érthetetlen is a Dunagőzhajózási Társaság intézkedése, amelylyel a veszedelmes hajókat éppen a Duna legforgalmasabb részére, a város közepén helyezte vesztéggár alá.

— **Jelenet a halottasházban.** Kassa mellett egyik falucsukában rémes eset történt. A kísérteties jelenet a aflusi temető halottas házában folyt le. A felu sírásójának, Nagy Sándornak, sok volt a munkája, tehát mikor ráesteledett, a halottasházba huzódott éjszakra, amde a hideg éjszaka elől ugyanoda menekült be egy hajléktalan vándorlegény is. A sötét halottasházban a két ember kísérteties nézte egymást. Az ijedt vándorlegény még valamiféle mormogott is:

— Mit zavarjátok a holtak nyugalomát?

A sötétben oly borzalmasan hangzott a vándorlegény mély hangja, hogy a sírásó összeesett, mikorra a halottasházból kimenekült vándorlegény fellármázta a falusiakat, halva találták a sírásót. Szívszélhűdés ölte meg a kísértetlátó szegény embert.

— **Csecsemő a lépcsőházban.** Takács Jánosné házmesterné az Ovoda-utca 26. számú ház lépcsőit tisztogatta. Egyszerre gyermeksírásra lett figyelmes és a délutáni szürkületben egy baltába kötött négy-öt hónapos fiúcscecsemőt talált. A kisbűt bevitték az állami gyermekmenhelybe. A lelketlen anyát nyomozza a rendőrség.

— **Megörült miniszteri fogalmazó.** A kereskedelemügyi minisztériumban ma sajnálatos feltűnést okozott egy derék tisztviselő *elméjének elhalálása*. Dr. *Rónay* Györgynek hívják az elmebajos tisztviselőt, aki máig egyáltalán semmi jelét sem mutatva annak, hogy az agyában nincs minden rendjén. Rónay ma délelőtt tört ki az elmezavar. Sorra járta a hivatalos szobákat, mindenütt miniszterként mutatkozott be és egymásután utasította rendre a kollégáit. Aztán *Rónay*, aki az elnöki osztályban dolgozott, beállított *Hollán* Sándor miniszteri tanácsosnak az elnöki osztály főnökének előszobájába. Dr. *Mikszáth* Albert segédfogalmazó, aki nem vett észre rajta semmit, nyomban bebozsította *Hollán*hoz. *Rónay* mogorván köszönt a főnöknek, azután hivatalos szárazsággal minden bevezetés nélkül — kiutasította a szobájából. *Hollán* rögtön tisztában volt a helyzettel, hogy megzavarodott elméjű emberrel van dolga. A kiutasításra udvariasan kaionfogta a szerencsétlent, ki vezette az előszobába és utasítást adott, hogy a rendőrség segítségével a legkíméletesebben távolítsák el a minisztériumból. Dr. *Mikszáth* nyomban telefonozott a főkapitányságra, ahonnan egy fogalmazót és néhány detektívet küldtek ki a minisztériumba. Rónay hatalmas téboly tört ki. Mindenkit megint felelősségre vont és energikus hangon követelte, hogy azonnal távozzanak a minisztériumból. A rendőrség emberei Rónay doktort beszállították a lipótvárosi elmeorvóintézetbe. A tébolyda megfigyelő orvosai aztán megállapították, hogy a baja rendkívül súlyos, bár a gondos orvosi kezelés még kigyógyíthatja. Dr. *Rónay*, a kereskedelemügyi minisztérium legfiatalabb tisztviselői közé tartozott. Körülbelül két évvel ezelőtt került oda a rendőrségről, ahol *Csöcsán* János rendőrkapitány mellett gyakornokoskodott. Szorgalmas, megbízható tisztviselő volt, még a nehéz rendőrségi szolgálat alatt sorra lerakta a jogi vizsgáit s amikor az államtudományi doktorátust is megszerezte, segédfogalmazónak kinevezték a kereskedelemügyi minisztériumba. Nyilván a sok tanulás ártott meg a szervezetének. A minisztériumban gyakran panaszkodott is, hogy súlyos ideggyengeséget szenved s idegességét az állandó orvosi kezelés sem képes csökkenteni. Ambíciózus ember volt, aki iránt a minisztériumban általános a részvétel.

— **Öreg székely-pár aranylakodalma.** Nagyajtán, Háromszék vármegyében öreg ezüsthajú székely-pár tartotta aranylakodalmat vasárnap. *Pétery* Dávidot és nejét, mint szüleit, a templomba vezette *Pétery* Tamás író. *Ferenz* József unitárius püspök táviratban küldte főpásztori áldását, melyet *Kiss* Sándor lelkész olvasott fel az öreg székely-pár előtt és házasságuk 50-edik évfordulójára alkalmából szép beszédben üdvözölte őket.

— **A Hétház krónikája.** Az Angyalföld legveszedelmesebb bérháza, az örökösen forrongó Hétház mindennap beszélget magáról. Bojkott, kilakoltatás, forrongás egymást érik. Ma délelőtt a Hétház Visegrádi-utca 111. számú házában tört ki a botrány. *Teszarik* Antal házgondnok ügy lakónak fel akart mondani. Ezért telefonált a rendőrségre, ahonnan segítséget kért. A kapitány nyolcz rendőrt bocsájított a rendelkezésére és *Teszarik* a rendőrk ölen megindult — felmondani: *Varga* Pál kovács, *Vancsura* Imre bádogos, *Englaender* Fülöp szabó és *Kovács* József nyomdász. Miután a férfiak munkában voltak és az ajtókat az otthon maradt asszonyok lezárták, *Teszarik* feltörette mind a négy lakást és az ott talált asszony- és gyereknépnek felmondott. Ha három nap alatt ki nem költöznék — mondta a gondnok — karhatalommal teteti ki őket az utcára. A lakók magánlakásért megérték *Teszarik* ellen a feljelentést. A Hétház és a Lepsik lakói vasárnap nagy tüntető-felvonulást rendeznek, hogy tiltakozzanak a lakászsora ellen s hozzájuk fog esatlakozni az V. kerület egész munkássága. Nagyszabású tüntetésre van kilátás. A tüntetés után nagy gyűlés lesz.

— **Betörés a cipészszobába.** Az éjszaka betörtök a Baross-utca 94. szám alatt *Damjanovich* Odón cipészszobájába és elloptak onnan egy 5000 koronáról és egy 3000 koronáról kiállított takarékpénztári könyvet, továbbá hatszáz koronát érő férfi és női cipőt. A betörők úgy jutottak a cipészszobába, hogy az ajtóredőny fölötti ablakot betörték és azon keresztül másztak be.

— **Repedeznek a falak.** Az Erzsébet-körut és a Dob-utca sarkán most alakítják át az Astor-kávéháznak elkeresztelt régi Viktória-kávéházat. Néhány nappal ezelőtt az egyik közfal lebontásánál a ház felső emeleteinek megrepedtek a falai. Különösen a második és harmadik emelet női any lakásában volt erős a repedés, annyira, hogy a falakon függő képek elmozdultak a helyükből és nagy rémületbe ejtették a lakókat. Különösen sok a repedés a második emeleten az 5. számú lakásban, a háziarvejenek, dr. *Baumgarten* László koronagyógyász helyettes lakásában és a harmadik emelet 10. számú lakásában, ahol *Nagy* Endre író lakik. Az átalakítást végző műépítészek, *Tauszig* és *Roth* azt mondják, hogy az ilyen átalakításoknál, mikor a középfalat kell kiváltani, rendszeren előfordul a mostanihoz hasonló eset. A fal helyett vasgerendát kell a fal alá támasztani és ez a munka sok óvatosságot igényel. Az Astor-kávéház fölötti felrepedések nem veszedelmesek és mielőtt hozzáfogtak volna a munkához, sejtették előre, hogy így fog történni a dolgot.

— **Eltolvajlott műkincsek.** A velencei *Barbano* Anna történelmi nevezetességű palotájában betörők jártak, mialatt a ház urnöje külföldön tartózkodott. Sok nagybecsű festményt és műtárgyat vittek el a betörők.

— **Gyermek a tóban.** A városligeti tavat öszszel mindig lecsapolják és kikotorják az iszapot. Az idei tisztogatás tegnap volt. Az iszapot a milleniumi emlék mögé hordták. Munkaközben egy batyura akadtak s ebben egy csecsemőhullát találtak. A kis hulla nyakán zsinog. A rendőrség természetesen lutatja a gyilkost, mert kétségtelennek tartja, hogy valami eltvedt nő fojtogatta a tóba gyermekét.

— **Károsultak keresztetnek.** Mult hó 28-án Szentmiklósy József, nagybányai járásbíró kárára vasuton elkövetett lopás címén előzetes letartóztatásba került *Huszár* Béla, rovott multu pinceszér. A panaszos tárgyán kívül még a következő tárgyakat találtak nála: egy 298961 sz. egy koronás fehér kereszt sorsjegy, 6 drb zalogjegy (egy premos kabatról, egy felöltőről, egy arany türről, egy öltözöt ruháról és egy arany gyűrűről) egy vörös bőrből készült zsebkendő-tartó „Zsebkendő” felirattal, (a zsebkendőkön a következő jelzések láthatók: L. M., K. K., S. J. és L. Z.) egy B. E. monogrammos konyharuha, egy S. S., N. B. és S. R. monogrammos ágylepedőt, egy vörös bársonnyal bevont kalapkefe, egy sárga bőrdő, egy lábtakaró, melynek egyik oldala barna, másik fehér alapszínű és sáros, egy fekete és egy sárga tokban férfi toalette-cikkek, egy ezüst nyaktű, M monogrammal, gyémántokkal körül rakva, egy ezüst cigarettatárcza N. B. monogrammal, egy Egresy Margit-névre szóló névjegy és egy sárgásbarna kézitáska. fehér vászonnal behuzva, a huzaton sárga selyemmel sárga koronás fel nem ismerhető monogrammal. A nyomozás adatai szerint *Huszár* Béla különösen vasuton követett el lopásokat s így valószínűleg a nála talált tárgyak is vasuton elkövetett lopásokból erednek. A rendőrség felhívja a károsultakat, hogy tárgyaik átvétele végett a főkapitányságon (II. em. 106. ajtó) jelentkezzenek.

— **A veszedelés vége.** Kovács Gábor Haller-utcai asztalosnál *Febacher* József és *Putnikovics* Putnik asztalossegédek összeveszték. Eközben *Febacher* *Putnikovics* mellbeszurta. A súlyosan sérült embert a Szent István-kórházba szállították. *Putnikovics*ot a IX. kerületi kapitányság vette őrzetbe.

— **Lopás költözködés közben.** Bácskay Arthur kereskedő kárára költözködés közben elloptak: egy larna vaskazettát, melyben a következő tárgyak voltak: A Gresham és Adria biztosító intézetek által kiállított 10000 és 5000 koronás kötvények, egy tüzkár és betörés elleni biztosítási kötvény, 1 darab 500 koronás váltó „Faragó és Madaras” aláírásokkal, a magyar Cséky takarékpénztár 5 darab 100 koronás részvénye és egy darab a Magyar Jelzálog- és Hitelbank által kiállított és 5 darab sorsjegyről szóló részletve.

— **Három lengyel utonálló.** Letartóztatták tegnap *Kutzsia* János, *Matyó* Vince és *Poljak* József lengyel téglagyári napszámokat, akik a Vörösvári-uton megtámadták *Hautschek* János napszámot és elrabolták egy korona ötven fillérjét. A pénzt elitták és azután eldőlsekedtek a Vörösvári-uti téglagyári barak öregek, hogy elverték egy magyart. Az ör jelentette az esetet a rendőrségnek, amely a három utonállót letartóztatta.

— **Életunt hivatalnok.** Az éjszaka *Weisz* Jenő 16 éves magánhivatalnok az Almási-téren egy padon fölbölte magát. Életveszélyes sebével a Rókus-kórházba vitték.

— **Csángó-utca.** magát *Tu* halt. Az i bucsuzóle barátja N bucsutvo rendőrség őrtisztviselő kor megő és elmon Mind a h hogy egy haza a lu meth csak pentyü-ut hajtsa. N megigérte átdták h

— **J** vilharban sűrű borban men borsónag

— **I** keresztur gel budai hivatalab bejelentet keresi.

— **O** kek. Röv fel. Kus tanuló S Tettének

— **E** szám ala két télika dát, czipi Összes k betörőt.

— **I** tisztelt, s sujtotta. Lajos, a elnöke. M el. Neme magyar b vezetője

— **A** arany magyar alapította, színónak tagja vol őrizte egyik magyar, litikailag lését. Al kán kiv feldi *Gü* vics, gy Tésői M közösség németi r

— **Nagy** Budapest országgyűlő *Begy* és birtok *Harm* Marosvásá tárgyu el vet szerz gának eli lasztotta.

— **Z** R színházi

— **A** fogorvos *falvy* I. szat szak főváros e lett legu tott, a l kel ellát gának t okt. min nemeben lyában, r gyűződni, műfogpót lehet bes velet dr. űgyelet a legtelj

— **E** utca 3. felszerelt a gyerme

— **Közös szándékkal a halálba.** Ma délután a Csángó-utca 3b. földszint 7. szám alatt szíven lötte magát *Turcsán* Illés, 26 éves, lakatossegéd és meghalt. Az ügyeletes rendőrtisztviselő a szoba asztalán bucsuzólevelet talált. E sorokban *Turcsán* Illés és barátja *Németh Sándor* huszonhat éves nagyszámos bucsut vettek hozzátartozóiktól s arra kérték a rendőrséget, hogy ne boncoltassa fel őket. A rendőrtisztviselő éppen a házbeliket hallgatta ki, amikor megérkezett *Németh Sándor*. Vallatásra fogták és elmondta, hogy együtt mulatott *Turcsán* Illéssel. Mind a ketten el voltak keseredve s elhatározták, hogy együtt fognak meghalni. Ma délután jöttek haza a lumpolásból. Megírták a bucsulevelet és *Németh* csak hazament elbucsúzni a feleségétől a Röp-pentyü-utczába. S azért jött, hogy szándékát végrehajtsa. *Németh* bevitték a főkapitányságra, ahol megígértették vele, hogy lemond sötét tervéről és átadták hozzátartozóinak.

— **Jégeső és villámlás.** Csáktornyának nyáriasi viharban volt része. Derült időjárás után tegnap sűrű borulás állott be és délelőtt tizenegy óra tájban menydörgés és villámlás közben zivatar volt, borsónagyságu jégesővel.

— **Eltűnt rendőrdíjok.** Nagy Imre tót, kereszturi nőlen rendőrdíjok folyó hó 2-án reggel budapesti lakásáról eltávozott és azóta eltűnt, hivatalában nem jelentkezett. A főnökének levélben bejelentette, hogy öngyilkos lesz. A rendőrség keresi.

— **Öngyilkos diák.** Nincsenek ma már gyermekek. Rövidke az egész hír, de egész korköpet tár fel. *Kusz József* aradi felsőkereskedelmi iskolai tanuló Szegeden szívenlőtte magát és haldoklik. Tettének oka — a szerelem volt.

— **Betörés.** Varga Mártonné Csáky-utca 38. szám alatt lévő lakásából betörés útján ellopták: két télikabátot, nadrágot, férfi öltönyt, utazó bundát, cipőket, 500 korona készpénzt és ékszereket. Összes kár 1420 korona. A rendőrség nyomozza a betörőt.

— **Halálozás.** Az egész Felsőtiszai vidéken tisztelt, szeretett técsői *Móricz*-családot mély gyász sújtotta. Szatmárnémetiben elhunyt técsői *Móricz* Lajos, a szatmári királyi törvényszék nyugalmazott elnöke. *Móricz* Lajos életének 79-ik évében hunyt el. Nemcsak mint puritán jellemű s mint alapos magyar bírót tűnt ki, hanem sok évtizeden át lelke, vezetője volt a szatmári és vidéki társaséletnek is. Az aranyos kedélyű, rokonszenves modoru, tipikus magyar urat szerette, becsülte mindenki. Egyik alapítója, sok éven át elnöke volt a szatmári kaszinónak is. A református egyháznak is lelkes tagja volt. Osztatlan népszerűségét azzal is megörizte mindvégig, hogy *Rákóczi* Ferenc egyik vitéz brigádosának ezen tipikus magyar, régi jó táblabírás leszármazója politikailag sohasem élezte ki a szereplését. Aldott emléket nejjén, fiain, lányain, unokáin kívül közelebről a pásztelyi *Kovács*, *lilienfeldi Günther*, urai *Uray*, stanogorai *Stanoljovics*, gyulai *Goál*- és *Országh*-családok gyászolják. Técsői *Móricz* Lajost Szatmár város és a vármegye közönségének nagy részvéte mellett f. hó 2-án a németi református sírkertbe temették el.

Nagybarcsai *Barcsay* Vilma, *Banovits* Lászlóné Budapestben meghalt. Az elhunytban dr. *Barcsay* Andor országgyűlési képviselő unokanővérét gyászolja.

Begidsán Pálné, *Zeffer* Mária választói kereskedő és birtokos neje, hosszas szenvedés után elhunyt Désen. *Harmath* Lujza székely író nő életének 66-k évében, Marosvásárhelyen meghalt. Az elhunyt író nő székely tárgyú elbeszéléseivel, novelláival ismert és tisztelt nevet szerzett magának az irodalomban s írói munkásságának elismerésül több irodalmi társaság tagjává választotta.

— **Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körut 31.** színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

— **Akinek fájós foga van, vagy bármi okból fogorválti kezelésre szorul, annak legjobban dr. *Battisfalvy* I. Z. Ki. Egt. tanár a műtőfogászat és műfogászat szakorvosának Fogorvosi Intézetét ajánlhatjuk. A főváros ezen legelső intézete *Károly-körut* 3. sz. alatt lett legújabbán átnevezve, egyenesen e célra átalakított. A legkiválóbb gépekkel és villanyos készülékekkel ellátott helyiségekbe, melyek lehetővé teszik a fogaknak teljesen fájdalommentes kezelését. A nm. v. k. okt. miniszter is elismerő leirattal tüntette ki e maga nemében páratlan intézetet, melynek technikai osztályában, mint számtalan esetben alkalomunk volt meggyőződni, a természetestől meg nem különböztethető műfogópótlások eszközöltetnek, melyekkel tökéletesen lehet beszélni és rágni. Természetes, hogy minden művelet dr. *Battisfalvy*nak, az ismert szakembernek felügyelete alatt és részben általa is végeztetik, miért is a legteljesebb bizalmat is megérdemli.**

— **Bob** hashajtó a legkell. moschb. 10 fillér.

— **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítottak a gyermektorna- és vívásra.

KÖZIGAZGATÁS.

A betterment vidéken. Az értékelkedési illetékről a fővárosban még csak beszélnek, a vidéken már tért hódított. Előljárt a dologban Debreczen város, mely már a múlt évben szabályrendeletet készített, de hiába terjesztette föl és hiába sürgeti a helybenhagyását, a belügyminisztériumban nem intézik el. Ennek dacára híre futott a dolognak és Debreczen tanácsát egymásután keresik föl a törvényhatóságú városok a szabályzat megküldésére. Legutóbb Sopron küldette meg magának.

Tizenyelez új iskola Biharban. Bihar vármegye közigazgatási bizottsága Nagyváradon november 1-én tartotta meg november havi ülését, melyben Erdődi János belényesi tanfelügyelő a főispán belényesi utjáról és az iskolaügyekben folytatott megbeszélések eredményéről tett jelentést. Eszerint — mint annak idején megírtuk — dr. *Miskolczy* Ferenc főispán a napokban tartott hivatalvizsgálata alkalmával időt szakított az elhanyagolt belényesvidéki iskolák megvizsgálására is. Az iskolák ügyében tartott eredményes tanácskozáson elhatározták, hogy csak azokban a községekben kéri az iskolák felállítását, ahol igen nagy a tankötelesek száma és a pótlódó nem terheli túlságosan a népet. Tizenyelez községet szemeltek ki egyelőre iskolai építésre. A községek közül háromnak van iskolája, de ezek újraépítésre szorulnak. Legközelebb tenát ezekben a községekben fognak új iskolák emelkedni: *Burda*, *Henes*, *Kocsuba*, *Kreszulya*, *Karby*, *nár*, *Felek*, *P.-Szelistye*, *Dragonyesd*, *Belezensy*, *Sebes*, *P.-Cziganyesd*, *Buntyesd*, *Alsó- és Felső-Poeny*, *Preszáka*, *Robogány*, *Szókány* és *Koszyán*. A múlt esztendőben és ebben az évben is főlhivták a görög-keleti püspökséget a hiányok pótlására és iskolák állítására, de a püspökség még semmit sem tett. Ezért ezekben a községekben mindenütt föllátták a községi iskolákat.

Dr. *Miskolczy* Ferenc szólt föl ezután. A törvény nem kívánja — ugymond — hogy az egyházat is fölszólítsák, de a gyakorlat eddig az volt. A belényesi iskoláknál beigazolódott, hogy fölösleges ez a gyakorlat. Ezentúl nem is alkalmazza a közigazgatási bizottság. Kéri, hogy rendeljék el a 18 új községi iskola föllállítását és az ügyek ellenőrzésével bízzák meg őt. A bizottság tagjai egyhangulag és örömmel fogadták el a főispán indítványát.

Ismét a jegyzők! Vajjon van-e olyan hét, a melyen a jegyzőknek valami új kötelességet ne varruának a nyakukba? Minden minisztériumban a mértani haladványok arányában gyártják a rendeleteket, amelynek a végén a miniszter urak nagybecsü bizalma a községi jegyzőkben ne összpontosulna. Legújabbban a *telepes községek* körül van baj. Új telepek keletkeznek sok szegény emberrel, akiknek roppant sok ügyes-bajos dolguk van, de pénzük nincs, hogy azok elvégzését megfizessék. Mit talál ki ilyenkor egy miniszter? A dolog oly egyszerű: ráparancsol a jegyzőkre, hordessék különös gondotl ingyen látni el a telepesek dolgát. A földmivelésügyi miniszter ugyanis körrendeletet intézett a vármegyei hatóságokhoz, melyben arra utasítja a községi jegyzőket, hogy a legnagyobb lelkiismerettel járjanak el az egyes telepes községek érdekében. Ezt annál inkább tartásuk kötelességüknek, amennyiben tudomására jutott, hogy a községi jegyzők nem sokat törődnek a telepesekkel. Sőt kérelmükkel egyenesen elutasítják őket. Társadalmilag is a legnagyobb tevékenységet tartoznak a községi jegyzők a telepesek érdekében kifejtetni. — Így megy ez mindennap.

Vége a *bugaczi pusztnak*. Kecskemét híres bugaczi pusztája nemsokára a tárgyalanná vált földrajzi fogalmak közé fog tartozni. A város közgyűlése ugyanis beleegyezett ebbe, hogy Bugaczon községet alapítsanak s a lehető legelőbb ért földet adott a kérvényezőknök egy község alakításához. A nov. 1-én tartott tanácsülés már a bugacziakkal kötendő igeiglenes szerződés módzatait is megállapította s így az új község a lehető legelőbb idő alatt épülni is fog.

A magyar nyelv ellensége. Paptamás Flóriánt, a bikácsai görög-keleti tanítóút egy evre felfüggesztette a vallás- és közoktatásügyi miniszter tanítási jogától. Paptamás ugyanis egyáltalában nem akarta a magyar nyelvet tanítani az iskolában, ami érthető is, mert ő maga sem tud magyarul. A szigorú büntetés többszöri eredménytelen figyelmeztetés után sújtotta a magyar nyelv ellenségét. Erről most értesítették a vármegye

Lövizgatási bizottságát. A bizottság értesítette a görög-keleti püspökséget, hogy igyekezzék megfelelő emberrel betölteni az üres állást, mert az új tanító kinevezéséről értesíteni kell a minisztert is.

Burdia Szilárd ügye. Temesvárról táviratozók nekünk: *Burdia Szilárd* országgyűlési képviselő ellen tudvalevőleg két héttel ezelőtt *Krassószőrénymegye* közgyűlése kimondta a vagyoni jogi felelősséget, amiért a vagyontöbblet kauceziókövetelése a karánsebesi faiparvállalat ingatlanain csak a harmadik helyen volt bekebelezve. A karánsebesi faiparvállalat most részben kifizette a vagyontöbblet követelését megelőző tételeket, részben pedig megegyezett hitelezőivel, hogy a telekkönyvi elsőbbséget a vagyontöbbletnek engedjék át. Ily módon a vagyontöbblet követelése első helyre került s így az ügy befejezettnek tekinthető.

Debreczen folyóvize. A nagy alföldi városnak ugyszólván mindene van, csak folyóvize nem volt eddig, ha csak a Tiszát oda tartozónak nem vesszük azon a czimen, hogy valami 70 kilométernyi távolságban a határát érinti egy darabon. Most valamivel közelebb fogja érni folyóvize a város határát: az elepi pusztán van egy kiszáradt mély folyómeder, melyben régi emlékek szerint valaha a *Pecze* patak folyt, malmot is hajtott, de időközönként eliszaposodott és kiszáradt, csak tavaszi hóolvadáskor folynak benne össze a vadvizek. Most *Richl* Antal elepi nagybirtokos elnöke alatt érdekeltség alakult, mely lépéseket tesz arra, hogy a *Pecze* medrét kikotortassák és a *Kösélybe* való torkolatánál zsilipet építsenek rá, nehogy áradás idején a *Kösély* vize visszaömlhessen a *Peczebe*. Megjegyzendő tudniillik, hogy a *Kösély*, amelybe a *Hortobágy* folyó is beömlik, szintén eliszaposodott, de medrét most ki fogják tisztítani, úgy hogy a Tiszába szabadon levezetheti a vadvizeket, s így Debreczen és a Tisza közt mint öntöző csatorna kitűnő szolgálatokat fog tehetni.

Allamkölesön Aradnak. Aradról jelentik: A város által épített két új marosi vashidat ma adták át a közforgalomnak. A hid építésére a város nagyobb kölcsönt vett fel. A belügyminiszter ma leiratban értesítette Arad város közönségét, hogy 1,800,000 korona kölcsönt nyújt a városnak, amelyet a város 30,000 korona évi részletekben fizet vissza 60 esztendőn át. Egyben jóváhagyta Arad város törvényhatóságának abbéli határozatát, hogy a hidakon személyenként 6 fillér vámot szedhet.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

— **Az egi aviatikusok.** Egerből írják: Két magyar aviatikus, *Tóth* testvérek november 6-án, délután saját szerkezetű monoplánjaikkal Egerben felszállást rendeznek. A mult vasárnapra hirdetett felszállás az abszolút kedvezőtlen idő miatt maradt el.

— **Az első repülő posta.** Washingtonból jelentik: A posta főigazgatója felhatalmazta *Mac Curtiss* aviatikust, hogy szombaton az *Augusta Viktoria* gőzös postaküldeményét a hajóról a newyorki postahivatalba vigye. Ez lesz az első repülő posta.

— **Távrepülés a Hortobágyra.** A debreczeni és vidéki közönség óhajtatására G. W. *Hammel* párisi aviatikus vasárnap megismétli Debreczenben a felszállást. A felszállás érdekessége a Debreczen—Hortobágy közti távrepülés lesz. *Hammel* aviatikus a világrekordot akarja megjavítani. A repülés a legújabb *Blériot* versenygéppel történik, melynek 50 lóerejű motorja van. A repülést a fővárosi Aeroklub kiküldöttjei ellenőrzik. A nemzetközi Aeroklub-Szövetség szintén két tagot küldött ki Párisból. A városban több tiszteletdíjat gyűjtenek és a tiszteletdíj adományozását *Domahidy* főispán elnöklése alatt működő jury fogja teljesíteni.

— **A „Daily Graphic” léghajója.** Londonból egy óriási léghajót bocsátottak fel. A *Daily Graphic* hatalmas léghajója tegnap felszállott, hogy megdöntse a léghajózás távolsági rekordját. Az óriási léghajó gömbje a legnagyobb minden eddiginél: 1600 köbméter gázt tartalmaz. *Candronz* vezető a léghajót, amelynek kosarában kivüle még négy utas van. A gondola olyan berendezésű, hogy felső rekeszében a léghajósok közül ketten nyugodtan alhatnak jól megvetett, puha ágyon. A szél iránya az Északi-tenger felé viszi a léghajót és ha hamarosan meg nem változik, akkor Németországon vagy Oroszországban, vagy Magyarországon fog földet érni.

© **Marconi repülőgépet szerkeszt.** Marconi, a dróttalan táviró föltalálója, most aviatikával foglalkozik. A londoni Evening Times egyik munkatársának azt mondta, hogy most oly repülőgép szerkesztésével foglalkozik, amelynek gépe lehetőleg gyorsan tud a levegőbe fölemelkedni. Véleménye szerint minden repülőgépet dróttalan távirókészülékkel kellene ellátni úgy, hogy kétezer méter magasságból is lehessen táviratozni.

© **Repülőgép a tenger felett.** Newyorkból jelentik, hogy Mac Curdy aviatikus szombaton biplánon az *Augusta Viktória*-hajó fedélzetéről Newyorkba szándékozik szállni, mielőtt a gőzös 50 méter földre leszállna a kikötőtől. Szárazföldi és tengerészti hivatal parancsot adott, hogy torpedónaszádok álljanak őt a repülési vonal mentén. Az indulás lehetővé tételére a hajó előreszén külön pótfedélzetet létesítettek.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Strauss Richárd dirigál

— Ünnepi est — Operában. —

Strauss Richárd *Elektrát* dirigálja . . . A professzori ész-zene apostola, a kivénült wagnerianus, a zenei materializmus pápája, a szimfonikus isten, a reakcionárius forradalmár, a világ minden végéből összehordott jelzők tulajdonosa most végre előtűnik áll, végre felelősségre vonhatjuk, végre talán egy lesz a mű a mesterral.

Strauss Richárd *Elektrát* dirigálja . . . Ismered, kedves olvasóm, a Strauss *Elektrát*? Ez nem a Sophokles jószágosan enyhített esete, ez maga az ősi rogo borzalmasan és sötéten, esalások és népek véres örvényében, az a primitív neuraszténia muzsikába öntve. Ez a zene nem mai zene; ez az ősgörög lelkek megjelenési formája, ez maga az a felségesen romlott világ, amelyre ámulva nézünk vissza s amelynek Strauss Richárd otthonos ismerője.

Strauss Richárd *Elektrát* dirigálja . . . Most látjuk, hogy a Feuerstohtoz és a Saloméhoz hozzátartozó mennyi szenzibilitás és mozgékonyág fűrdött bele az ő szigorú sémájába; most látjuk, hogy aprónak tetsző ritmikai figurák feledőgésükben, komplikálásukban és színezésükben mennyi bravurral bontakoznak ki. Az Es-dúr tétel, amelylyel *Elektra* Orestes föszönti, melegen esendült, a Klytemnestra halálát kísérő forte fölséges pompában zúgott. A kakofónia polifóniává enyhült, pedig Strauss Richárd maga dirigált.

Strauss Richárd *Elektrát* dirigálja . . . Minden szem reá sugárzik; energikus szögekben járja a páloza a maga útját, egy-egy lassító vagy haladó gesztus a balkezével, egy-egy félrehajló udvarias unszolás, egy, egyetlenegy ideges felugrás a nagy gyilkolási jelenetnél. — semmi pőz és mégis ő az ur ma ebben a házban. Az egység a zenekar, az előadók és a szerző dirigens közt; a harmónia, amely eskis így lehet becsületes és teljes és Strauss műveinél feltétlenül az ő személyéhez is kapcsolódik, ez az egység volt a legimponálóbb ezen az impozáns estén. Puccini vagy Mascagni darabjai világokat járhatnak be, jó karmesterrel és többé-kevésbé jó művészekkel, úgy el lehet feledtetni a maestrót, mint egy szabályosan működő gépkomplexumnál, a mérnököt; Strauss Richárd hozzátartozik ahoz, amit megcsinált s azt csak neki szabadna a közönség elé terjesztenie.

Strauss Richárd *Elektrát* dirigálja . . . Hatalmasan árad és mégis elegánsan ez a különös zene. A hangszereket most emeli csak igazi nivójára a szerző saját és sajátoságos értelmezése, még bujjában és izzóbban szól az orchester; sóhajok, sirások és hörgések, izgatott várakozások és reskető tépelődések, lassan megérő elhatározások és nehéz felismerések születnek meg előttünk; pazar virtuozitás dolgozik; harsány diszsonanciák, rikító hangok mégis bizonyos finomsággal és eleganciával oldódnak fel, mintha tiszteletet presentálnának az egyedül hivatott dirigensnek.

Strauss Richárd *Elektrát* dirigálja . . . Már az utolsó ütemek következtek, a nagy másfélórás esend után, — amely a nézőtérre ráfeküdt — most

felujjong a taps, egy rivalgó és áhitatos hálálkodás, amely elől nincs kibúvó, amely előtt még kell hajolni a legkeményebb gerinczes állatnak is. És hábar Strauss Richárd maga dirigált, most osztozott, osztoznia kellett: maga hívta maga mellé *Krammer Terézt*, amikor köszönni kellett a közönségnek. S *Krammer Teréznek* ma gyönyörű napja is volt: előkelő művészete teljes szépségben ragyogott; a Strauss kegyetlen és kíméletlen feladatainak — amelyek ma kétszeres mélységben és magasságban állottak előtte — pompás megoldója volt, az első schajtól az utolsó lihtégiség illő ahoz az emlékekhez, amely rátapad erre az estére, amelyen fejedelmi megtiszteltetés ért mindnyájunkat: Strauss Richárd *Elektrát* dirigálta.

k. m.

(*) **Kurz és Battistini-est.** Nagy, virágzó pompájú közönség, örökhatású dalok, két régi, finom metszésű név, melegen viharzó taps: Kurz Zelma és Matthio Battistini estéje. A kritikus zavarban van; küldenie kell az elragadtatás tulzáseit, hiszen újat nem igen mondhat és nem is új szenzációkról esik szó; két művészről kell írni akik benne vannak az annalesekben. Battistini lovag otthon volt a Vigadóban is, elegánsan, fiatalság, igazi olasz törhetetlenséggel, vagy talán ez esetben mondhatjuk: rokkantthatatlansággal. Itt lett csak köztudomású, milyen értékkel válhat a sokat lemosolygott rutin, ha olyan torokkal és lélekkel méri, amely nem csak ravasz impresszáriónak készült, hanem nagy mélységekben otthonos. Ez az a legmagasabb mérték, amelyet együtt tartanak — bármily messze vannak is különben egymástól — Kurz Zelma és Battistini. Ez az, amit ismét és ismét jól esik konstatálni; ennek az általános elismerése ment fel benaünk a részletes taglalástól; attól, hogy szép sorban elmeséljük, mit, hogyan és kitől énekeltek, mennyi és milyen tepsőt kaptak, miket adtak ráadásul és egyáltalán: mért jeleni igazi tisztességet Kurz Zelma Bécsnek és Battistini Olaszország ötven városának. Nekünk is — habár álláspontunkat adjuk fel vele — meg kell adni azt a statisztikai elismerést mindkettőjüknek, hogy, mindenkifelett Donizetivel écszelláltak és a Battistini olasz népdalai és a Kurz Zelma Mignon-dala nem fog egykönnyen elmúlni az emlékezetünkben.

(*) **Opera.** Az Operaházban holnap, pénteken Tannhaeuser adják ezuttal a párisi vezérkönyv szerint. A czimszerepet Anthes, Erzsébetet Vasquezóné, Vennst Medek, a pástört R. Berts, Wolframot Takács, az öngrófot Venczell, a négy lovagot: Déri, Ney P., Piehler és Kárpát játszzák. Vezényel Korner István karnagy. Szombaton dr. Strauss Richárd zeneszerző vezényletével megismétlik az „*Elektra*” előadását, amelyben ezuttal is V. Krammer, Fodorné, Sebeők, Szilágyiné, R. Berts, N. Valent, Szemere, Arányi, Kornai, Várady M., Payer, Gleviczky, Haselbeck, Hardi, Kertész Ö. és Kárpát éneklék a főszerepeket. Kezdeté 7 és fél órakor.

(*) **Pályázat az Erzsébet királyné-emlékműre.** Mintamunkáidején megírtuk, a budai várban kijelölt tér tervbevitel rendezésével egyidejűleg pályázatot írtak ki az Erzsébet királyné-emlékműre is. Ez a nevezetes pályázat október 31-én lejárt és — legalább a pályázó művészek nagy számát tekintve — nem maradt meddő pályázatnak. Huszonöt pályázatot küldöttek be az építőművészet jesebbjei, névszerint *Bihari Imre és Rózsavölgyi Gyula, Hein János, ifjabb Kausser József, Bartolotty Ede, Lus Kálmán és Éber László, Flesch Miksa, Reischl Gusztáv, Pejacovics N., Bory Jenő, Ullerich Miklós, Hikiósch Rezső, Vermes József, Ray Rezső, Rerich Béla és Wachtel Elemér, Árkay Aladár, Kotál Henrik, Illenák Gyula, Bálint és Jámbor, Medgyaszay István, Kaszab Miklós, Dénes István és Antal Simon, Pálóczy Antal, Tóry Emil és Pogány Mórincz, Szlávik János és végül Lantos-Tenezer.* A tervpályázati hirdetésny hetedik pontja értelmében a pályaművek bírálatára és a pályadíjak odaítélésére tizenegy tagú zsűri küldött ki, melynek tagjai: a kereskedelemügyi minisztérium részéről *Keresztes István* műszaki főtanácsos, akadályoztatása esetén *Bierbauer István* műszaki tanácsos, a fővárosi köznevelési tanácsa részéről *Bakos János* miniszteri tanácsos, akadályoztatása esetén *Zsigmondy Géza* miniszteri ta-

nácsos, a mérnök- és építészegylet részéről *Kertész Róbert (Welder Gyula)*, a magyar építőművészek szövetsége részéről *Komor Marcell (Lechner Ödön)*, a székesfőváros részéről *Bárczy István* polgármester, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat részéről *Zala György (Ligeti Miklós)*, az Országos Képzőművészeti Tanács részéről *K. Lippich Elek* miniszteri tanácsos, a Magyar Képzőművészek Egyesülete részéről *Róna József (Kallós Ede)*, az Erzsébet királyné-emlék országos bizottsága részéről *Benczur Gyula*, az Erzsébet királyné-emlék végrehajtó bizottsága részéről *Hausmann Alajos*. A bírálo bizottság bár *Forster Gyula* elnöklésével legközelebb dönt a pályatervek fölött.

(*) **A „Rubikon” főpróbája.** A Vigszínházban ma délelőtt volt a „Rubikon” díszletes és jelmezes főpróbája, amelynek közönsége kitüntető fogadtatásban részesítette Bourdet Edouard új művét, a párisi szezon egyik nagy szenzációját. A darabot Harmat Hedvig, Haraszthy Hermin, Hegedüs Gyula és Tanay Frigyes viszik. Nagyon tetszett a második felvonásba beleszórt revü mozgalmassága. Az újdonságot szombaton, vasárnap és hétfőn ismétlik, azután pedig a „Kormánybiztos”-sal. Guthi Soma nagyszerű bohózatával fog a műsoron változtatni.

(*) **A „Czigányszerlem” bemutató-előadása.** *Lehár* Ferencz nagy operettje, a „Czigányszerlem”, amelyet tavaly januárban adott elő a bécsi Carltheater s amely ott a mult hóban érte meg kétszázadik előadását, a övő hét szombatján fog színpadrakerülni a Király-színházban.

(*) **Az „Egy test, egy lélek” főpróbája.** Kóbor Tamás háromfelvonásos drámájának, az „Egy test, egy lélek”-nek főpróbáját pénteken délelőtt 11 órakor tartja meg meghívott közönség előtt a Magyar Színház. E főpróba — valamint a színház ezután következő főpróbaira is — az igazgatóság úgy ítélkedett, hogy a felvonások megkezdése után a nézőtérre a jegyszédők senkit sem bocsátanak be. A főpróba hölgyvendégei a nézőtérre csak kalap nélkül bocsátatnak be.

(*) **A „Tatárjárás” bécsi sikere.** A bécsi *Amder Wien* színházban kedden, e hó 8-án lesz a „Tatárjárás” 300-dik előadása. Hasonló sikere magyar darabnak még nem volt Bécsben.

(*) **Kurz Zelma férjhez megy.** Bécsi tudósítók jelentik: A bécsi császári opera híres primadonnája, Kurz Zelma eljegyezte magát dr. *Halban József* bécsi egyetemi orvos tanárral. Az énekesnő már régóta ismeri a tanárt és az esküvő valószínűleg még ebben az esztendőben lesz.

(*) **A berlini Vigopera válsága.** Berlinből jelentik, hogy az ottani Vigopera sorsa most sem dől el. *Gregor* igazgató, aki Bécsbe megy, már hazamosaló idő óta folytat tárgyalásokat az egyes vállalkozókkal, akik a Vigoperát a maguk számára szeretnék megszerezni. A számos jelentkező közül *Morris*, a Vigopera első rendezőjén és *Haller* hamburgi igazgatóján kívül *Wallner* és *Karozag* bécsi színház igazgatók és zeneműkiadók ajánlata tekinthető a legkomolyabbnak. *Morris* vagy *Haller* esetleges vezetése alatt a Vigopera továbbra is megtartaná operajellegét, míg a bécsi igazgatótársak a színházat operettszínházzá alakítanák át. Ezzel a berlini hirdással szemben Bécsből azt jelentik, hogy a Theater an der Wien igazgatósága határozottan megczófolta azt a hírt, mintha *Karozag* és *Wallner* a berlini Vigopera megvásárlására törekednének.

(*) **Operett-előadások az Urániában.** A Király Színházban előreláthatólag sokáig fogja dominálni a műsort *Lehár* Ferencz „Czigányszerlem” című operettje. Éppen ezért *Beöthy László* engedélyt kért és kapott a fővárostól, hogy a Király Színház erővel, azokkal, akik a „Czigányszerlem”-ben ninesenek foglalkoztatva, az Uránia színpadán operett-előadásokat tarthasson. Az Urániában rendezendő operett-előadásokban a Királyszínház jese erői közül *Rákai Márton, Király Ernő, Komos Ilonka, Soós Margit* és az operett ensemblé fele fog játszani. A Király Színház az Uránia színpadán is újdonságokat fog bemutatni. Előadják *Fall* Leó híres sikerű operettjét, a „*Brüderlein Fein*”-t, amely *Faragó Jenő* fordításában „Édes öregem” címmel kerül színpadra. A másik operett-újdonság *Farkas Imre* „Narancsvirág” című dalos játéka lesz.

(*) **Nagy Kálmán szobrai a Szépművészeti Muzéumban.** Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter *Kammerer Ernő*nek, a Szépművészeti Múzeum igazgatójának előterjesztésére hozzájárult ahhoz, hogy néhai Nagy Kálmán szobrászművésznék a földművelésügyi minisztérium tulajdonában levő s a magyar munkás- és pástörélet köréből való értékes művészi alkotásai a földművelésügyi minisztérium letétjeképen a Szépművészeti Múzeum közkinését gazdagítsák s annak helyiségeiben közszemlére kitétsenek.

(*) **A Természettudományi Társulat ülése.** A Természettudományi Társulat állattani szakosztálya november hó 4-én, pénteken délután hat órakor a társulat üléstermében ülést tart.

(*) **A Mücsarnok téli tárlata.** A Mücsarnok idejéi téli tárlata, tekintve a résztvevő művészek nagy számát, igen meglepően ígérkezik. A tárlatot, melynek anyagát most bírálják, november 12-én mutatják be a sajtó képviselőinek és november 14-én, hétfőn délután nyitja meg nagy és fényes ünnepség keretében József főherceg, a Képzőművészeti Társulat védője. A tárlat január 15-ig marad nyitva és azon, mint rendszeren, minden csütörtökön este a honvédeknek fog hangversenyezni Bach István vezetésével.

(*) **A Művészház rekonstrukciója.** A Művészház művészeti egyesület tudvalevőleg már a múlt hónap folyamán felbontotta szerződését az egyesületet pénzügyileg támogató Magyar Művészeti Résztársasággal. A felbontás kölcsönös meg egyezéssel most végérvényesen megtörtént oly módon, hogy a résztvevőtársaság összes jogos anyagi igényei — beleértve a résztvevőtársaság befektetett tőkájének visszafizetését is — teljesen rendezettek. A Művészház az új évnegyedkor kiköltözött eddigi Váci-utcai kiállítási helyiségéből, s addig is, míg új hajlékának belső installációs munkái elkészülnek, átmenetileg ideiglenes helyiségben fogja megnyitni Tibor Ernő festőművész gyűjteményes kiállítását.

(*) **Vándorkiállítás Sátoraljújhelyen.** A Képzőművészeti Társulat vándorkiállítását, mely most Eperjesen van nyitva, Zemplénmegye székhelyére, Sátoraljújhelyre viszik. A kiállítás zemplénmegyei helygálybizottsága hétfőn tartotta meg alakuló gyűlést és védnökül gróf Andrássy Gyulánét választotta meg. A megnyitás Sátoraljújhelyen fényes ünnepség között november 12-én délután egy órakor lesz. A kiállítást itt is gróf Zichy János közoktatásiügyi miniszter képviselője nyitja meg és a vermissageon képviselteti magát a Képzőművészeti Társulat, valamint számosan utaznak fel erre a főváros művészei közül is.

(*) **Filharmoniai est.** A jövő szerdai II. filharmoniai hangversenyben folytatják a Beethoven-szimfóniák ciklusszerű előadását a II. kikkal (D-dúr). Nagy érdeklődés kelt Strauss Rik. „Don Quixote”-jának első előadása és Geyer Stefi szereplése, ki Mozart eddig még itt elő nem adott G-dúr heggedüversenvét fogja játszani. A műsor utolsó száma Folkmann III. Rikárd című nyitánya lesz.

(*) **„Szinjáték.”** Bárdos Artur színházi és zenéi revüjének a heti száma is gazdag és értékes tartalommal jelent meg. Ennek a számnak, mely *Góthné Kertész* Ella művészi kivitelű arcképe hozza Karenin Anna szerepében, tartalmából kiemeljük a következőket: *Balás Béla*: Tragediavázlat; *Csathó Kálmán*: A darab és a színész között; *Medgyaszay István*: Az új nemzeti színház; *Váradi Antal*: Színésznyomor és színészgár. A „Szinjáték” pályázata; *Histerio*: Wattan és a színészek. Szemle. Filharmonia; Endre és Johanna reprice; Török népszínház; *Góthné*: Anna Karenin. *Krónika*. A „Szinjáték” előzetési ára egész évre 15 korona, fél évre 8 korona és negyedévre 4 korona. Előzetési díjak a kiadóhivatalhoz küldendők: Budapest, VI., Podmaniczky-utca 43.

(*) **Férfi karének.** A dr. Bárczy István polgármester, báró Haut-Stummer Lipót, dr. Köhner Adolf és Hubay Jenő elnöksége alatt megalakult Budapesti Férfi Karének-Egyesület *Lichtenberg* Emil karnagy vezetésével működését már megkezdte és még az idei évadban egy nagyobb oratóriummal is szándékozik a nyilvánosság elé lépni. Az egyesület működő tagjainak sorába belépni szándékozik jelentkezhetnek írásbelileg vagy személyesen az egyesület karnagyánál, *Lichtenberg Emilnél* (V., Kálmán-utca 15. sz.), *Gyártás Gyulánál* (V., Zrínyi-utca 1. sz.) és *Károlyi Györgynél* (V., Drottya-utca 10. sz.)

(*) **Hangversenyek.** Bossi Enrico orgonastélyét november 17-én tartja a Zeneakadémiában. Ezen a hangversenyén mutatja be legelőször a még kiadatlan legújabb orgonaszerzeményeit. Jegyek 3 és 10 koronáért a Harmoniában (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Dohnányi Ernő zongoraestélyét november 25-én tartja a Royalteremben. Jegyek 4 és 10 koronáért a Harmonia résztvevőtársaságánál (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Szigeti József a november 5-én megtartandó hegedüestélyén a következő műsört adja elő: 1. Bach: VI. szonata E-dúr. 2. Tartini: III. szonata C-dúr. 3. Mendelssohn: Heggedüverseny. 4. Hubay: Variations sur un Thème Hongrois. 5. Sulzer: Sarabande a g-huron. 6. Vaise Caprice (először). 6. Godard-Hubay: Menuet-Pompadour. Sarasato: Zapateado. Jegyek 3 és 10 koronáért a Harmoniában kaphatók.

A *drezdai Bachmann-trio* jövő héten pénteken, november 11-én rendezi egyetlen kamarastélyét a

Royal-teremben, kizárólag Budapesten még elő nem adott művekkel. Előadásra kerülnek: Franck Caesar és Noren G. H. egy-egy zongora-triója, *Lőzük* Pejacsevich Dóra grófnő új zongora-négyese, amelynek Viola részét *Köszegi Sándor*, a m. kir. Opera tagja vette át. Az elsőrendű jegyek már most majdnem teljesen elfogytak. A trio a főváros elitjét fogja maga körül találni. Jegyek Méry Bélánál kaphatók.

Shattuck Artur, az utolsó időben sokat emlegetett amerikai zongoraművész, jövő kedden, november 8-án tartja egyetlen hangversenyét a Royal-teremben. Műsora elsőrendű és igen figyelemreméltó. Jegyek a hangversenyre Méry Bélánál váltandók.

Hat kamarastély. A Harmonia Részv.-Társ. ez címen hirdetett bérletben, melyet e héten lezár, a következő hangversenyek szerepelnek: Nov. 18-án Casals, a cello világhírű mestere és Szántó Tivadár a Párisban élő nagynevű hazánkfi tartják szonata-estélyüket; decz. 6-án Hubay, Popper és Lhevinne Oroszország legnagyobb zongoraművésze rendeznek trio-estélyt. Jan. 2-án a ciklus legérdekesebb estélye, az Európaszerte ünnepezt Triestti vonósnegyes hangversenye; jan. 20-án Dohnányi és Hubay szonata-estélye; febr. 21-én Isaye, Casals és Pugno először jelennek meg együtt a hangversenyteremben; márcz. 7-én a budapesti közönség kedvencei Marteau, Becker és Dohnányi trio-estélye. Leszállított áru bérletjegyek 15, 20, 30, 42 és 56 koronáért a Harmonia R. T.-nál (IV., Váci-utca 20.) válthatók.

FŐVÁROS!

A főváros közgyűlése.

Allásfoglalás a Székely-féle javaslat ellen.

Budapest, november 3.

A főváros törvényhatósági bizottsága ma erősen állást foglalt a Székely-féle igazságszolgálati reform ama intézkedése ellen, mely a könyvkivonati illetékesség megszorítását tervezte. *Dr. Schreyer* Jakab, a magyar jogászvilág kitünősége, tört. pálcát a retrográd szellemű javaslat fölé és alapos érvekkel mutatott arra rá, hogy a mai viszonyok között, amikor mindenki hitelre és részletre vásárol, milyen haláleset esnapós volna az ipar és kereskedelmi életünknek az, ha a cégek elvesztenék azt a jogukat, hogy cégek székelyhelyen pereljenek. A közgyűlés egyhangulag elfogadta a dr. Schreyer Jakab indítványát.

Elfogadták az új gázszabályrendeletet is, azután a közgyűlés kevésbé jelentős ügyek elintézése után véget ért.

Tudósításunk a következő:

A főváros törvényhatósági bizottsága ma délután *Fülepp* Kálmán főpolgármester elnöklésével rendes közgyűlést tartott.

Az elnök az ülést megnyitása után elrendelte a szavazást a kerületi orvosi, a IV. kerületi városbírói, egy fizetéstelen árvaszéki ülnöki, négy közmunkatanácsai és egy közlekedési bizottsági tagsági állásra. Bejelentette az elnök, hogy a király megköszönte a fővárosnak a nevenapja alkalmából nyújtott jó kívánságokat. *Blau* Adolf neje elhunyt alkalmából ezer koronát adományozott a főváros szegényeinek. A közgyűlés az adományért köszönetet mondott. *Kállay* Gyula indítványát, hogy a főváros 10,000 koronát szavazzon meg *Tisza* Kálmán szobrára, tárgyalás és javaslatlét végett kiadták a tanácsnak.

Dr. Schreyer Jakab és több társa indítványt nyújtottak be a polgári perrendtartás 32. szakaszának megváltoztatása dolgában. Ez a szakasz a könyvkivonati illetékesség megszorítását tervezte. A közgyűlés az indítványozó hozzászólása után az indítványról kimondotta a sürgősséget és nyomban rátért annak tárgyalására.

A könyvkivonati illetékesség.

Dr. Schreyer Jakab hosszabb tudományos és gyakorlati érvekben gazdag beszédben indokolta meg indítványát, amelynek közgazdasági szempontból igen nagy jelentősége van. Magyarországon a legtöbb ember hitelre vásárol és tartozásáról sem okmányt, sem váltót nem ad. Ily körülmények között az egyetlen biztosíték a könyvkivonat volt, amelynek alapján a kereskedő és az iparos cégszékelyhelyen perelhetett követelését. Ezt most el akarják törölni s ezzel igen nagy anyagi kár háramolnék a kereskedő és iparos világra. Kéri indítványának elfogadását.

A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta.

A gáz-szabályrendelet.

Mielőtt a napirend tárgyalására tért volna át a közgyűlés, *dr. Pető* Sándor arra való tekintettel, hogy a gázszolgáltatásra és a gázgyárak szervezésére vonatkozó szabályrendelet-tervezetek tanulmányozására nem állott elegendő idő rendelkezésre, a tárgyalás elhalasztását javasolta. Hasonló értelembe szolt *Polónyi* Géza, aki kijelentette, hogy még annyi idejük sem volt, hogy a szabályrendelet-tervezeteket átfutni lehetett volna. Általában nem tud megbékélni azzal a rendszerrel, amely a legintézetesebb kérdéseket statariáliter intézteti el. Javasolja, hogy a tervezetek tárgyalására rendkívüli közgyűlést hívjanak össze.

Dr. Bárczy István polgármesternek nincs észrevétele az ellen, ha a tervezetek tárgyalását elhalasztják. Osupán a késedelem okairól akar felvilágosítást adni. A szabályrendeletek előkészítése a lehető legalaposabban történt, mert azok nemcsak a gázbizottság retortáján mentek keresztül, hanem egy külön erre a célra kiküldött albizottság is hét-nyolcz ülésen foglalkozott velük. Heltai vezérigazgatót nem érheti a késedelem vádjá, mert ő a tervezeteket már egy esztendővel ezelőtt beterjesztette és kizárólag csak az ügy természete hozta magával a késedelemet. Mint hogy azonban fontos, hogy a gázgyárak átvételekor a gázszolgáltatásról szóló szabályrendelet érvényben legyen, kéri, hogy a tervezetet tárgyalják le. Ez annál is inkább lehetséges, mert a tervezeten alig esett változtatás. A szervezeti szabályrendelet tárgyalására szerdán rendkívüli közgyűlést lehet tartani.

Dr. Heltai Ferenc személyes kérdésben kijelenti, hogy ő a két szabályrendelet-tervezetet már a múlt év október 2-án terjesztette a tanács elé s így az ő háromnapos tövénysége a delegációban a késedelemre semmiféle befolyással nem lehetett. *Dr. Pető* Sándor hozzájárult a polgármester előterjesztéséhez, mire a közgyűlés a gázszolgáltatásról szóló szabályrendeletet *Polónyi* Géza, dr. Hecht Ernő és dr. Heltai Ferenc felszólalása után változatlanul elfogadta.

Egyéb ügyek.

A napirend többi pontjainál alig támadt vita. A tanács többek között azzal a javaslattal lépett a közgyűlés elé, hogy vegyék meg 22.500 koronáért a Szűry Dénes-féle könyvtárat a főváros könyvtára részére.

Dr. Hecht Ernő a vételt fölöslegesnek és indokolatlannak tartja. A fővárosnak nem lehet hivatala, hogy könyvtára részére drága pénzen oly műveket vásároljon, amelyeknek legfeljebb bibliografiai értékük van. Kéri a javaslat elvetését. *Dr. Neumann* Árpád azt indítványozta, hogy az ügyet adják vissza a tanácsnak, amelynek feladata lesz a könyvtár értékét illetőleg szakértőket meghallgatni. *Dr. Bárczy* István polgármester reflektált a felszólalásokra és egyenesen kulturális érdekek mondotta, hogy a főváros ezt az unikumszámú menő könyvtárat megszeresse.

A közgyűlés többsége elfogadta a tanács javaslatát.

A Nagydíófa-utca környékének szabályozása tárgyában a közgyűlés *Derecs* Ferenc középítési igazgató felszólalása után elfogadta a közmunkák tanácsának tervét. A napirend letárgyalása után *Bódy* Tivadár dr. tanácsos választott Bíró Henriknek a községi takarékpénztár ügyében tett interpellációjára. A tanácsos kijelentette, hogy a kormányhatóság kilitásba helyezte, hogy a kormány elhatározását legközelebb tudatni fogja a fővárossal. *Bíró* Henrik tudomásul vette ugyan a választ, de elvárta volna a főváros kormánypárti képviselőitől, hogy ebben az ügyben eljárják volna. A közgyűlés a választ tudomásul vette. Fél hét órakor az elnök kihirdette a választás eredményét. Eszerint leadtak 196 érvényes szavazatot. Kerületi orvos lett *Barta* Gábor dr. 172 szavazattal. Negyedik kerületi városbíró *Melkó* Bertalan 195 szavazattal. A fizetéstelen árvaszéki ülnöki állásra 194 szavazattal *Polgár* Károlyt választották meg. A fővárosi közmunkák tanácsának tagjai lettek dr. *Bárczy* István (194), *Freund* Vilmos (191), *Morzsányi* Károly (192), *Preyer* Hugó (193), a közlekedésügyi bizottságban *Krammer* Károlyt választották be 192 szavazattal.

A megválasztottak közül *Barta* Gábor dr. és *Melkó* Bertalan letették az esküt, mire a főpolgármester üdvözölte őket. A megválasztottak részéről *Barta* Gábor dr. köszönte meg a közgyűlés bizalmát. Ezzel a közgyűlés véget ért.

(*) **A közmunkatanács beszámolója.** A főváros közmunkatanácsa most teszi közzé múlt évi működéséről szóló jelentését, amely érdekes képet ad Budapest örvendetes fejlődéséről. A jelentés kiemeli a főváros építési akcióját, amely tudvalevően dr. *Bárczy* István polgármester erősen kezdeményezésére indult meg. Bevezető sorokban megemlékezik a fővárosban megindult nagymérvű építkezésről.

Enek magyarázatul nemcsak a lakásszükséget említi, hanem az 1908. évi 48. törvényezik hatását is felhozza, amely főképp a Belváros tetemes átalakítását idézte elő. Másik nagyfontosságú előmozdítója a városrendezésnek és a beépíthető területek szaporodásának: az újra megkötött terjedék-egyezmény. Az új egyezmény legfőbb pontja az, hogy a főváros a terjedék-egyezmény megkötése után jóval magasabb járulékokat juttat a fővárosi pénzalapnak. Foglalkozik a jelentős Tabán szabályozásának a kérdéssel, amelynek nagy fontosságát hangsúlyozza és mielőbbi keresztülvitelét szükségesnek tartja, úgy elkerülhetetlennek véli a piaristák Eskü-uti telkének, a Kristóf-térnek és a Gizella-térnek a szabályozását. A tárgyalás alatt levő építési szabályzatnál elismeri a jelentős, hogy az építkezéseknél liberálisabb eljárást kell tanusítani. Emellett tesz a jelentős a főváros utainak portalanításáról is, amely közegészségi szempontból nagy horderejű. A főváros intenzívebb megvilágításával is részletesen foglalkozik a beszámoló, amely aztán áttér a távbeszélőhálózat bővítésének nagyobbodására. E szerint az 1909. év folyamán végrehajtott építkezések és kábelfektetések révén az év végéig a föld alatt elhelyezett távbeszélő kábelek hossza 63,496 méterrel 290,245 méterre, a kábelek elhelyezésére szolgáló betonöntvények vonalhossza 10,385 méterrel 62,047 méterre, az elosztó csővezeték hossza 33,952 méterrel 66,756 méterre, a felvezető pontoktól az előfizetők állomásáig vezető légvezetékek hossza 1,596,722 méterrel 13,883,611 méterre növekedett. A légvezetékek fokozatos kiküszöbölése folytán az év végéig 2635 távbeszélő állomás kizárólag földalatti vezetékekkel volt a központtal összekötve.

Végül hosszasan foglalkozik a közmunkatanács kezelése alatt álló Margitsziget átvételének és rendezésének a kérdésével.

(A nyugdíjpótlék letiltása. A főváros alkalmazottjai tudvalevően a lakbér után is kapnak nyugdíjat. A nyugdíjpótlékról szóló szabályrendelet kifejezetten azt mondja, hogy ez a pótlék a rendes nyugdíj kiegészítésül szolgál. Több litelező le tiltotta egyes városi alkalmazottak nyugdíjpótlékát, azt vitatva, hogy a pótlék ugyanolyan elbírálás alá esik, mint a rendes nyugdíj. A tisztai ügyészség azonban más véleményen volt és Szabó Imre dr. tisztai ügyész javaslatára azt az előterjesztést tette a tanácsnak, hogy a letiltott pótlékokat helyezze bírói letiltás alá. Szabó dr. tisztai ügyész véleménye szerint ugyanis ez a lakbér pótlékát képezi, jogi természeténél fogva ugyanolyan, mint a lakbér és így csak is lakbér fejében foglalható le. A hitelezők bíróság elé vitték a kérdés döntését. Ugy az V. kerületi járásbíró, valamint a királyi ítélőtábla elfogadta a tisztai ügyészség álláspontját és kimondta, hogy a városi alkalmazottak nyugdíjpótléka helyettesíti a lakbért és csak lakbértartozás fejében foglalható le.

(Orvosi kinevezés. A főpolgármester a dunajbólyi kórházhoz dr. Kaszper Károlyt alorvossá és dr. Stühmer Frigyeszt segédorvossá nevezte ki.

(Iskolai hírek. A főváros tanácsa ma tartott ülésén elhatározta, hogy a Szent István-téri inasiskolának két osztályát az Ersek-utcai iskolába helyezze át. Elhatározta továbbá, hogy az erdőtelki iskolában új háztartási iskolát nyit, amelynek vezetésével Ember Sándor elemi iskolai tanítót bízta meg. Ugyancsak az erdőtelki iskolában háziipari és inasiskolát nyit a tanács, amelyet Pusztay Károly elemi iskolai igazgató vezetésére bízta. Végül a Gyáli-uton háztartási ismétlő leányiskola nyitását határozta el a tanács és azt Kemény János elemi iskolai tanító fogja vezetni.

(Ingyenes népoktatás. A népoktatás ingyenességéről szóló törvény életbeléptével a központi elemi iskolákban megszűnt a tandíj és a főváros tanácsa úgy intézkedett, hogy a törvény életében fejenként szedhető ötven fillér beíratási díjat se szedik be a tanulóktól. Ehelyett perszélykei állították föl az iskolákban, amelyekbe a szülők a beíratáskor tetszés szerint dobtek be összegeket. A perszélyekben összesen 10 863 korona gyűlt össze. A tanács az összeg felhasználásáról csevégre nem intézkedett, hanem az ügyosztályt bízta meg, hogy időről-időre előterjesztést tegyen a pénz felhasználása iránt.

(A közúti járművek kibővítése. A fővárosi közgyűlése elhatározta, hogy a kertvárosi hídon elhelyezett közúti járműhidat és kollázsnyarát 172 500 korona költséggel kibővíteti. A belügyminiszter ma értesítette a fővárost, hogy a közúti járművek határozatát jóváhagyta.

(A közoktatásügyi osztály fogadónapja. A tanácsai közoktatásügyi osztályban annyira fől-szaporodott a munka, hogy gróf Festetics Géza tanácsos, az ügyosztály vezetője rendeletet adott ki, amelyben tudatja a tanügyi személyzettel, hogy az előadók hétfőn és pénteken tizenkettőtől két óráig fogadják azokat, akiknek az ügyosztályban dolguk van, az ügyosztályvezető tanácsos pedig csak pénteken fogad.

(A főváros minden részében épülnek modern, artisztikus házak és gyárak, azokat építkezés előtt, közben és ha készek, legjobban tudja lefényképezni a Magyar Sokszorosító Műpar R-T. (ezelőtt Divald Károly) Grafikai Műhely, Kisfaludy-utca 9., Budapest.

(Uj napközi otthonok. A főváros tanácsa november elsejétől kezdve hetven új napközi otthonot nyitott. A napközi otthonokban elhelyezett gyermekek étkezéséről december 1-től kezdve a jótékonyági egyesületek fognak gondoskodni. A főváros tanácsa egyébként százötven tanítót és tanítónőt bízott meg a napközi otthon felügyeletével.

EGYESÜLETI K.

(Az első balatoni gyermekszanatórium. A Gyermekszanatóriumi Tanács Széll Kálmán titkos tanácsos díszelnök vezetése alatt ma hat órákor a Földhitelintézetben ülést tartott. Mint előadó dr. Fodor Oszkár igazgató szerepelt. A napirend előtt bejelentette az elnök, hogy gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter, a Gyermekszanatórium kormányzója, Városvy Gyula kalocsai érsek temetésén való elfoglaltsága miatt őt kérte fel az ülés vezetésére. Bezerédy Viktor belügyi államtitkár üdvözölte Széll Kálmánt, mint a mai gyermekvédelem apostolát, ki minden alkalommal beigazolja, hogy élénken és éberben érdeklődik mindama mozgalmak iránt, amelyek saját alkotását, a modern gyermekvédelmet előbbre vinni hivatottak. (Éljenzés.) Széll Kálmán ismertette a gyermekszanatóriumnak Höpfnér Géza műépítész által megkezdett munkálatait. Az ülésen beható tanácskozás folyt az első balatoni gyermekszanatórium berendezési és üzemi költségei tekintetében.

Örömet és lelkesedést keltett Bosnyák Zoltán belügyminiszteri tanácsosnak, a gyermekvédelmi ügyosztály főnökének ama bejelentése, hogy a belügyminiszter a gyermekszanatóriumok mielőbbi létesítését közegészségügyi szempontból létező nagyjelentőségűnek tartja és az egyet céljait teljesen helyesli.

Orvay Ferenc országgyűlési képviselő ismertette azután az almadiai szanatórium építési engedélyének feltételeit, míg Hajduska Emil dr. igazgató az építési költségvetéséről referált.

Lelkesedést keltett Bezerédy Viktor államtitkár ama bejelentése, hogy a gyermekszanatórium fővédőnként, Hohenberg Zsófia hercegnő, nevének fényével és jelentőségével hódító erőt biztosított már a gyermekszanatóriumi mozgalom javára a társadalom legszelebb rétegeiben, amennyiben nemcsak a társadalom kitünőségei, hanem az egész nagyközönség is átérve a szegény gyermekek szanatóriumának nagy hivatását, nagyarányú áldozatkészséggel siet lehetővé tenni a gyermekszanatórium mielőbbi megvalósítását. Majd bejelentette dr. Fodor Oszkár igazgató az újabb érkezett adományokat.

Az ülés harmadik órai tárgyalás után Széll Kálmán lelkes üdvözléssel véget ért.

(Elektrotechnikai előadás. A Magyar Elektrotechnikai Egyesületben ma este Zippernóczy Károly elnökségével Pollantusz Ábrahám Géza gépésszmérnök előadást tartott „Az elektromos üzem az Egyesült Államok legmodernebb acéltelében” czimben. Előadásában ismertette az United States Steel Corporation nevű vállalatnak Gari Indiana nevű városban épített legújabb acéltelét.

(Az országos közpiskolai tanári kongresszus. Az országos közpiskolai tanári kongresszus végrehajtó-bizottságának f. hó 23-án tartott ülésén hozott egyhangú határozata értelmében a második országos közpiskolai tanári kongresszus f. évi november hó 7. és 8. napjaira (hétfőn és kedden) délelőttöként 9 órára tűzték ki. A kongresszus tárgyai lesznek: A státuserendezés azonnali végrehajtásának követelése. Tiltakozás a szolgáltatási időnek 35 évre és a heti óraszámnak 20-ra emelése ellen s a törv. megakadályozása. A központi vezetés szakszervi ellátásának ügye. Egy öt tagból álló direktorium választása.

(A Magyar Jégcseregylet f. évi november hó 5-én, szombaton délután hat órákor az ügyvédi kamara helyiségében (Szemere-utca 10.) teljes ülést tart, melynek tárgya dr. Gallia Béla kir. törvényszéki bíró előadása: Kereskedelmi bíráskodás és a perrendtartás.

(Rákóczi-ünnepély. A budapesti II. ker. állami elemi tanítónő- és nevelőnőképző-intézet „Eötvös Önképző Köre” f. é. november 6-án, vasárnap d. e. tizenegy órákor a II., Csalogány-utca 43. sz. a. Rákóczi-ünnepet rendez.

(A Budapesti Katolikus Kőr november hó 10-én, csütörtökön este félnyolc órákor a kör nagytermében (IV., Molnár-utca 11. sz.) rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya: Az alapszabálymódosítás.

(A Luther-Társaság igazgatóválasztmánya november 7-én délután 4 órákor ülést tart. Az igazgatóság ülését délután 5 órákor a közgyűlés követi.

(Az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének választmánya november 8-án, kedden délután hat órákor rendes választmányi ülést tart, amelyen megalakítják a szakbizottságokat, azután a titkár, a pénztár és az ellenőr teszik meg jelentéseiket.

(A Budapest Józsefvárosi Kisdédőv Egyesület november 8-án este hat órákor a Katolikus Kőr nagytermében rendkívüli közgyűlést tart. Tárgy: az alapszabályok módosítása és esetleges indítványok.

(A Magánmérnökök Orsz. Szövetségének választmánya november hó 7-én, délután 6 órákor ülést tart. A választmány ez alkalommal folytatódólag tárgyalni fogja a munkaadók és az alkalmazott mérnökök közötti jogviszony szabályozására vonatkozó javaslatot.

(A kath. egyetemi és főiskolai hallgatók hangversenyé, melyet november 13-án este hat órákor a Vigadó nagytermében rendeznek a kat. nagygyűlés tiszteletére, nagyarányúnak ígérkezik. A rendezőség a püspöki kar tagjait levélileg kéri fel a megjelenésre. A hangverseny keretén belül ünnepi beszédet mond gróf Apponyi Albert.

KULCSÁR SÁNDOR
Bronzárú- és Villángyár

világító testek légszesz-, acetylen- és villamos világításra.

Budapest, VI., Dessoeffy-utca 9-11.
Olcsó gyári árak. Telefon 25-44.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Eskütétel. Teljes ülés volt ma délelőtt tíz órákor a Kurián, amely alkalommal Pecháta Endre, a múlt hónapban kinevezett kuriai tanácselnök, a hivatalos esküt Günther Antal elnök kezébe letette. Az új tanácselnök, akit eddig nagy betegség gátolt az eskü letetésében, azonnal átvette a harmadik polgári tanács vezetését.

§ A polgári perrendtartás reformja. A Budapesti Ügyvédi Kőr ma este fél hét órákor vitatást rendezett, amelynek tárgya a polgári perrendtartásnak a képviselőház igazságügyi bizottsága által elfogadott szövege volt. Az estélyen nemcsak a kör tagjai, hanem a kereskedelmi és ipari élet számos kitünősége is nagy számmal vett részt, akik zsufolással megtöltötték a kör dísztermét és rendkívül nagy érdeklődéssel hallgatták az előadónak, dr. Várady Zsigmond országgyűlési képviselőnek rendkívül alapos és beható fejtegetését.

§ Az Országos Bírói és Ügyészi Egyesületből. Az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület budapesti osztálya november 5-én (szombaton délután 5 órákor) a budapesti törvényszék (V., Alkotmány-utca 14.) II. emeleti felekezési termében folytatja a polgári perrendtartás tervezetéről megkezdett értekezletét.

§ A Wekerle-Habár-pör a Kurián. November 15-én fogja tárgyalni a Kuria első büntetőtanácsa azt a sajtópört, amelyet dr. Wekerle Sándor volt miniszterelnök indított Habár Mihály szerkesztő ellen „A Wekerle-Kossuth-kormány panamáit” czimű brosurája miatt. Habár a budapesti esküdttörvényszék büntetésnek mondotta ki a riálgalmazás vétségében és két hónapi és két heti fogsázbüntetéssel sújtotta. A Kurián az ügyet Vajkó Pál bíró fogja referálni Favrík Béla elnökségével ítélkező tanácsban. A koronaügyészséget dr. Baumgarten Izidor fogja képviselni.

§ Ügyvédek egymás ellen. A temesvári törvényszék vádtanácsa vád alá helyezte Hajdu Árpád jászberényi ügyvédet ennek sógora, László Samu temesvári ügyvéd feljelentésére. Az ügy előzménye az, hogy László gyámlója volt Hajduné Polák Ilonának. Hajdu azáltal vádolta sógorát, Lászlót,

hogy hűtlenül kezelte közel félmillió koronát kitévő hagyatékát és felszólította, hogy 8 nap alatt 35,000 korona elszámolási különbözetet annyival is inkább fizessen le, mert különben sikkasztás és hűtlen kezelésért feljelentést tesz ellene. *László* erre depónált 35,000 koronát és zsarolásért feljelentette sógorát. A vádtanácsnak határozata következtében *Hajdú* ügyvédi praxisától eltiltotta.

§ **Elítélt román agitátorok.** A brassói „Gazeta Transilvaniei” című román lap szerkesztője, *Braniste* Viktor, akit a marosvásárhelyi törvényszék ígatás miatt hat havi államfogházra ítélte, hétfőn vonult be a szegedi államfogházba, hogy büntetését leülje. — Ez alkalommal megemlítjük, hogy az igazságügyi miniszter Bocu Szézar aradi lap-szerkesztőnek büntetésének megkezdésére újabb három havi halasztást engedélyezett. Bocu ígatás miatt két hónapi fogházra ítélték el.

§ **Crippen végrendelete.** Crippen a közös tárgyalás óta tegnap találkoztott czellájában először *Né Nere* Etellel, akivel közölte végrendeletét arra az esetre, ha a halálos ítéletet rajta végrehajtanák.

§ **Kirabolta a barátját.** Ez év június 12-én éjjel az Erzsébetfalvára vezető országúton hárman ballagtak hazafelé Erzsébetfalvára, *Deutsch* Manó és *Gottlieb* Sándor szobafestő és *Wallenstein* Ödön közkatoná. Utközben *Deutsch* Manó hirtelen torok ragadta *Gottlieb* Sándort és kést szegezve mellébe, elszedte ettől két korona készpénzt, aranyláncát és ezüstóráját. A kifosztott ember feljelentésére a pestvidéki kir. ügyészség rablás büntetőért vádat emelt *Deutsch* Manó szobafestő ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a pestvidéki törvényszék esküdttörvényszék *Bónó* táblabíró elnökelete alatt. A tárgyaláson a vádlott tagadta a terhére rótt rablás elkövetését, de tagadásával szemben a sértett terhelő vallomást tett rá. Az esküdtek dr. *Veigelsberg* Viktor védő meghallgatása után a rablás helyett a lopás büntetésében mondták ki a vádlottat bűnösnek s ezen marasztaló verdikt alapján a bíróság *Deutsch* Manó egy évi és hat hónapi börtönre ítélte, amelyből négy hónapot az elzárva tartott vizsgálati fogsággal kitélttől vett. Az ítélet ellen a védő semmisségi panaszt jelentett be.

§ **Agyonszurt házmaster.** Junius 26-án történt, hogy *Gáspár* Sándor bérkocsissegéd felkereste *Bocskodi* Lidiát, akivel szerelmi viszonyt folytatott a Révai-utca 22. számú házában. Ebben a házában volt *Bocskodi* Lidia viceházmesterné és ugyanitt lakott *Gáspár* Sándor anyja is. *Gáspár* Sándor éjjel várt a lányra, akit, mikor hazajött, éjjeli kimaradása miatt megvert. A lármára kiszaladt *Tompa* Tamás házmaster és először csendre intette *Gáspárt*, majd amikor ez nem használt, a házból kiutasította. Özvegy *Gáspár* Mártonnéra, *Gáspár* Sándor édesanyjára pedig rákiáltott, hogy menjen a lakásába. *Gáspárné* ezt nem tette, mire a házmaster arezulütötte az éltet asszonyt. Az anyja segítségkérésaira a már távozni készülő *Gáspár* Sándor visszarahant és rövid szóváltás után kést rántott és *Tompa* házmaster szíven szúrta. A házmaster összerogyott és nyomban meghalt. A budapesti kir. büntető törvényszék *Pázeséry* táblabíró elnökelete alatt ma foglalkozott az ügyvel és dr. *Weisz* Ödön védő előterjesztése után erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében mondták ki *Gáspár* Sándort bűnösnek és három évi börtönre ítélte.

§ **Az érettségi bankett vége.** Tragikus végű szerencsétlenség történt a múlt év június 13-án éjjel Újpesten a Hungária-kávházban. *Totzauer* János Máv. irodatiszt több barátjával együtt, akikkel együtt tette le a sikerrel az érettségi vizsgát, nagy mulatságot rendeztek. Vacsora után a társaság jókedvű tagjai elmentek az újpesti Hungária-kávházba, ahol tovább akarták folytatni a mulatozást. A kávészobában *Verbalics* József kérelmére *Totzauer* János elővette Browning-revolverét, amelyet néhány nappal előbb vásárolt és amelyvel bánni nem tudott s azt mutogatni kezdte *Verbalics* Józsefnek. Egyik barátja, *Lukács* Andor figyelmeztette *Totzauer*-t, hogy ne mutogassa a fegyvert, mert nem tud vele bánni s könnyen szerencsétlenség történhetik. Alig hangzottak el a baráti figyelmeztető szavak, mikor a fegyver váratlanul eldőrdült s a golyó *Verbalics* József balhomlokába ferdődött s a szerencsétlen fiatal ember pár percnyi vergődés után meghalt. A pestvidéki kir. ügyészség gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt emelt vádat *Totzauer* János ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a pestvidéki törvényszék Sz. Kiss Gyula táblabíró elnökelete alatt. A tárgyaláson a vádlott beismerte a cselekmény elkövetését s védelmére csak azt hozta fel, hogy a kérdéses alkalommal ittas volt s így követte el a tragikus tettet. A bíróság dr. *Balogh* N. Imre védő meghallgatása után a vádlottat bűnösnek mondták ki ugyan a vádbeli cselekmény elkövetésében s ezért el is ítélte 14 napi fogházra, de ezt a büntetést a büntető novella 1. szakasza alapján felfüggesztette. Az ítélet ellen a vádlott és védője fellebbezéssel éltek.

§ **Orosz állapotok.** A pétervári hadügyi kormányzatban és az állami gyárakban fogantatott revízió következtében négyszáznegyvenöt tisztet és hivatalnokot adtak át a büntető törvényszéknek.

§ **A sikkasztó közjegyző.** Dr. Kern Lajos, volt szegedi közjegyző ügyében ma folytatták a tanúkihallgatásokat. *Jedlicska* Béla dr. szegedi közjegyző, *Szeless* József dr. ügyvéd és *Kugler* Albert bankigazgató érdekes fölvilágításokat adtak Kern manipulációiról. A tanúkihallgatások ma még nem fejeződtek be. A közjegyző számadatokkal óhajítja bizonyítani ártatlanságát. A tárgyalást pénteken folytatják.

§ **Elítélt tolvaj.** Még csak tizenkilenc éves legény *Csepán* Lajos foglalkozás nélkül élő pincéz s ma már egész esomó betörésért állott a budapesti büntetőtörvényszék előtt. Julius 2-án este *Katona* Géza Váci-úti vendéglőjét fosztotta ki. Másnap a Váci-utca 15. számú házában *Roithberger* Jakab üzletébe tört be, ahol már máskor is sikerrel járt. Újév napján a Bodó-kávházban követelt el betöréses lopást s utoljára június 7-én a Váci-kőrúti Schuller-féle vendéglőt akarta kifosztani, de rajta vésztett. Mikor ugyanis az ablak fölött levő szellőztetőn be akart mászni a vendéglőbe, egy rendőr észrevette és elfogta. A mai fő tárgyaláson a vádlott pincéz beismerte a terhére rótt bűncselekményét, mire a bíróság *Csepán* Lajost egy évi és hat hónapi börtönre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész sulyosbírást fellebbezett.

§ **A hála.** Rudniczki Lajos kovácssegéd július 30-án este elaludt a Tisza Kálmán-tér egyik padján. Magyar István rendőr meglátta az alvó embert és felkeltette, nehogy a körülötte ólálkodó csavargók kifosszák. Az álmából fölriasztott ember hála helyett rátámadt a rendőrré és ütlegelni kezdte. A rendőr erre kardot rántott és súlyos sebet ütött támadóján, akit csak a rendőrorjárat tudott teljesen ártalmatlanná tenni. A rendőr föléltetésére hatóság ellen való erőszak miatt vonták ma felelősségre a kovácssegédet. A vádlott azzal védekezett, hogy a rendőr volt a támadója, akit ő nem ismert föl, amikor álmából fölriasztották. A bíróság Rudniczki Lajost az enyhítő körülmények figyelembevételével három hónapi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

SPORT.

Bécsi lóversenyek.

— Első nap. —

Valami nagy szükség éppen nem volt a most folyó három napos pótmeeetingre, ha csak azért nem, hogy azok a lovak, melyek egész évben nem tudtak győzelemhez jutni, most szerezzék meg a táli arakra valót.

A fogadókra nézve elég barátságosan vette kezdetét a nap, mert *Pussy*-ban másfél reás favorit nyerte a megnyitó *Guajak*-versenyt egyetlen ellenfele: *Radoteur* ellen, mely utbbinak, ugylászik, csak a híre jó, de versenyt nyerni csak közepes társaságban tud. A *Prater*-handicap már cseppet sem lehetett inyére a favoritjátékosoknak, mert a legjobban fogadott lovak: *Tituel*, *Fantasie* és *Livia* még helyet sem kaptak s a győzelem *Merryman*-é lett, melyre csak a beavatottak számítottak s mint az eredmény beigazolta, nem csalódtak a más alkalmakkor folyton favorizált, de most elhanyagolt Beregvölgy-csikóban. Remekül futott *Carrière* is, de ugy látszik, kissé hosszúnak találta a távot, míg a harmadiknak helyezett *Unbedacht*-ot horribilis sulya nyomta.

Részletes eredmény a következő:

I. **Guajak**-verseny. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Br. Uchritz Zs. sk *Pussy* 55 kg (Pretzner). 2. Br. Springer G. pm *Radoteur* 53 és fél kg (Miles). — Könnyen hat hosszal nyerve. — Tot.: 10:16.

II. **Eladók** handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Zangen I. 36 pk *Alfa* 50 és fél kg (Pretzner). 2. Mr. Frank 36 pm *Ruszt* 42 és fél kg (Kozuch). 3. Landau H. 36 pm *Winnetou* 49 és fél kg (Vivian). — Futottak még: *Mirabeau* (Huxtable), *Cromwell* (Miles), *Boila donna* (Winkfield), *Ljubljana* (Dyk), *Katz im Saek* (Gulyás), *Nena Sahib* (Korb), *Ambrosine* (Lukács), *Jurgis* (Richards). — Könnyen két hosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. — Tot.: 10:42, 20:35, 70, 91.

III. **Prater**-handicap. Díj 5000 korona. Táv 1600 méter. 1. Br. Springer G. 26 sm *Merryman* 45 kg (Suster). 2. Mr. Adrien 26 pm *Carrière* 45 és fél kg (Smutny). 3. Negropontes Gy. 26 pm *Unbedacht* 61 kg (Pretzner). — Futottak még: *Lepszy* (Winkfield), *Tituel* (Janek), *Hochstadt* (Vivian), *Lola Beeth* (Richards), *Livia* (Dyk), *Jehuda* (Korb), *Javorinka* (Lukács), *Pani Dulka* (Fetting), *Volonsy* (Gulyás), *Isabev* (Guttman), *Loredan* II. (Sas). — Küzdelem

után fejhosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. — Tot.: 10:174, 20:158, 58, 59.

IV. **Kétévesek** eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1100 méter. 1. Hg. Lubomirski Gy. 26 sk *Rosalie* 52 és fél kg (Richards). 2. Wiltonhofi ménés 26 pk *Raemonde* 54 és fél kg (Huxtable). 3. Dávid E. 26 pk *Szeszély* 50 és fél kg (Pretzner). — Futottak még: *Kár* (Sinka), *Coralie* (Gulyás), *Fantast* (Robertson). — Könnyen két hosszal nyerve, két és félhosszal harmadik. — Tot.: 10:142, 20:127, 29.

V. **Handicap**. Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. 1. Mautner A. 46 pk *Ferroniere* 52 kg (Korb). 2. Szemere M. 36 sk *Coupefile* 57 kg (Dyk). 3. Lov. Kalinka M. 36 pk *Eunice* 48 és fél kg (Gulyás). — Futottak még: *Nix* (Winkfield), *Gavache* (Janek), *Rasperry* (Abos), *Tábornok* (Miles), *Tempora mutatur* (Pretzner), *Téte de Chien* (Richards), *Piroska* (Smutny), *Tschabouk* (Kozuch), *Add ide* (Sas). — Könnyen egy hosszal nyerve, három hosszal harmadik. — Tot.: 10:72, 20:54, 42, 77.

VI. **Akadályverseny**. Díj 3000 korona. Táv 4000 méter. 1. Gr. Orsich N. 56 sk *Taianda* 65 kg (Sparkes). 2. Lukács E. 46 pk *Szerény* 64 és fél kg (Fries). 3. Bartosch F. id. pber *Perkal* 61 kg (Landler). — Futottak még: *Off* (Slinn), *Landeskind* (Csompora), továbbá *Random* (Maas) és *Pisano* (Szente), melyek elbuktak. — Biztosan egy hosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. — Tot.: 10:18, 20:28, 42, 68.

VII. **Kétéves nyeretlenek** versenye. Díj 2000 korona. Táv 1300 korona. 1. Negropontes Gy. 26 pm *Mitzaki* 56 kg (Janek). 2. Metcalf J. 26 sm *Sixpence* 56 kg (Pretzner). 3. Baltazzi A. 26 pk *Curly* 54 és fél kg (Winkfield). — Futottak még: *Senta* (Miles), *Wood* (Korb), *Győr* (Vivian), *Muloka* (Seiler). — Biztosan két hosszal nyerve, hat hosszal harmadik. — Tot.: 10:17, 20:21, 22, 24.

() **József főherceg uszó-vándordíja.** József főherceg a „Műegyetemi Athletikai és Football-Club” december 17. és 18-án tartandó nemzetközi uszóversenyére vándordíjat alapított, mely 200 méteres uszáson fog eldőntésre kerülni és négyszer egymásután vagy ötször egyáltalán való megnyeréshez lesz kötve. Egyben a főherceg az ugyanaz időtájt a Műegyetem zászlóavatási ünnepélyével kapcsolatosan rendezendő egyéb sportünnepségek védnökségét is elvállalta.

() **Tenyészállatok, lovak, kutyák, fajbaromfi,** stb.-ről kitünő sikerrel készít fényképeket és clichét a *Magyar Sokszorosító Műipar R.-T.* (ezelőtt *Divald Károly*) *Grafikai Műhely, Kistalud-utca 9., Budapest.*

Nyiltter.

Reválion költöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Haasenstein és Vogler
(Jaulus és társa)
hirdetési irodáját
Dorottya-utca II, I. em.
alá helyezte át.

A Magyar Asphalt Részvénytársaság

ezennel közhírré teszi, hogy az általa kibocsájtott 3,800.000—korona névértékű kölcsönkötelezvények folyó hó 2-án megtartott második tervszerinti húzása alkalmával a következő sorszámú kötvények sorsoltattak ki és pedig:

5000 koronás kötvények: 1801, 1973, 1974.

2000 koronás kötvények: 952, 956, 987, 1107, 1168, 1187, 1205, 1283, 1339, 1354, 1440, 1531, 1586, 1688, 1690, 1692 1783.

1000 koronás kötvények: 31, 92, 171, 196, 249, 264, 405, 419, 538, 544, 624, 720, 731.

Ezen kisorsolt kötvények 1911 május 1-től kezdve, az eredeti részkötvény valamint az 1911. november 2-tól folyó összes szelvények beszoállítására ellenében, a társaság pénztáránál, vagy a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepénél, illetve a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál a névértéken felüli 5% díjösszeggel fognak beváltatni.

Budapest, 1910. november 2-án.

KÖZGAZDASÁG.

A Ganz-féle Villamossági R.-T. alaptőkeemelése. Mint ismeretes, Konstantinápoly villamos világitásának berendezését nagy nemzetközi versenyben a Ganz-féle Villamossági R.-T. nyerte el, mely a Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok Számára céggel társulva már végleg meg is kötötte a török fővárossal az építési szerződést. A husz millió koronát meghaladó hatalmas munka természetesen szükségessé teszi a Ganz-féle Villamossági R.-T. jelenleg 8 millió koronára rugó alaptőkéjének fölemelését is, amit a társaság igazgatósága elvben már el is határozott.

Asbestpalagár részvénytársaság. Vágvölgyi „Zenit” Asbest Palagár Részvénytársaság czin alatt nemrégiben új vállalat alakult *Puhó-Kocsókő-cson*. A vállalat célja egyelőre a Puhó-Kocsókő-cson, később estleg másutt is építendő gyáraiban asbestpalát, valamint a szabadalmazott találmány szerint előállítható más hasonló cikkek gyártása és forgalombahozatala. Alaptőkéje 700.000 korona, mely 3500 darab egyenként 200 korona névértékű és bemutatásra szóló részvényből áll.

A zónadijszabás reformja. Tudvalevő dolog, hogy az államvasutak költségvetési mérlege az utóbbi esztendőben rendkívül megromlott. A kiadások rohamosan növekedtek, a bevétel pedig oly kis mértékben gyarapodott, hogy ma már az államvasutak nem hozzák meg a befektetett tőke kamatát sem. A kereskedelmi kormány részben nagymértékű beruházással igyekezett a vasutak teljesítőképességét s így jövedelmezőségét fokozni, részben pedig a szállítási díjtételek fölemelésével akart nagyobb bevételt elérni. A fölemelt tarifák ez év január elsejével életbe is léptek. Az utóbbi időkben az államvasutak igazgatóságától az a hír szivárgott ki, hogy a teher-szállítás megdrágítását nyomon fogja követni a vasúti jegy árának fölemelése is. Ez a hír, értesülésünk szerint, annyiban megfelel a valóságnak, hogy az államvasutak igazgatósága komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy a zónadijszabás fölemelésére javaslatot tesz a kereskedelemügyi miniszternek. Az igazgatóságon többféle tervet dolgoztak ki a zónadijszabás reformjáról és mind egyik terv a vasúti jegy árának megdrágításán alapszik. Különösen érdekes két terv. Az egyik a mostani tizenhat zóna helyett harminczkettőt állapít meg, a másik pedig mindenestől eltérli a zónarendszert s külföldi mintára sokkal drágább menetjegyeket hoz javaslatba. Az utazás megdrágításának szükségét a kiadások ijesztő növekedésével okolják meg s azzal is, hogy az utóbbi időkben minden megdrágult Magyarországon, a vasut fentartása is, csak éppen az utazás ára maradt a régi. A tervezeteket Marx János elnökgazgató elé terjesztették, aki maga is híve a zónarendszer átalakításának, de még nem döntött, hogy melyik tervet terjeszti a miniszter elé.

Terjed a husinség. A husinség lassanként átterelődik az egész országra. Így Vas megyében a száj- és körömfájás Rába-Töttös, Rum és Zsuzsnye községekben járványszerűleg pusztított és most átcsapott a szeptei uradalomra is, minek következtében Szombathely várost zárlat fenyegeti, ami a városra nézve husinséget jelentene. A mészárosok a hus árát felemelték újból, úgy hogy Szombathelyen a hus ára 110—120 fillér kilogrammonként.

A chomage-biztosítás. Megirtuk már, hogy a Triestzi Általános Biztosító Társaság ismét felvette üzletkörébe a chomage-biztosítási ágat. Ennek a biztosítási ágnak az a célja, hogy a biztosító társaság térítse meg azon tiszta jövedelem elmaradását, mely a biztosított tárgyakra nézve a fennálló tüzbiztosítás alapján megtérítendő tüzkárok következtében származott. Ezen külön kockázatot persze külön díj is fizetendő s ennek alapján a társulat tüzeset után megtéríti: a háztulajdonosnak a házbérből eredő tiszta házbérbéjévedelem esökkenését vagy pedig, ha a házat vagy az illető lakást maga a tulajdonos lakta, a használt helyiségek használatlansága miatt bekövetkezett bérvesztését; a gyárosnak és iparosnak a tiszta jövedelem esökkenését, mely a tűz következtében az egész vagy részbeni üzemszünetelés folytán beállott. Ezt a biztosítási ágról még az 1880. évben az Assicura-

zioni Generali honosította meg nálunk, de nem sokáig foglalkozott vele, mert alig 3 évi kísérletezés után ismét részben beszüntette. A gyárosok és iparosok ugyanis nem igen vették igénybe ezt a biztosítási módot, miért is a társulat csak a lakbérvesztésre vonatkozó részt tartotta meg, melyet a mai napig is évről-évre emelkedő sikerrel folytat; a chomage biztosításnak másik — a gyárakra vonatkozó — részét ellenben elejtette. A Generali után a többi biztosító társaság is beszüntette a gyárakra és iparüzemekre vonatkozó chomage biztosítást, most azonban a gyári biztosítási kötelekhez tartozó összes társaságok elhatározták, hogy a chomage biztosítást egész terjedelmében ismét felveszik.

Kivitelünk fejlesztése Japánban. A nagoyai japán kereskedelmi muzeum igazgatósága — mint értesülünk — azzal a kéréssel fordult a yokohamai magyar-osztrák konzulátushoz, hogy Magyarország és Ausztria kereskedelmi és iparosköréit a tervezett nagoyai kiállításon való részvételre hívja fel. A kiállítás megnyitása ez év december végére van tervezve. A muzeum Nagoya város központjában fekszik. Nagoya Aichi tartomány fővárosa 360.000 lakossal és nagyságra nézve a japán birodalomnak negyedik városa. A kiállítás három osztálylyal fog birni. Egy főépülettel, melyben az egész világ termékei kerülnek kiállításra, egy gépesarnokkal és egy bazárral. Nagoya piacza még meglehetősen ismeretlen az európai kereskedő előtt, a muzeum tehát igen jó alkalmat nyújt arra, hogy az idegen gyártmányok itt is megismertessenek és bevezetessenek.

Az Acsev tőkéje. Ismeretes, hogy az Aradi és Csanádi Vasutak R.-T. felemelte alaptőkéjét. A tőkeemelést most fejezték be az aradi törvényszék-nél, s így megtudjuk, hogy a társaság alaptőkéje 34.211.400 koronában állapított meg és 84.640 darab törzs, 65.957 darab 6 százalékos osztalék-elsőbbiségre jogosító, röviden: 6 százalékos elsőbbségi és 20.460 darab 5 százalékos osztalék-elsőbbiségre jogosító másodsorozatu, röviden: 5 százalékos elsőbbségi részvényre oszlik. Mind a törzs-, mind az elsőbbségi részvények egyenként 100 o. é. forint (200 korona) névértékű részvényekben adtak ki és előmutatóra szólnak és oszthatatlanok.

Betiltott vásárok Heves megyében. A heves megyei Dormád községben fellépett kolerajárvány miatt a kereskedelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg a november 6-ikára kitűzött hatvani és tiszaporoszlói országos vásárokat betiltotta.

A Szlavóniai Erdőipar R.-T. alaptőkelezéskészítése. Mint ismeretes, a Szlavóniai Erdőipar R.-T. a 2.250.000 korona alaptőkéjének 1.250.000 koronával való leszállítását határozta el még február 5-én. A budapesti kereskedelmi törvényszék ez ügyben a hitelezők meghallgatására november 17-ére tárgyalást tűzött ki.

Új bányabiztosítóságok. A bányai ipar örvendetes fejlődésével nem tartott lépést a bánya-közigazgatás fejlődése. Kevés a bányahatóság. A mai szervezet tarthatatlan, mert például a budapesti bányakapitányság jogköre 17 vármegyére, a zalatnai kapitányság hatásköre egész Erdélyre terjed ki, úgy hogy teljesen lehetetlen ilyen roppant területeken a fellendülésnek induló bányászat közigazgatását megfelelően ellátni. Ez okból a pénzügyminiszterium az első fokú bányahatóságok decentralizációját vette tervebe. Egyelőre három új bányabiztosítóságot fognak fölállítani, Miskolcon, Pécsen és Petroszényben.

Mennyibe került a Margitsziget? Ismeretes, hogy az 1908. évi XLVIII. t.-cz. alapján a kormány 11 millió koronáért megvette József főhercegtől a Margitszigetet. Mint a közmunkák tanácsának jelentéséből kitetszik, a tizenegy millió korona vételárból a magyar királyi kincstár 2.100.599 koronát visel és ezt az értéket a főváros különböző pontjain fekvő kincstári telkek átengedésével szolgáltatja; a vételárból a további 8.899.401 koronát a fővárosi pénzalap viseli olyképen, hogy természetben átenged a főhercegnék a Margithid pesti oldalán, a hídfőtől északra és délre a Dunaparton négy telket a fővárosi pénzalap tulajdonából, összesen 3.899.401 korona becsértékben, öt millió koronát pedig, 4 százalékos kamattal alapul vételével, annuitással törleszt.

Csipkegyár Győrött. Egy londoni cég 400.000 korona befektetéssel csipkegyárat szándékozik Győrött létesíteni. Újvárosban, a selyemfonó közelében, egyelőre 130 munkással és e célból a város-tól kedvezményeket kért.

Oriási tejárak. A szörnyen pusztító állatjárványok közvetlen hatása a hus és a tej drágulásában jelentkezik. Így a Szeged vidékén kiűtött a száj- és körömfájás miatt Szegedre 10.000 literrel kevesebb tejet hoztak ma be, mint máskor. A tej ára literenként 40 fillerre szökken. A kórházakban és internátusokban hamis leveleseket készítenek és a kávéházakban tejeskávé helyett teát isznak. A tej ára előreláthatóan még emelkedni fog, mert az epidémia még mindig terjed.

A Fonciére és a Hitelbank. A Fonciére pesti biztosító intézet részvényeinek rohamos emelkedésével sokat foglalkoznak a tőzsdén. A részvények alig egy év alatt 250 koronáról 480 koronáig emelkedtek. Ezt a nagy emelkedést az eredményezte, hogy a Magyar Általános Hitelbank az intézetnél érdekeltiséget vállalt, s vásároltatta a részvényeket. A Fonciére részvények első emelkedése erre volt visszavezethető. Most azt halljuk, hogy a Fonciére már legközelebb felemeli alaptőkéjét s az új emisszióknak egy jelentékeny hányadát a Hitelbank fogja átvenni. Ezen bir kapcsán a Fonciére részvényekben néhány nap óta jelentékeny vásárlások történtek.

A hadsereg és a postatakarékpénztár. A honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a honvédségek és intézetek tiszti és legénységi illetményeit 1911. évi január hónap 1-től a m. kir. postatakarékpénztár csekk- és kliring-forgalma útján folyósítsák a kerületi hadbiztoságok. Evégből mind a két honvédkerületi hadbiztoság egy-egy csekk-számlát nyitatt a postatakarékpénztárnál. Az állandó jellegű tiszti és legénységi illetmények kivül egyéb, esetenként felmerülő kiadásokat (bérek, kereseti összegek, előlegek stb.) is a postatakarékpénztári csekk- és kliring-forgalom útján fogják kifizetni. Megemlítésre méltó ez alkalomból, hogy a közös hadügyminiszterium intézkedése folytán a közös hadsereg már eddig is ily módon bonyolította le pénzkezelését és előreláthatólag már legközelebb a közös hadsereg nyugdíjosok és rokkantak is a postatakarékpénztári csekk- és kliring-forgalom útján fogják kézhezvenni illetményeiket.

A pótvásárok. Az idei őrési marhavész és a kolera miatt tudvalevőleg betiltották az országos vásárok legnagyobb részét, aminek az állat-eladásra készülő kizgazdák ugyan nem, de a kisiparosok — akiket a vásározás már tönkreteves — annál inkább örültek. Most azonban az érdekelt községek kérelmére egész sereg pótvásárt engedélyezett a kereskedelemügyi miniszter. Félő, hogy a vásárok ilyen torlódása viszont az érdekelt kereskedőkre és iparosokra nézve lesz káros. Így a kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a Bács-Bodrog vármegye területéhez tartozó Csurog községben október 2-ára esett, de elmaradt országos vásár helyett november 6-án pótvásár, — a Veszprém vármegye területéhez tartozó Noszlop községben az október 10-ére esett, de elmaradt országos vásár helyett november 14-én pótvásár, a Bács-Bodrog vármegye területéhez tartozó Katymár községben az október 10-ére esett, de elmaradt országos vásár helyett november 15-én pótvásár, — a Somogy vármegye területéhez tartozó Kaposmérő községben szeptember 30-ára esett, de elmaradt országos vásár helyett november 7-én pótvásár, — a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye területéhez tartozó Gödöllő községben az október 2. és 3-ára esett, de elmaradt országos vásár helyett, november 6. és 7-én pótvásár, hogy a Vas vármegye területéhez tartozó Alsóság községben november 5-ére eső országos vásár ez évben kivételesen november 7-én tartassék meg.

Fizetésektelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetésektelenségeket közli: Luszt Benő, kereskedő, Pécs. — Vogel Márkus, kereskedő, Petroszény. — Vas Mór, kereskedő, Budapest. — Tusak R. kereskedő, Budapest. — Bagy János, Palota. — Nikolics Józsa, Versez. — Himler Bertalan, Balassagyarmat. — Weisz és Bellak, Petroszény. — Ezeket kivül megemlítjük, hogy Klein Ignác budapesti gyermekruha-kereskedő is fizetésektelenséges és 160.000 koronával tartozik. — Réti Adolfné kézműárkereskedő Kiskunfélegyházán ugyancsak beszüntette fizetéseit. Tartozásai 201.000 korona, aktívája 70.000 korona. — Luszt Benő pécsi kézműárkereskedő szintén fizetésektelenséges, árukért 70.000 koronával tartozik.

Állami kedvezmények. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a m. kir. pénzügyminiszter ur hozzájárulásával az 1907. évi III. törvényekből meghatározott kedvezményeket a „Hungária” mütrágya lénsav és vegyi ipar részvénytársaság budapesti cégnek Zsolnán létesített sósav és glaubersó gyári

ipartelep... mint az ü... engedélyez... kedvezmény... dobozgyár... létesített... az 1910. é... végül ugy... mütrágya... budapesti... és szuper... behelyezés... biztosított... ezellán-é... előállító... évi novem... bitotta.

Egy ip... anyaggá... jezte be a...

A K... Maróthi... kedelmi...

ványt int... Kamaraho... magát sz...

bizottságo... mazott/sz... dítványt...

vasolja, h... deményez...

ságokat, k... közegeket...

Kamara... merülő sz... ezélezza,

delmi all... a Kamar...

ság. A k... a Budape...

jes ülése...

Uj... okvetlen... és más g... zokat k...

Műipar... Műhely:

Egy... kir. mini...

letének f...

Szén... Budapest... saira az...

összesen... Ebből ön... jaira pec...

idő alatt... összesen... Ebből m...

önkezelés... nálakra

Alap... ügyi m...

és a cse... jóváhagy...

A 4... Jelzőlog... zaloglevele...

következő... rintos: 10... 2734 3103...

számuak... rintos: 99... 2115 szám...

kisorsolt... névértékbe... Mag... vina köz...

lamvasuta... Magyaror... zótti szer...

kiadása f... lasztatott...

TŐZSDÉK.

**A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE
Gabonatőzsde.**

Budapest, november 3.

A készáruipiaczon ma barátságos volt a hangulat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok valamivel jobb vételkedvet mutattak, de hogy jobb árakat is fizessenek, nem voltak rávehetőek. Mivel azonban az eladók nem voltak rátartósak, mégis meglehetősen élénk forgalom fejlődött ki, amelynek a folyamán mintegy 31.000 q buza kelt el szilárdan tartott tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 10.90 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 10.45 korona 75 kilós *Beckereki* búzáért. Egyéb gabonaneműek árai nem változtak. Forgalmába került: 1000 q rozs 7.42 és fél — 7.47 és fél koronás áron, 700 q árpa 6.66—6.63 koronás áron és 300 q zab 8.10—8.37 és fél koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet, noha a tengerentuli tőzsdékről ismét alacsonyabb jegyzések érkeztek, mégis barátságos hangulattal és a tegnapi zárlatnál csekélyeséggel magasabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben elég jó vételkedv mutatkozott és ezért néhány fillérrel még tovább javultak az árfolyamok, amelyek később aztán egyre fokozódó kínálatra meglehetősen visszazorultak. Azonban az árfolyamok visszafejlődése sem tartott sokáig, mert a forgalom további folyamán ismét a kereslet jutott tulsulyra, minek folytán az iménti árvesztesség hamarosan és teljes mértékben újra kipótoltatott. Az áprilisi buza 2 fillérrel a tegnapi zárlaton fölülr, 10.51 koronán indult, nyomban 10.53-ig tovább javult, aztán 10.48-ig csökkent, majd ismét 10.56-ig emelkedett és zárlatkor 10.54 koronán maradt. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végcredményképpen ma az áprilisi buza öt fillérrel, az áprilisi rozs három fillérrel, a májusi tengeri két fillérrel javult, az áprilisi zab árfolyama teljesen változatlan maradt.

A készáruüzlet jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki	75	—	79	21.15—21.65
"	76	20.80—21.00	80	21.25—21.55
"	77	20.90—21.25	81	—
"	78	21.00—21.85	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	21.05—21.40
"	76	20.65—20.85	80	21.15—21.50
"	77	20.80—21.05	81	—
"	78	20.90—21.15	82	—
Pestvidéki	75	—	79	21.10—21.50
"	76	20.75—20.95	80	21.20—21.55
"	77	20.85—21.05	81	—
"	78	20.95—21.20	82	—
Délsági	75	—	79	21.15—21.50
"	76	20.75—20.95	80	—
"	77	20.85—21.15	81	—
"	78	21.00—21.25	82	—
Décsi	75	—	79	21.15—21.55
"	76	20.80—21.00	80	—
"	77	20.90—21.25	81	—
"	78	21.00—21.35	82	—
Rozs I-rendű új				15.20—15.80
középmínőségű új				14.95—15.10
Árpa takarmány I-rendű				14.00—14.50
II-rendű				12.50—13.90
Zab I-rendű				16.70—17.10
II-rendű				16.30—16.60
Tengeri telföldi új				13.40—13.60

Eladatott:
Buza. Tiszavidéki: 1500 q 80 k 21.80 K felső, 500 q 80 k 21.70 K, 700 q 80 k 21.70 K, 1100 q 80 k 21.70 K felső, 500 q 79.5 k 21.70 K, 100 q 79.5 k 21.75 K, 200 q 79 k 21.50 K, 200 q 79 k 21.70 K, 1000 q 78 k 21.70 K, 1000 q 77 k 21.20 K felső.
Beckereki: 4000 q 77 k 21.25 K, 5000 q 75 k 20.90 K, 500 q 75 k 28.90 K.
Obecsei: 4000 q 75 k 21.10 K.
Aradi: 500 q 77.5 k 21.30 K.
Fehérmegyei: 200 q 79.4 k 21.55 K.

Felsőmagyarországi: 120 q 77.5 k 21.35 K.
 Raktáru: 4300 q 76 k 21.25 K.
Rozs: 500 q 14.15 K pp., 150 q 14.05 K pp., 300 q 14.85 K pp.
Zab: 100 q 16.40 KK kpf., 100 q 16.20 K kpf., 100 q 16.75 K kpf.
T-árpa: 400 q 13.10 K ab hajó, 300 q 13.26 K ab hajó.

Az árak 100 kilogramonként koronaértékben értendők.

A határidőpiacon kötöttség:

Délelőtt:

Előforduló kötések (100 kg.-kint) 1910-re:

Buza áprilisra 21.02—06—20.96—21.12—
 Rozs áprilisra 15.46—48—38—48—
 Tengeri májusra 11.04—11.—11.10—
 Zab áprilisra 16.68—72—62—74—68—

2 óra 30 perckor zárulna:

Buza áprilisra 21.08—21.10
 Rozs áprilisra 15.46—15.48
 Tengeri májusra 1911-re 11.06—11.08
 Zab áprilisra 16.68—16.70

Budapesti gabonaforgalom.

1910. nov. 1-től 1910. nov. 2-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	27295	8138
Rozs	5421	3000
Árpa	5850	2866
Zab	10988	—
Tengeri	4125	202
Liszt	1069	20289
Korpa	—	5170

Értéktőzsde.

Az előtőzsde iránya szilárd volt, de a forgalom igen szűk keretben mozgott, mert a külpolitikai helyzet bizonytalansága tartózkodásra készítette a spekulációt. A forgalomba került értékek kissé javultak és barátságos hangulattal zárultak. Délben a nemzetközi piacon a Déli vasúti részvények helyi és bécsi vásárlásokra tetemesen emelkedtek, a többi keveset változott. A helyi piacon tartott áron folyt a vásár, a készáruipiac nyugodt maradt. A járadékpiacon a 4 százalékos magyar korona-járadékért egynegyed százalékkal többet fizettek. Délelőtt kötöttség: Osztrák hitel 666.75—667, Magyar hitel 857—858, Jelzálogbank 515.25—516.25, Rimamurányi vasmű 683.50—684.50, Városi villamosvasút 402.25—402.50, Közúti villamosvasút 762.25—762.75, Hazai bank 307—307.50, Magyar bankrészvény 759.75—761.50, Iparbank 445—447, Párizsi részvény 480, Első magyar biztosító részvény 17.059, Dräsche 652, Ganz-féle vasöntő részvény 3880—3890, Atlantika tengerhajós részvény 317—318.50.

Délben kötöttség: Osztrák hitel 666.50, Magyar hitel 857.50—857.75, Koronajáradék 91.70—91.90, Leszámitolóbank 608.50, Jelzálogbank 515.25—516, Rimamurányi vasmű 683.75—684, Osztrák-magyar államvasút 754.50—755, Déli vasút 118.50—121, Városi villamosvasút 402.50—403.50, Közúti villamosvasút 762—759.75, Hazai bank 306.75, Magyar bank 760—761, Agrárbank 517.25, Első magyar biztosító részvény 17.065—17.089, Salgótarjáni 641, Dräsche 651, Iparbank 447, Bélyvárosi takarékpénztár 667, Ganz-féle vasöntő részvény 3895—3910, Salgótarjáni 639.50—641, Aszfalt 218.50, Atheneum 349, Ruggyanta 482.

Utőtőzsdén alig volt üzlet s forgalom csak egy-két értékben fordult elő. Az utőtőzsde mindazonáltal kissé tartósbabban és kedvezőbb irányzattal zárult. Kötöttség: Osztrák hitel 667, Magyar hitel 857.75, Államvasút 754.75, Jelzálog 515.50, Leszámitoló 608.50, Rimamurányi 684, Városi 404, Közúti 760.50.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, november 3. (Saját tudósítónktól.) Eladók és reflektánsok nagyon tartózkodóan viselkedtek s ezért gyér volt az üzlet, takarmányárak és gabonaneműek árai változatlanok, árpában csekély kínálat miatt megszilárdult az irányzat s egyébként sem fejlődött ki lényeges forgalom.

Jegyeztetett buza: Tiszavidéki 11.30—11.70, banáti 10.80—11.35, székesfehérvári 10.85—11.40, mosoni és győri 10.75—11.30, felsőmagyarországi 10.75—11.30, déli vasúti 10.60—11, marchfeldi 10.55—10.90.

Rozs: Felsőmagyarországi 8.10—8.30, csepeli 8.05—8.35, déli vasúti 8.05—8.25, küllönféle magyarországi 8.05—8.25, ausztriai 8.10—8.30.
 Árpa: Morvaországi 8.70—9.40, marchfeldi 8.15—

SZÉN Koks, Briket, Antracit **RADNAY KÁROLY**
 ■■■ szükségletét ■■■
 ■ pontos szállítás érdekében KÉSŐBBI HATÁR-
 ■ IDŐKRE, MÁR MOST feladni kérem. ■■■
 Budapest, Nagymező-utca 43. I. em.
 Telefon 164, 75—26, 26—27. Sürgőncim: ANTRACIT Budapes

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 3. —

Kinevezések. A Bosznia és Hercegovina ügyeinek vezetésével megbízott közös pénzügyminiszter... Kinevezések. A Bosznia és Hercegovina ügyeinek vezetésével megbízott közös pénzügyminiszter...

saját, valamint András, Márton, Lajos, Vilmos és János nevű kiskoru gyermekei Miklósrá, kiskoru Ruzsics Sándor soproni lakos Reményire, Krakker Rudolf győri lakos Keményre, Rosenstein Gyula szakályi alkos saját, valamint Géza és Irén nevű kiskoru gyermekei Rónára, kiskoru Bőhm Vilmos, Gyula és Lajos keszthelyi lakosok Bognárra, kiskoru Fejér Pál szatmárhegyi lakos Szilágyira, Bugyi Ferencz budapesti lakos Bátorira, Kutsera Antal budapesti lakos Kutfalvira, kiskoru Deuschl Pál Tibor budapesti lakos Dobóra, kiskoru Ernst Imre, György és Dénes ujszászi lakosok Sugárra, kiskoru Jaklovics János székesfehérvári lakos Hajósra, Ilucz László (Ilutin Vasilin) szatmárnémeti lakos Csányira, kiskoru Diamant Jenő gödöllői lakos Dénesre, Rozenberg Jenő gödöllői lakos Rónára és Guttman Eliza budapesti lakos családi nevének Vátsárhelyre kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A temesvári pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétség nélküli pénzügyi számtiszt, a nagyapostolányi adóhivatalnál adóhivatali ellenőri, a dícsőszentmártoni pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétség nélküli számgyakorok, a nyiregyházi pénzügyigazgatóság kerületében szemlési lakásra 2 hét; Beregszón (Temes vm.), Beleden (Sopron vm.) postamesteri, Tépén (Bihar vm.), Tárnok községben (Pozsony vm.), Szentpéterszegen (Bihar vm.), Bekescsani (Zemplén vm.), Vécsen (Zemplén vm.) és Reményen (Sáros vm.) postai ügynöki, az illavai orsz. fegyintézetnél tanítói lakásra 3 hét; a királyhelmezi járásbírósnál és az ipolyági törvényszéknél irnok lakásra 4 hét; a nivali hadmérnöki igazgatóságnál egy kezelői lakásra 8 hét alatt lehet beadni a kellően felszerelt folyadékványokat.

VIZALLÁS.

Table with columns for location (Hely), date (nov. 8. nov. 2.), and scores for various candidates like Schörding, Passau, Linz, etc.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOS MATYÁS.

Forman nátha ellen. Hatása meglepő! - Szelencze ára 40 fillér.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése.

Hazánkban tegnap mindenütt volt eső, amelynek mennyisége az ország északi és néhány délkeleti megyéit kivéve, mindenütt bőséges volt. A Dunántulon, a Nagyalföld középső részén és az északkeleti Felföldön általában 20-40 mm. közötti, a Nagyalföld keleti szélein pedig egyes helyeken 40-55 mm. közötti mennyiségben mértek csapadékot. Havazott Tátrafüreden, Selmezbányán és Dobogókőn, zivatar volt Fiumében, Verseczen és Csáktornyan, ahol jég is esett. A hőmérséklet nyugatról erősen süllyed. A maximum 19 fok C volt Fiumében, a minimum -1 fok C Árvaváralján.

Prognózis a következő 24 órára:

Egyelőre még változékony, szeles idő várható, lényegtelen hőváltozással és elveto csapadékkal.

Table with columns for station (Állomás), wind direction (Szélirány és ereje), wind speed (Felhőzet), temperature (Hőmérséklet), and other weather data.

Large financial table titled 'BUDAPESTI ERTEKTOZSDE' containing exchange rates and prices for various goods and services.

KÜLÖNFÉLÉK.

Mese.

Hol volt, hol nem . . . egy királyfi,
Szeretett egy pásztorleányt,
Apját-anyját addig kérte,
Amíg megáldották a párt,

Király lett a királyfiból,
Királyné a felesége:
Deli vitéz volt a fiuk,
Az országnak személfénye.

Királyapját kérve-kérte
A hős királyfi egy napon:
„Szeretek egy pásztorleányt!
Se éjjelem, se nappalom!” . . .

Szolt a király: „Vedd el, fiam!
Megáldalak: boldog leszel . . .
Am az anyád tudja-e már,
Hogy ma feleséget veszel?”

A királyné szolt haraggal:
„Soha, soha, ily gyalázat!
Parasztvérrrel megfertőzni
Nem hagyom az ősi házat!” . . .

Zilahi László.

(III. Napoleon és a portugál trón.) A portugál királyságnak a történelemben egészen más, talán sokkal fényesebb szerep jutott volna, ha a múlt század harminczes éveiben megvalósult volna az a házassági terv, amely szerint Bonaparte Lajos Napoleon herceg, aki később III. Napoleon néven Francia császár lett, volt II. Maria da Gloria portugál királynő férjéül kiszemelve, II. Maria fiatal gyermekkorában akkor jutott trónra, amikor IV. Pedro király 1827-ben lemondott a portugál koronáról és Brazília császárává deklarálta magát. A gyermekkirálynő férjéül akkor Miguel infánszt szemelték ki, aki helyette uralkodott, az infáns azonban magának akarta megszerezni a koronát és a királynőt, aki neki unokahuga volt, elkergette az országból. Ezután több évig tartó polgárháború dult az országban, amelyben végül a törvényes királynő hívei győztek és II. Mariát visszahelyezték a trónra. A királynő akkor már 15 éves volt és hogy a dinasztia fennmaradása biztosítva legyen, gondoskodni kellett a királynő férjhezadásáról, Mostohaanyja, Dom Pedro második neje, aki Beauharnais

Jenőnek, a volt olaszországi alkirálynak a leánya volt, öccsét, Leuchtenberg Ágost herceget ajánlotta és mivel a herceg ellen II. Mariának sem volt kifogása, a frigy csakhamar létre is jött. Két hónappal a házasság után azonban a herceg vadászaton meghalt és 1835 márczius 28-án meghalt. Maria da Gloria királynő így 15 éves korában már özvegy volt. A rokonok és a politikai tanácsosok tehát újból férjkeresésre indultak. Mostohaanyja most unokaöccsét, Bonaparte Lajos Napoleon herceget ajánlotta, Beauharnais Hortenziának és Lajos volt hollandi királynak a fiát, aki akkor 27 éves volt és Svájcban a tüzérségnél szolgált. Mivel a herceg jövője abban az időben még egészen bizonytalan volt, anyja, Hortenzia királynő nagy örömmel fogadta a tervet és talán épp az ő túlnagy buzgalma volt az oka annak, hogy az ügy nem maradt titokban, hanem az újságok is foglalkozni kezdtek vele és végül is az egész tervből nem lett semmi. Napoleon Lajos herceg akkor elhatározta, hogy francia trónkövetelőnek fog fellépni. Több francia laphoz, amelyek tiltakoztak a tervbe vett házasság ellen, levelet intézett, amelyben azt írta, hogy ő inkább megvárja egy vendégszerető és szabad országban, míg a francia nép visszahívja azokat, akiket 1815-ben száműzött, 1836 április 9-én Ferdinánd szász-koburg-góthai herceggel kötött házasságot Maria da Gloria királynő és ugyanaz év szeptember 18-án Portugália királyává koronázták Ferdinándot. Ez a házasság különben igen boldog volt és a királyi párnak hét gyermeke született, úgy hogy a dinasztia fennmaradása látszólag hosszú időre biztosítva volt.

(A plakát történetéből.) A grafikai sokszorosító iparművészeteknek újabban mind hálásabb tárgyává kezd lenni a plakát-előállítás és a külföldön már egész sereg olyan műintézet van, amely majdhogyan nem kizárólag ennek a gyártására rendezkedett be. A modern nagyvárosokban ma már tömegre a plakát és az utcákon tolongó embereknek alig jutna észbe arra gondolni, hogy az utcán való hirdetés már az ókorban is szokás volt. Természetesen nem ilyen csinos, sokszor igazán művészi formában, mint manapság, hanem egyszerű, kezdetleges módon. Pompéji romjai közt a herkulánumi kapu egyik széles oszlopán külön kis fülkéket találtak, melyek valamikor kizárólag hirdetői cölökre szolgáltak. E helyen hirdették a színházak előadásait és a más mulatságokat. Ha már nem maradt hely, egyszerűen bemésztek a régi hirdetőst s arra írták az újat. Innen van a latin album elnevezése is a hirdetés megjelölésére. A középkor-

ban már a templomok és iskolák kapuit használták föl e célra, sőt a XVI. században a képes hirdetés is divatba jött, mely leginkább bucsujárásra vagy katonaujencsozásra hívta a közönséget. A plakát óriás mértékben való elterjedése a múlt század második felére esik. Amerikában jött divatba a hirdető-oszlop fölállítására, melyen aztán a leleményes üzletemberek bizarr és ötletes formában kezdték áruikat kínálni. Különösen a meglepő és szokatlan és mégis érdekes képekre vetették a főszöveget. Ekkoriban kezdtek el a pályadíj kifizetését s lassan-lassan nevesebb művészek is rajzolni kezdték plakátképeket. De a rövid és velős szöveget is fontosnak tartották már s gazdag cizellés néha egy-két ötletes szóért száz dollárt is fizettek. A múlt század vége felé a francia Chéret lett a legdivatosabb plakátkészítő, aki kezdetben csak egyszerű litografus volt, de gyönyörű plakátjaival vagyon szerzett s csakhamar a Chaix-Chéret nevű óriási plakátgyár igazgatója lett. Különösen a nőalakjai világhírűek. Neves plakátkészítő volt mellette még Grasset is, aki kiváltképpen a színezésben volt mester; tinta- és csokoládéhirdetői igen nagy feltűnést keltenek.

(Az athoshegyi kolostorok.) A török kultusz-miniszter nemrég rendeletet bocsátott ki, amely szerint az Athos-hegyen levő kolostorok lakói ezen a török alattvalók lesznek. A török kormány ez az elhatározását méltányolni fogják azok, akik tudják, hogy az athoshegyi kolostorok eddig ugyan külön államot alkottak az államban és függetlenül a török kormánytól saját közigazgatással és jogszolgáltatással bírtak. Az athoshegyi úgynevezett „kolostor-köztestület”, amely két görög, egy orosz, egy bolgár, egy szerb meg egy román kolostorból áll, már századok óta különleges privilegiumokat élvez. Mindegyik kolostorhoz egy vagy több talu tartozik, amelyekben a szerzetesek tartozó világi tagok és laikusok laknak és ezek a kolostoroknak évi adót fizetnek. Mivel az igények egyre nőttek, a kolostorok mindig szaporították a falvakat és a kolostorok főnökei csaknem szuverén jogokat gyakoroltak e falvak fölött. A közös ügyeket egy szinódus intézte, amelyben valamennyi kolostor képviselte magát. A török kormány eddig ugyszólván semmit sem törődött ezzel a kolostor-köztestülettel és még akkor sem gondoltak a megrendszabályozására, amikor az orosz kolostort az „önkéntes-hazafias” hajóraj gőzösei katonákkal és hadiszerekkel tömték meg. Az ifju-török kormány azonban véget vet ennek a külön államnak.

GÁRDAHUSZÁROK

— REGÉNY. —

Írta: E. SCYRBON.

17

— Igen, érkezett. A legutolsó jelentés szerint az ütközet ma hajnalban megkezdődött. Ugy látszik . . .

— Na, na, — szólott a követ érdeklődéssel.

— Ugy látszik, nagy dolog van készülöben, mert Kutusow szárnya ellen már hajnali négy órakor támadást intézett a gárda.

— A gárda! — kiáltott fel az asszonyka palástolhatatlan izgalommal.

A követ szigorú pillantást vetett feléje, az ezredes pedig az izgalmat egyszerű érdeklődésnek tudva be, mosolyogva fordult a nő felé s nyugodtan ismételte.

— Igen, a jelentés szerint a gárda-gránátosok már hajnalban megtámadták Kutusow hadseregét.

Keenwondné fellelegzett, aztán szinte megsemmisülve hanyatlott hátra székében.

— Azt hittem a lovasok — gondolta magában s kezét örülten dobogó szívére szoritotta.

— Azóta nem érkezett jelentés? — kérdezősködött a tanácsos.

— Még nem, de nem is érkezhettek. Most várom a budweisi parancsnokság jelentését. Ha onnan a délután folyamán küldtek stafétát, annak, ha váltott lovakon jött, most már itt is kellene lenni.

— Mit gondol, parancsnok ur, milyenek az esélyek?

— Azt hiszem, a francia sereg már verve van. Tegnapelőtt visszavonultak az austerlitz-i mezőre, de tegnap már beérték őket seregeink. Ma megkezdődött az ütközet. Minden arra vall, hogy nagyon rossz bórben lehetnek.

Az ezredes ezután más témára tért át. Kérdezősködött az utazás célja felől a bécsi életéről s invitálta a most érkezetteket, hogy legalább addig vegyék igénybe vendégszeretetét, míg kocsijuk ismét készen lesz az utra.

Keenwond a meghívást elfogadta s néhány pillanat múlva már az egész társaság fenn volt az ezredes ebédlőjében, mely ugyan egy cseppet sem volt kényelmesebb az őrszobánál; csak tiszta levegője s a kellemes meleg jelezték a különbséget, mely parancsnok s közlegény között van. Minden butor-darabon látszott, hogy csak úgy hirtelen kapcsolódtak össze.

— Háborus időköt élünk, — mondta az ezredes mentegetőzve. — Bécsben én is kényelmesebb lakásban tanyáztam.

Csöngetett. A szomszédos szobából egy fiatal tiszt lépett be.

— Adjutáns, tudassa az urakkal, hogy vendégeink érkeztek. Kérem őket, hogy jöjjenek fel ide.

Az adjutáns tisztelgett. Arcza mosolyra húzódott s aztán sietve hagyta el a szobát.

Néhány perc múlva már együtt ült az egész tisztikar s az ezredes teát és groggot szolgáltatott fel vendégei tiszteletére.

A fiatalabb tisztek az asszonyka körül csoportosultak s mindenikük igyekezett kiérdekelni egy mosolyát. Az idősebbek az ezredes és Keenwond beszélgetését hallgatták. Mintegy félóra telt el így. A hangulat hovatovább mindig emelkedettebb lett. Keenwondné is megnyugodott s élénk beszélgetést folytatott a társaság tagjaival. A gondtalan csevegést a kapuor kiáltása zavarta meg. Az adjutáns felugrott, bocsánatot kért, hogy távozhasson egy pillanatra, majd sietve hagyta el a szobát.

— Minden bizonynyal a várvavárt staféta érkezett meg, — szólott az ezredes nyugodtan.

Most már mindenki reá figyelt s némi

izgatottsággal várta a segédtsízt visszatértét.

Rövid várakozás után az ajtó feltárult. Az adjutáns tért vissza egy huszártól köveve, ki jobb kezében pecsétetes papirtekercset tartott.

— Budweisből parancs érkezett, — jelentette a segédtsízt.

Az ezredes intett a huszárnak, ki az intésre egy lépéssel közelebb ment az ezredes felé, katonásan tisztelgett s átnyújtotta a papirtekercset.

Az ezredes megnézte, vajjon sértetlen-e a pecsét s aztán átnyújtotta a segédtsíztnek, ki hangosan olvasta fel a parancsot:

— Kelt Budweisban, 1805 december 2-án, délután 6 órakor.

Itt egyet köhintett s tekintetét az ezredesre emelte.

A teremben mély csend honolt, mindenki izgatottan figyelt az olvasóra.

— Az aigeni őrség parancsnokát utasítom, hogy jelenlegi állomáshelyét a parancs vételétől számítandó egy órán belül hagyja el s gyors menetelében vonuljon Linz felé, hol további utasításig teljes készenlétben várakozzék, lovag Landenheim tábornok.

A parancs villámcsapásként hatott. Egy pillanatig meredten, sápadt arccal állott helyén mindenki. A csönget az ezredes száraz parancsoló hangja zavarta meg.

— Adjutáns, fuvasza meg a riadót! — Egy óráig belül indulunk. Mindenki vonuljon századához!

A tisztek mintegy vezényszóra emeltek sapkájukhoz kezüket s szó nélkül sietve távoztak. Néhány pillanat múlva megelénkült az egész épület. Az udvaron felhangzott a riadó, melynek elhangzása után fegyverzörögés, kiabálás s futók lépésének zaja zavarta fel az éjszaka csöndjét. Keenwond hamar leküzdötte nyugodtságát s csöndesen szólott az ezredeshez.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Péntek, 1910. november 4-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

Sári Bíró

Parasit vigjáték 3 felvonásban.
Írta: Moricz Zsigmond.

Személyek:

Sári bíró
A bíróné
Jaska
Terka
Pista
Pangó, Kovács
Lizi
Hajdók sógor
Mancsi
Veroni
Gedi
Varju
Somlai
Bianca L.
Rozsahegy
O. Keczeri I.
Parányi
Gyenes
D. Ligeti
Bakó
V. Molnár
K. Demjén
Ráday
Gabányi

Kezdeté 1/2 8 órakor.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Írták:
Frédéric Lonsdale és Francke
Curson. Zenejét szerzelte:
Rubens A. Fál.

Személyek:

Stefánia hercegnő
Szerpusz
Borsics miniszter
Zsófia
Heinrich herceg
Blatz
Mégda
Heinrich pincér
Oga udvarhölgy
Hajnagy
Emil
Petross Sári
Király
Kiszér
Kosmos L.
Latabár
Rátkai
Váradi Ill.
Boross
Szalai M.
Pethő
Bartók

Kezdeté 1/2 8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Tannhäuser

és a würtburgi dalmokverseny.
Regényes dalmű 3 felv. Szövegét
és zenéjét írta Wagner R. Fordi-
totta id. Abrányi Kornél.

Személyek:

Hermann
Erzsébet
Tannhäuser
Wolfram
Walter
Biterolf
Heinrich
Reimar
Venus
Pásztorfiú
Venczel
Vasquezné
Anthes
Takats
Déri
Ney B.
Pichler
Kárpát
Mezők A.
Berts

Kezdeté 7 órakor.

VARSZINHÁZ.

A boszorkányvár.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Előszór:

A haditengerészet.

Írták: De Scardelli Cezár és
Gabányi István.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

Hébel kávéház

VI., Teréz-körút 19.

**Budapest
legszebb
kávéháza**

Minden este
RÁGZGYULA

14 tagú zenekara hangversenyez.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 21. TELEFON 40-31

A novemberi műsor is kitünő.

Minden este pont 8 órakor

Legelsőrangú színházi és variété-előadás.

Zéró bácsi a legkacagtatóbb bohózat. Les Niards fantasztikus új kreációja. „At home.” The 8 Merry Marvelli's angol bakfisek. Charles Baron liliputi állatseregletével. A palatinus lánya, operett. Azonkívül: A dalárda, a balga szűz, Husdrágaság, stb. stb. Solli, Szécsi, Sarkadi, Tábori, Varjas új szövekek. — Új kuplék, színpadi tréfák és 8 elsőrangú attrakció. Kitünő vendéglő, mérsékelt árak. Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás, délután 3 1/2 órakor mérsékelt, este 8 órakor rendez helyarakkal. A téli kertben éjjelkor Royal-Cabaret. 40 új tánc- és ének-attrakció. Ball, mabille, ének, táncmulatság és cigányzene hajnali 6 óráig.

BRETT SAROLTA

Tisztelettel értesitem az előkelő hölgyvilágot; hogy Párisi-utca 2. szám alatti közismert női kalap szalonomat tetemesen kibővitve, egy párisi mintára készült új emeleti nagy szalonnal megnagyobbítottam.

Az őszi és téli divat legutolsó kalapudományainak megtekintését tisztelettel kéri

Brett Sarolta, Párisi-u. 2.

Aki még nem kapta meg az 50-ik idényértéstitonket, kérje annak bérmentes beküldését.

BUDAPEST, V., **KUNZ ÁRUHÁZ**
Ércsi-utca 6.

FRIEDMAN-ORFEUM

Szerecsen-utca 35. Telefon: 4-49.

Szenzációs családi megnyitó műsor:

A női szépség diadala színes és plasztikus előképek

The 5 Bergéres a csodáló. Chong-ih csodás kínai művészek.

Pásztor Ferike magyar énekesnő

és még 15 világhírű variété-attrakció!

Éjjel 12 órától kezdve a téli kertben 15 szenzációs szám fellépte.

Kezdeté este 8 órakor. Pentárnyítás 7 órakor. Jegyek előre válthatók d. e. 11-1-ig és d. u. 3-6-ig.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Az új novemberi műsor:
A zsonglirózó fókák
Mme. Juliette remek idomítás.
MARIMBAS
a hírneves guatemalai kvartett.

A négy évszak
Hollandi revü, írta Oskar Coppée
WERNER AMOROS
„A fellordult szálloda” némajátékban.

The Palace Girls
Auglia legelső női együttese
és a többi új attrakció.
Az előadás kezdete 8 órakor.

Most **Férfi- és fiuruhákban**

nem *titok* már

felöltözköb, téli kabátokban, valamint nagy választék szőrmeárkban.

Heller Jakab
Budapest,
VIII. Rákóczi-ut 13.
Külön mértékosztály.

HOGY A LEGJUTÁNYOSABB BEVÁSÁRLÁST FORRÁS

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK A LEÖELÖNYÖSEBBEN POLGÁR RÁLMÁN

ÉRSZERESZ-ES MŰBÉ IS TITKÉBEN SZEREZHETEK NE

BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRÚT 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLDÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.

ÁRJEGYZÉK 2000 RÁVVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Heti műsor:

November hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Fővárosi Városligeti Színház	Uránia	Hangversenyek
5 Szombat	A balga szűz	Elektra	Az arieti lány	A Rubikon	Egy test, egy lélek	Balkáni hercegnő	Don-Juan hadnagy	Az Országos színművészeti Akadémia nem tart előadást.	Grünfeld négyes Royal (B) Szigeti József Vígadó (B)
6 Vasárnap délután: este:	A nagyasszony A balga szűz	Carmen	Eloven ördög A böregér	Beulemans k. a. hazassága A Rubikon	A sasiók Egy test, egy lélek	Balkáni hercegnő Balkáni hercegnő	A muzsikuscéány Don-Juan hadnagy	-	Szinfonikusok Zenepalota (B)

Szén és kokszt nagyban és kicsinyben Salamon Jakab és Tsa cégénél

Budapest, V., Erzsébet-tér 5. sz.

Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73-98.

SZINHÁZAK.

Péntek, 1910. november 4-én.

VIGSZINHÁZ.

Főszór:
A Rubikon.

Vígjáték 3 fejeletben. Írta: Bourdet. Eduard. Fordította: Heitai Jenő.

Személyek:
Georges Hagedüs
Germaine felesége M. Harmath
Mareuil Tanay
Jacques Szerényi
Sévin Balassa
Séviné asszony Haraszthy H.
Ugyelö Vendrei
Egy ur Sarkadi
Yvonne Makay M.
Herczegné Rónaszekiné
Elis Bárdi
Frejus Bárdi
Emile Hersányi

Kezdeté 1/8 órákor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Karenin Anna.

Dráma 4 fejeletben. Írta: Tolsztoj után Guirand.

Személyek:
Karenin gróf Sebestyén
Anna, a felesége G. Kertész E.
Oblonszki herceg Kertész
Wronszky gróf Göth
Miaakaja grófné Mészáros G.
Cherbatzky herceg Rétheli
Serpuchovszky herceg Pártos
Levin Papp
Kitty T. H. I.
Tverszkoj hercegnő Csatai J.
Nordsztona grófné Harmath I.
Szomtov Huszár
Szomtovné Zala N.
Jachvin hadnagy Vándori
Makotin Thuroczy
Tábornok Dobi
Nasztja F. Tárnoki G.
Szegejusz Lakos V.

Kezdeté 1/8 órákor.

Fővárosi Városi Igélt Színház

Küry Klára teliéptével.
Először:
Don Juan hadnagy.

Operett 3 fejeletben. Írta: Jenbach Béla és Pohl Róbert. Zenejét szerette: Korolányi F. Gyus.

Személyek:
Ddgar de Fontanges Földes
Marquis Horace Kabók
Dorothée Hidy I.
Bibi Szalay
Margot, felesége Küry Klára
Madeline Hudacssek N.
Bonamour Fekete
De Lansac Kalocsay
De Grammont Nagy
De St. Luce Kovács
Lambert, fogadó Kellér
Claire Károlyi I.

Kezdeté 1/8 órákor.

ROYAL-ORFEUM VII., Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 órákor
Legelsőrangú színházi és variété előadás.

Zéro bácsi
a legkacagatóbb bohózat.

Les Niards
fantasztikus új kreációja "At Home"

The 8 Merry Marvell's
angol bakfisek.

Charles Baron
illiputi állatseregletével.

A palatinus leánya
operett.

Szalontay, Szécsy, Palásthy, Soli, Barsony, Sarkadi, Varjas, Tihanyi, Németh, Tábori stb. Teljesen új szöveg, új koreográfia, színpadi tréfák és elsőrangú attrakció.

Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás: délután 3 1/2 órákor mérsékelt, este 8 órákor rendezés helyarákkal.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!
Kezdeté 1/9-kor: Ujdonság!
Kezdeté 1/9-kor: Ujdonság!

Már megint főznek!
és
Berta mindent vállal!

Bohózatok. Írták Glinger és Taussig, ford. és átd. Steinhardt.

Steinhardt Hunyadi és Szöke Szakáll
teljesen új műsorral, és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon délutáni előadás kezdete 1/24-kor. Ejjeltől reggel 5 óráig a télikertben cabarett cigányzene, Belépő díj nincs. — Jegyek d. e. 10—1-ig és délután 3—6-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytársaságában, Andrássy-ut 29. és a Hungária fürdőben.

BUTOR késpénzért és részletre.
Nem kell banknál törleszteni és semmiféle kamat nem számítatik. Háló-, ebéd-, úri- és szalonberendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BÓDÓG butornagykereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Arjegyzők ingyen.

FŐNÖKÖK
ezrel eddig bíaba vártak arra, hogy könnyű szerrel jussanak írógéphez.

HA FIZETNEK
havonta 20 koronát, kapnak egy elsőrendű látható írásmű, visszaváltós, tabulátoros, összeadó billentyűs, automatikus sorváltós, csupa acézből és vashál gyártott, rendkívül tartós, univerzál-kiváltós írógépet.

Ujlaki-írógépet.
Nem írnak alá váltót és folytonosan halmozódó iródmunkálatokban könnyen.

BOLDOGULNAK.
Díjmentes bemutatás országszerte, árjegyzők ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA BUDAPEST, V., Sas-utca 24. sz.
Telefon 122-60.

Írógépek eladása, bérlete, cserélése, javítása. Kellékek összes rendszerű írógépekhez és sokszorosítókhöz. Eivállal írógéppel leírást és sokszorosításokat jutányosan.

Vidéki képviselők kerestetnek.

Miért utánozzák a DIANA sósborszeszt?

Ma már köztudomású, hogy csakis olyan cikket utánoznak és hamisítanak, melyeket a közönség megkedvel és nagyban vásárol. Mert magától értetődik, hogy olyan cikket nem érdemes utánozni, mely nem fogy és a közönség nem ismer. Manapság egyedül a

Diana-sósborszeszt

utánozzák legtöbbször, mert ez a cikket rövid egy év alatt az egész világot meghódította. Alig van mamapság olyan ház, — legyen az bármilyen gazdag, vagy bármilyen szegény, ahol

Egy üveg DIANA-sósborszeszt

ne vona látható.

Hogyan utánozzák a Diana-sósborszeszt.

Először is vesznek a DIANA-sósborszeszhez hasonló kinézésű üvegeket, vignettákat és csomagoló-papírokat. A folyadékot ugyanolyan színre festik és hasonló szagot adnak. Természetes, hogy az igazi gyógyértékét nem tudják megadni, amire különben az utánozók nem fektetnek súlyt. Az utánozók a legfőbb súlyt arra helyezik, hogy *külsőleg hasonlítson a csomagolás az eredeti Diana-sósborszeszhez.* Sokan utánozzák a hirdetés szövegét és annak alakját is. Egy szóval mindent elkövetnek, hogy a valódi Diana-sósborszeszt vásárlókkal összetéveszhék a saját utánzatukat.

Határozottan kérjen Diana-sósborszeszt.

Ez esetben meg kell nézni, hogy minden üvegen látható-e az „Erényi-Diana-sósborszeszt” felírás: látható-e a vörös vignetta; látható-e a plomba; látható-e a sárga külső csomagoló-papíros, melyen vörös nyomás van. Meg kell nézni azt is, hogy az üveg nem volt-e nyitva, hogy a folyadék valódi-e?

Erényi Béla
gyógyszerész
Budapest, Károly-körút 5. sz.
(Póstán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétel mellett.)

Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg Diana sós-borszeszt	Egy nagyüveg Diana sós-borszeszt	Egy legn. üveg Diana sós-borszeszt
44fill.	1.10 K.	2.20K.

Vigyázzon jól az utánzatokra, mert csak az a valódi, a mely üvegen látható feltűnően a két szó: DIANA-SÓSORSZESZ.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 11-22. Telefon: 14-22.
Az előadás kezdete 1/9 órákor.

9 1/4 órákor! Ma Ujdonság!
„Putifár felesége”
Eredeti bohózat. Írta: Tolnay Gyula. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órákor. Végül 11 órákor.

„Grenzverlegenheiten”
Jelenet egy pályaudvaron. Francia eszme után írta: Hirschfeld Lajos. Rendező: Werner Manó.

Jegyek elővételben: **Folies Caprice**, Révay-utca 18. d. e. 9—1-ig és d. n. 3—6-ig. **Kont**, különlegességi tőzsde Andrássy-ut 29. és **Sopronyi nagytőzsde**, Rákóczi-ut 1. 2 óra után az I-ső emeleti „**Casino de Paris**”-ban a világ legelső ének- és tánc-attrakciók fellépte.

Szombat Csütörtök és Váterfreud bohózatok
nov. 5-én

Royal Cabaret
Erzsébet-körút 31. szám.

Telefon 110-22. Telefon 110-22.

A Royal Orfeum épületében
éjjel 12 órákor nagy tánc és énekelődás.

Novemberi új műsor: 40 Budapestben még nem látott szereplő közreműködésével. Les Marvell's, Marianka Stollowa, Lola Cavallini, Mella Róds, Helena Friedrich, Fritz Ferrary, Louta Heddy, Dijella, Sisters Elkins, Takacs Malinda, Molly Franconi, Kelemen Boske, Varradi Adél, Henriette Delmore, Telesi Evi, Perényi Nuszi, Mezei Testvérek, Szép Erzi, Morvai Testvérek, Lulu Rascal, stb. stb. — Bal mobilé. Czigányzene hajnal 5 óráig. — Belépődíj 1 óráig 1 korona, azontul szabad bemenet.

TOST és MOLNÁR
kereskedelmi-, díszítő- és tájkertészete
BUDAPEST, VII., ISTVÁN-UT 50.

Eivállal ablak és erkélydíszítéseket, kertek, parkok tervezését, alakítását, fenntartását. Alkalmi és állandó díszítéseket. Téli kertek berendezését, minden e szakba vágó munkát. :: :: ::

Telefon: 83-75. Telefon: 83-75.
Külső telep: Gyarmat-utca 25.

Tokaji bortermelők
Társ. R.-T. Tokaj.

Elnök: **Herczeg Windischgraetz Lajos**,
A legmegbízhatóbb beszerzési forrása a felséges tokaji szamorodni és aszu-boroknak.

Próbarendelésre alkalmas csoportok:

1 posta kosár: 1 palack 0.7 lit. 1904. évi kiváló szamorodni bor; 1 palack 0.7 lit. 1901. évi zamatos szamorodni bor; 1 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 puttonos aszu, 1 palack 0.5 lit. 1901. évi 4 puttonos aszu K 12.70

Ládában:

20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji szamorodni bor K 46.—
12 palack 0.5 literes 1904. évi tokaji 2 puttonos aszu bor K 40.80
20 palack és pedig: 10 palack 0.7 literes 1904. évi szamorodni bor és 10 palack 0.5 literes 1904. évi 2 puttonos aszu bor K 52.—

Hordóban:

60 liter 1908. évi tokaji asztali bor K 60.—
60 " 1907. " " pecsénye bor K 72.—
60 " 1904. " " szamorodni bor K 90.—
60 " 1901. " " szamorodni bor K 133.—

A csomagolásért, hordóért és ládát számítunk fel. A megrendelő vasúti állomásáig bérmentve küldünk minden rendelést. Részletes árjegyzőkkel szívesen szolgálunk.

Viszonteladók kedvezményben részesülnek
Telefonszám: Tokaj 5.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN
levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

Gummi-halványag óvszer tuczatonként 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 K. 3 tuczathál :: 20% engedmény. ::

Nakira törv. védett, valódi indiai paragummi férfikulonlegesség tuczata 12.-korona. 3 tuczathál 20% engedmény.

Uterus-sprai feltétlen megbíható női fecskendő különlegesség 14 korona.

Pessar-Ocl. orvosilag rendelve 3, 5, 6, 8, 11 kor. darabja. 3 darabnál 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feliebb. Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszkrétan küldünk.

BIDET 10, 16, 20, 24 K.

MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben.

PONTOS CZIMRE ÉS A VÖRÖS KERESZTRE ÜGYELJÜNK.

Dr. BOROVSZKY-féle

BOROLIN

felülmulthatatlan háziszser. meghűlés okozta bajok, fejfájás, fogfájás, köszvény, csusz, ischiás, ízületi lob és zsába megszüntetésére. Kitűnő fertőtlenítő és testi óvszer. Kapható mindenütt 1.20, 2.- és 2.50 koronás üvegekben. — Gyártják: Dr. Borovszky R. és Borovszky K., Budapest, II., Fő-utca 77.

készpénzért, vagy részletfizetésre legelőször

Butor EHRENTREU és FUCHS testvéreknél Budapest, VI., Teréz-körút 8. Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

Titkos betegségek gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyútfolyást, hólyagbajt, sebeket, bujakkort (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férferőt, idősebbeknél is, onfertőzést és annak utóbjait, ideg- és hátgerincbajot, valamint minden női bajokat.

Rendel. d. e. 13 óráig d. n. 4-ig és este 7-8-ig Budapest, VIII., József-körút 2. szám. Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. — Levél után is biztos gyógyszer.

Alapították 1881-ben.

Az asztalos ipartestület mesterei által készített

BUTOR

u. m. háló-, esedő-, uri- és leányzóak a leggerszerűbből a legfinomabb kivitelig jótállás mellett rendkívül olcsón eladhatók.

Varga Mihály és Társai : Most: IV., Kristóf-tér 8. l. em. (Ezelőtt Koronaherceg-utca 2.) Telefon 171-38. Árjegyzék rajzokkal 60 fillér ellenében.

Jakab Ödön könyvel.

Költői művei : Nyár. Költemények. Diszkótésben 4.- Hangok az ifjúságból. Költemények. Diszkótésben 5.60 Szilgyi és Hajmási. Költői beszély 4 énekben. Neogrady Antal művészi rajzaival. Diszkótésben 3.60 Argirus. Tündérmese 4 énekben. Nyolcz fénynyomatú képpel és számos szövegképpel. Diszkótésben 10.- Pástorizések. Versgyűjtemény. Pompás diszkótésben 4.- Róca. Költemények. Neogrady Antal képeivel. Diszkes bór-kótésben 4.-

Próza munkái : Éret. 14 elbeszélés egy kötetben 2.- 4 két impostor. Elbeszélés gyermekeknek. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 4.- Fala. Elbeszélések Kinnach László rajzaival. Szines diszkótésben 5.60 Komédiák. Elbeszélések gyűjteménye. Tull Ödön művészi rajzaival. Pompás diszkótésben 5.00 Phénó. Elbeszélések. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 5.00 4 jövevények. Dráma 3 felvonásban. Kötve 2.-

Megrendelhetők: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fial) r.-t.-nál, Budapest, VI. ker. Andrássy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Kérjük, rólunk meg nem feledkezni!

A 27-ik sorsjátékban való részvétel czéljából

bátorkodtunk volt Budapestre és vidékre meghívókat küldeni.

Kérjük azokat, kik bennünket eddig rendeléssel nem tiszteltek meg, hogy ne feledkezzenek meg rólunk és megrendeléseiket minél előbb hozzánk juttatni sziveskedjenek. Azonnali megrendelés esetén talán még azon helyzetben volnánk, hogy bizonyos számokra való kívánalmaknak eleget tegyünk.

Török A. és Társa

bank részv.-társ., Budapest,

legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet. KÖZPONT: Szervita-tér 3/a. (Török-palota.) Fiókok: Teréz-körút 46., Váci-körút 4.

Hirdetések felvételnek a kiadóban, VI., Eötvös-utca 32. sz.

THE GRESHAM ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG LONDONBAN. Alapították 1848-ban.

Magyarországi igazgatóság Budapestén V., FERENCZ JÓZSEF-TÉR 5-6. SZ. (Saját palotájában)

Elfogad életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk szerint előnyös díjak és feltételek mellett. A „Gresham” kötvényfeltételei kiválóan liberálisak. Kötvényei elévülhetlenek és megtámadhatlanok. — Fedezetül letett kővénymélt felül kívánságára a biztosítás érvénybelépésekor aonnal kárterítési kötelezettséget vállal. — Öngyilkosság, párbaj, vagy bírói ítélet folytán előálló halálosetekben.

Vagyonállás 1909. decz. 31-én — 247,763,451.22
Érvényben levő biztosítások — 610,000,000.00
Biz osított feleknek kifizetett kárterítés — 615,003,137.89
A magyar üzletre tartálékba helyezendő összeg — 26,498,517.99
Magyar értékekben tényleg elhelyezett díjartalék — 26,364,908.88

ÉVŐESZKÖZÖK EZÜSTBŐL ES ALPACCA EZÜSTBŐL. DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK A LEGELÖNYÖSEBEN. POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTÉLEPÉN BUDAPEST, VIII. Erzsébet-körút 29.sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK. ÁRJEGYZÉK 2000°RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetési rovatban minden szöveges beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szöveges beiktatása közönséges...

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívüli olcsó áron kaphatók...

Edes kis menyasszonyom csak azért írok, hogy megnyugtassam...

Modern utcai lakások azonnal vagy májusra kiadók...

Uri utcai lakások azonnal kiadók és bonthatóság...

Sztraka menthol fogszippan erős bacillusölő hatásánál fogva...

Sonka-pác szépebbé, 1 adag 1 sonkán 50 fill. 12 adag 5 korona...

Asztalosok új jövedelmi forrást leíró képes nagy árjegyzéket...

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes postatartály...

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.-...

Pénzszekrényeket tűz- és betörésmenesteket ajánl olcsó áron...

Csemege téliszöllőt postakosárként 3.50, mázsáknént 60 koronáért...

Legjobb likőrök és rum készíthetők kivonatnival...

Hurutos bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere...

Tiszviselői kölcsönt köztisztviselőknél és katonatiszteknek...

Nevelőnőket német, francia, angolokat zene nyelvismertettel...

INGYEN TANULHAT november 1-től két hónapra át kereskedelmi szaktárgyakat...

Előrendű Singer varró-gépeket nagyban árban és minden árfele...

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola...

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket...

30 koronáért készítenek saját műhelyben mérték után remek szabásban...

Könyv-árjegyzéket kérjenek gyűjtők, könyvtárak, magánosok...

Gyümölcsfát, szőlőveszőt legolcsóbban szállít Papp faiskolája...

Zálogcédulát, Brillantot, gyöngyöt, ékszert, aranyt, ezüstöt...

Legújabb gramofon lemez felvétel Dupla 25 cm. Drbja: kor. 2.50. Király Ernőtől énekelve...

Automatikus tömegfogó, patkányok részére 4 K. egereknél 2 K. 40 fill. egy éjjel...

Legrégibb magyar gyermekkönyv FLÓRI KÖNYVE Irta BEZERÉDY AMÁLIA.

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 telemelet...

TÁRS, (oskás komoly, agilis) néhány ezer forinttal szabadalmazott...

A gyermekáldást 2 vagy 3 számra meghatározni, nagyon okos dolog...

Saját gyártmányú fűrészek, 14 kor-tól feljebb; fűrészek 40 kor-tól feljebb...

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban...

A világhíró „THE ROYAL” Gramofonokat minden recsegés vagy utóhang nélkül...

Láng Jakab és Fia gramofonnagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-ter 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz.

„Hungária” beszélgépek tölcsernélküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány...

Kitűnő numerus újdonságok jelentek meg Riadó legjobb lemez felvételeiben...

Pénzt akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra...

Olcso butoreladás a leg egyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig...

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyetemek, társulatok részére...

Diszkert-kedvelők Kérjenek árjegyzéket az El-o magyar diszkeny-faiskolától...

Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket.

Veres atonya befőtt, szépebbé, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye).

MAGANTANULOKAT polgári iskolai, gimnáziumi, kereskedelmi-iskolai magánvizsgálatokra, érettségire felkészítő előkészítő Magyar Tanügyi Intézet Rottenbiller-utca 5. sz.

A gyakorló gyorsírók Társasága gyorsírói (Gabelsberger-Markovits rendszerű) és gépirás magyar és német tanfolyamaira...

BUTOR készpénzért vagy részlete minden kamat nélkül legolcsóbban. Óriási választék politurós butorokban Nagy Imréné! Bpest, VI., Váci-körút 9. Felárat Szerecsen-utca 1. szám. Kis képes modern teljesen új album ingyen. Nagy album 50 fillér.

ÜGYNÖKÖK Minden szakmabeli egyének tetemes keresetre tehetnek szert törvényesen engedélyezett sorsjegyek eladásával...

Értékpapírbank, Rotter, Budapest, V., Honvéd-utca 4.

Az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai r.t. kiadásában most jelent meg:

KELEMEN BÉLA áll. főreállak. igazg.

NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA Ez a nézapróltó munka a német nyelv különösebb nehezségeiben, kétséges esetekben páratlan tanácsadó...

Ára fűzve K 1.40 Kapható minden hazai könyvkereskedésben, valamint a kiadó területén (Atheneum, VII., Rákóczi-út 54.)